T.C.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ERZİNCAN İLİ, KEMALİYE İLÇESİ, AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUTLARININ MİMARİ ÖZELLİKLERİ VE KORUMA SORUNLARI

Tuba ÜNLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimarlık Anabilim Dalı

Rölöve ve Restorasyon Programı

Danışman

Prof. Dr. Aynur Çifci

Mart, 2024

T.C.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ERZİNCAN İLİ, KEMALİYE İLÇESİ, AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUTLARININ MİMARİ ÖZELLİKLERİ VE KORUMA SORUNLARI

Tuba ÜNLÜ tarafından hazırlanan tez çalışması 01.03.2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, Rölöve ve Restorasyon Programı **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Aynur ÇİFCİ

Yıldız Teknik Üniversitesi

Danışman

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Aynur ÇİFCİ, Danışman
Yıldız Teknik Üniversitesi _____

Dr. Öğr. Üyesi Banu ÇELEBİOĞLU YERGÜN, Üye
Yıldız Teknik Üniversitesi _____

Prof. Dr. Kemal Kutgün EYÜPGİLLER, Üye
İstanbul Üniversitesi _____

Danışmanım Prof. Dr. Aynur ÇİFCİ sorumluluğunda tarafımca hazırlanan "Kemaliye Akçalı (Sosik) Köyü Geleneksel Konutlarının Mimari Özellikleri ve Koruma Sorunları" başlıklı çalışmada veri toplama ve veri kullanımında gerekli yasal izinleri aldığımı, diğer kaynaklardan aldığım bilgileri ana metin ve referanslarda eksiksiz gösterdiğimi, araştırma verilerine ve sonuçlarına ilişkin çarpıtma ve/veya sahtecilik yapmadığımı, çalışmam süresince bilimsel araştırma ve etik ilkelerine uygun davrandığımı beyan ederim. Beyanımın aksinin ispatı halinde her türlü yasal sonucu kabul ederim.

Tuba ÜNLÜ

TEŞEKKÜR

Yolumu bu köy ile kesiştirip çalışmamı tamamlamamda en büyük rolü olan ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. Aynur Çifci'ye, saha ziyareti esnasında bana eşlik edip, belgeleme çalışmalarıma büyük katkısı olan arkadaşım Hüseyin Demir ve halam Müjgan Ünlü Aydın'a, motivasyonumu sağlayan arkadaşım Hatice Özcan'a, çalışmalarıma destek ve değer katan KEMAV Vakfı'na, tüm bilgi ve hafızasını paylaşmaktan çekinmeyen başta Aydın Öztürk ve Kadir Yüksel olmak üzere tüm misafirperver köy halkına teşekkür ederim.

Tuba ÜNLÜ

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR iii
KISALTMA LİSTESİ vi
ŞEKİL LİSTESİ vii
ÖZET xi
ABSTRACT xiii
1 GİRİŞ 1
1.1 Literatür Özeti 1
1.2 Tezin Amacı 2
1.3 Hipotez 3
2 AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GENEL BİLGİLER 4
3 AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ YERLEŞİM DOKUSU ANALİZLERİ 8
3.1 Dolu-Boş Alan Analizi 8
3.2 İşlev Analizi 9
3.3 Kat Sayısı Analizi 9
3.4 Yapım Sistemi Analizi 10
3.5 Kullanım Durumu Analizi 11
3.6 Yapısal Durumu Analizi 11
3.7 Özgünlük Durumu Analizi 12
4 AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ'NDEKİ GELENEKSEL KONUTLARIN MİMARİ ÖZELLİKLERİ 21
4.1 Yapı-Parsel-Sokak İlişkisi 21
4.2 Geleneksel Konutların Plan Özellikleri 26
4.2.1 Mekânlar 28
4.2.2 İç Mekan Öğeleri 39
4.3 Geleneksel Konutların Cephe Özellikleri 47
4.3.1 Cephe Elemanları 50
4.4 Geleneksel Yapım Teknikleri ve Malzemeler 56
4.4.1 Temeller 56
4.4.2 Döşemeler 56
4.4.3 Duvarlar 57
4.4.4 Damlar 64
5 AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ'NDEKİ GELENEKSEL KONUTLARIN KORUMA SORUNLARI 68

5.1 Sosyo-Ekonomik Nedenler Kaynaklı Sorunlar 69
5.2 Doğa Kaynaklı Sorunlar 74
5.2.1 Doğal Afetler 76
5.3 Kullanıcı Kaynaklı Sorunlar 78
5.3.1 Cephe Düzeninde Görülen Niteliksiz Müdahaleler 78
5.3.2 Plan Düzeninde Görülen Niteliksiz Müdahaleler 83
6 AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ'NDEKİ GELENEKSEL KONUTLARIN KORUMA SORUNLARINA YÖNELİK ÖNERİLER 87
6.1 Somut Olmayan Kültürel Miras Değerlerin Koruma Yaklaşım Önerileri . 87
6.2 Çevre Ölçeğinde Koruma Yaklaşım Önerileri 88
6.3 Tek Yapı Ölçeğinde Koruma Yaklaşım Önerileri 93
7 DEĞERLENDİRME VE SONUÇ 96
KAYNAKÇA 98
A YEREL SÖZLÜK 103
B AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ'NDEKİ GELENEKSEL KONUTLARIN VE KÖY CAMİSİNİN TEKNİK ÇİZİMLERİ 105
C AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ'NDEKİ KONUTLARIN YAPI-PARSEL-SOKAK İLİŞKİSİ 118
D AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ'NDEKİ GELENEKSEL KONUTLARIN ENVANTER FİŞLERİ 120
TEZDEN ÜRETİLMİŞ YAYINLAR 175

KISALTMA LİSTESİ

ICOMOS	International Council on Monuments and Sites (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi)
İTÜ	İstanbul Teknik Üniversitesi
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
YTÜ	Yıldız Teknik Üniversitesi

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1 Erzincan ili fiziki haritası **4**
Şekil 2.2 Akçalı köyünün çevre ilçelere yakınlığı **5**
Şekil 2.3 104_2 – Ademhan evinde bulunan 1929 yılına ait resmi bir tabela **5**
Şekil 2.4 1311/1895 yılına ait maliye bilgileri içeren resmi belge **6**
Şekil 2.5 Köy camisi önünde köy sakinleri **7**
Şekil 3.1 Akçalı köyündeki yapıların dolu-boş alan durumunu gösteren grafik **8**
Şekil 3.2 Akçalı köyündeki yapıların işlevlerini gösteren grafik **9**
Şekil 3.3 Akçalı köyündeki yapıların kat sayılarını gösteren grafik **10**
Şekil 3.4 Akçalı köyündeki yapıların yapım sistemlerini gösteren grafik **10**
Şekil 3.5 Akçalı köyündeki yapıların kullanım durumunu gösteren grafik **11**
Şekil 3.6 Akçalı köyündeki yapıların yapısal durumunu gösteren grafik **12**
Şekil 3.7 Akçalı köyündeki yapıların özgünlük durumunu gösteren grafik **13**
Şekil 4.1 Yerleşimin doğu yönünden görünümü **23**
Şekil 4.2 Parke taşı ve moloz taş yol kaplaması **23**
Şekil 4.3 Bitişik nizam evlerin doğu yönünden görünümü **24**
Şekil 4.4 Parsel sınırı ve moloz taş bahçe duvarı **24**
Şekil 4.5 Yapı-parsel-sokak ilişkisini tarif eden kesit **25**
Şekil 4.6 Giriş mekanı **28**
Şekil 4.7 Giriş mekanı **29**
Şekil 4.8 Ahır ve "kışlık" **30**
Şekil 4.9 Ahır ve yalak **30**
Şekil 4.10 "Kışlık" ve "nimsofa" **31**
Şekil 4.11 "Koz" girişi **32**
Şekil 4.12 "Koz" girişi ve cephede ahşap tahta ile kapatılmış perncereleri **32**
Şekil 4.13 Hela **33**
Şekil 4.14 Hela taşı ve döşeme altında atıkların toplandığı boşluk **34**
Şekil 4.15 Oda ve "nimsofa" **35**
Şekil 4.16 Oda ve "nimsofa" **36**
Şekil 4.17 Sofa **37**
Şekil 4.18 Sofa **37**
Şekil 4.19 Korkuluk ve düz dam **38**
Şekil 4.20 Korkuluk mekanı **39**

Şekil 4.21 Kapatılmış çatı aralığında korkuluk mekanı **39**
Şekil 4.22 Ocak **40**
Şekil 4.23 Profilli ve düz kagir setli ocak **41**
Şekil 4.24 Üst tarafı yüklük olarak kullanılan gusülhane **42**
Şekil 4.25 Ocağın her iki yanında ahşap kapaklı ve geniş niş **43**
Şekil 4.26 "Mihrap" **43**
Şekil 4.27 Ahşap merdiven ve raf **44**
Şekil 4.28 Çark **45**
Şekil 4.29 Petek örnekleri **46**
Şekil 4.30 Kapı eşiğinde ve niş içerisinde "kürün" **46**
Şekil 4.31 Cumbalı ve cumbasız cephe düzenleri **47**
Şekil 4.32 "Çal köşe" ve "gez sıva" **49**
Şekil 4.33 Köy genelinde muhdes çatı örtüleri **50**
Şekil 4.34 Özgün ve müdahale görmüş iki farklı cumba (yürütme) **51**
Şekil 4.35 Çift kanatlı kapı örnekleri **52**
Şekil 4.36 Tek kanatlı kapı örnekleri **52**
Şekil 4.37 Kapı tokmağı örnekleri **53**
Şekil 4.38 Kapı üstü pencere örnekleri **53**
Şekil 4.39 Metal kapı kilidi ve kolu **54**
Şekil 4.40 Değişen pencere boyutları ve kışlık katında ahşap lokma parmaklık **55**
Şekil 4.41 Yazlık katı penceresi iç ve dış görünümü **55**
Şekil 4.42 Pencere örnekleri **56**
Şekil 4.43 Kat döşemelerinde "tapan" ve "hizan" yerleşimi **57**
Şekil 4.44 Tavan kaplaması olarak ahşap dallar ve süsleme **57**
Şekil 4.45 Yığma moloz taş örgü duvar ve hatıl sistemi **58**
Şekil 4.46 Yarım kertme ve geçmeli hatıl köşe birleşimleri **58**
Şekil 4.47 Yığma moloz taş örgü duvarda ahşap hatıl sistemi **59**
Şekil 4.48 Ahşap karkas arası kerpiç blok dolgu duvar **59**
Şekil 4.49 "Kepir" ve "püşürük" topraklarının kaynak görüntüsü **60**
Şekil 4.50 İç mekanda taş duvar üzeri toprak sıva ve "çarpım" **61**
Şekil 4.51 Yeni binada taş duvar örgüsü ve çimento harç **62**
Şekil 4.52 Dış duvar yüzeylerinde görülen motifler **62**
Şekil 4.53 Yığma beden duvarı, bölücü iç duvar ve düz dam ile döşeme kesitleri **63**
Şekil 4.54 Düz dam ve "loğ" ile "loğpat" **64**

Şekil 4.55 "Süvüng" detayı **65**
Şekil 4.56 Kemaliye merkezde görülen saçak detayları **65**
Şekil 4.57 Arapgir İzzet Nalçakan evinde görülen saçak detayı **66**
Şekil 4.58 Ahşap oluk **67**
Şekil 5.1 Özgün düz damlardaki muhdes trapez sac çatı kaplamaları **68**
Şekil 5.2 1987 yılında betonarme olarak inşa edilen köy konağı **69**
Şekil 5.3 Betonarme ve prefabrike olarak inşa edilen yeni yapılar **69**
Şekil 5.4 Özgün konut kalıntıları **70**
Şekil 5.5 Ağır hasarlı ve yıkılan özgün konutlar **71**
Şekil 5.6 Ağır hasarlı ve kısmen yıkılan özgün konut **71**
Şekil 5.7 Köy yakınında ekin alanında hasat zamanı **72**
Şekil 5.8 Özgün konutlardaki kullanılmayan koz ve ahır **72**
Şekil 5.9 Atıl durumda olan "oda" amaçlı evin iç mekanı **73**
Şekil 5.10 Sac ile kapatılmış pencereler **74**
Şekil 5.11 Derz boşalması ve yıkılan duvar **75**
Şekil 5.12 Ahşap hatıllardaki bozulma ve kayıplar **75**
Şekil 5.13 Ahşap dikmelerdeki çatlaklar **76**
Şekil 5.14 Dış cephede paslanan tokmaklar **76**
Şekil 5.15 Akçalı köyü deprem risk haritası 1 ..... **77**
Şekil 5.16 Akçalı köyü deprem risk haritası 2 ..... **77**
Şekil 5.17 Güneydoğu cephesinde yoğunlaşan "gez" sıva uygulaması **78**
Şekil 5.18 Kaldırılan cumba yerine yapılan dolgu ve kaplamalar **79**
Şekil 5.19 Muhdes duvar kapamaları **80**
Şekil 5.20 Özgün pencere boşluğunda ahşap giyotin ve pvc doğrama **80**
Şekil 5.21 Değişen pencere boyutları ve muhdes doğramalar **81**
Şekil 5.22 Sac ile kapatılmış özgün ahşap kapılar **82**
Şekil 5.23 Daraltılan özgün kapı boşluğu ve metal kapı kanadı **82**
Şekil 5.24 Muhdes kapı açıklıkları ve plan bölünmeleri **83**
Şekil 5.25 Özgün ahır mekanında oluşturulan tuvalet ve banyo bölünmesi **84**
Şekil 5.26 "Nimsofa"da kurgulanan mutfak ve tezgah bölünmeleri **84**
Şekil 5.27 Cephede ve iç mekanda tesisat boruları **85**
Şekil 5.28 Depo amaçlı kullanılan terk edilmiş ev **85**
Şekil 5.29 Kontrplakla tavan kapatması **86**
Şekil 5.30 Naylonla tavan kapatması **86**

Şekil 6.1 Alanın ardıcı **88**
Şekil 6.2 Kaya mezarı 1 ..... **89**
Şekil 6.3 Kaya mezarı 1 tescil fişi **90**
Şekil 6.4 Kaya mezarı 2 tescil fişi **91**
Şekil 6.5 127_10 – Kadıgil evi tescil fişi **92**
Şekil 6.6 Çeşme **93**

ÖZET

Erzincan İli, Kemaliye İlçesi, Akçalı (Sosik) Köyü Geleneksel Konutlarının Mimari Özellikleri ve Koruma Sorunları

Tuba ÜNLÜ

Mimarlık Anabilim Dalı

Rölöve ve Restorasyon Programı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Aynur ÇİFCİ

Akçalı (Sosik) Köyü, Türkiye'nin Doğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan Erzincan İli, Kemaliye İlçesi'ne bağlı bir kırsal yerleşimdir. Günümüzde çiftçilik yaparak düzenli olarak yaşayan birkaç aile dışında, yaz aylarında genellikle köyün yaşlı ve emekli nüfusu tarafından geçici ikamet olarak kullanılmaktadır. Sosyo-ekonomik nedenlerle oluşan terk ve bakımsızlık kaynaklı bozulmalar, dış hava koşulları ile kullanıcı kaynaklı niteliksiz onarım / müdahaleler dokuda fiziksel olarak çeşitli koruma sorunlarına yol açmıştır.

Kemaliye kırsalının özgün bir parçası olan Akçalı daha önce mimari açıdan belgelenmemiş ve yasal olarak yerleşme tümüyle koruma altına alınmamıştır. Bu nedenle mimari koruma alanında yapılan bu yüksek lisans çalışması ile daha fazla mimari kayıp vermeden bu geleneksel yerleşmenin belgelenmesi ve koruma yaklaşım önerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Tezin giriş bölümünde literatür özeti, tezin amacı ve hipotez başlıklarına yer verilmiştir. İkinci bölümde Akçalı (Sosik) Köyü'nün tarihsel gelişimi, coğrafi ve

fiziksel özellikleri ile sosyal ve ekonomik yapısı incelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde yerleşimin doku analizleri metin eşliğindeki grafikler yardımıyla aktarılmıştır. Dördüncü bölümünde köydeki geleneksel konutların mimari özellikleri yapı-parsel-sokak ilişkisi, plan ve cephe özellikleri ve yapım sistemi olarak dört başlıkta incelenmiştir. Yerleşimdeki 11 adet konut mimari açıdan ayrıntılı olarak belgelenmiş ve 1/100 ve 1/150 ölçekli teknik çizimleri yapılmıştır. Beşinci bölümde ise tespit edilen koruma sorunları nedenlerine göre sınıflandırılarak, başlıklar altında aktarılmıştır. Sonuç bölümünde ise koruma sorunlarına yönelik çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erzincan, Kemaliye, Akçalı (Sosik), kırsal mimari, geleneksel konut, koruma.

ABSTRACT

Architectural Features and Conservation Problems of Traditional Houses in Akçalı (Sosik) Village, Kemaliye District, Erzincan Province

Tuba ÜNLÜ

Department of Architecture

Master of Science Thesis

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Aynur Çifci

Akçalı (Sosik) Village is a rural settlement in the Kemaliye District of Erzincan in Turkey's Eastern Anatolia Region. Today, apart from a few families who live there on farming, the settlement is generally used as a temporary residence by the elderly and retired people of the village in summer. Deterioration due to abandonment and neglect as a result of socioeconomic reasons, external weather conditions and unqualified repairs/interventions of the users have caused various conservation problems in the physical aspect of the village.

Akçalı, which is an original part of the Kemaliye rural, has not been documented architecturally before and the settlement has not been fully preserved legally. For this reason, it is aimed to document this traditional village and to develop conservation proposals without further architectural loss through this master thesis study in the field of architectural conservation.

In the introduction chapter of the thesis, summary of literature, the aim of the thesis and the hypothesis are included. In the second chapter, the historical development, geographical and physical characteristics and social and economic structure of Akçalı (Sosik) Village are examined. In the third chapter of the study, the texture

analyzes of the settlement were conveyed with the help of graphics accompanied by text. 11 houses in the settlement were examined in detail from an architectural perspective and 1/100 and 1/150 scale technical drawings were made. In the fourth chapter, the architectural features of the traditional houses in the village are examined through four titles: structure-parcel-street relationship, plan and facade features and construction system. In the fifth chapter, the identified conservation problems are classified according to their reasons and presented under headings. In the conclusion chapter, proposals for conservation problems are developed.

Keywords: Erzincan, Kemaliye, Akçalı (Sosik), vernacular architecture, traditional house, conservation.

1
GİRİŞ

1.1 Literatür Özeti

1990 yılında Berrin Alper'in hazırladığı "Kemaliye (Eğin) Yerleşme Dokusu Üzerine Bir Araştırma" adlı doktora tez çalışması ile Kemaliye'nin mimari açıdan belgelenmesi ve farkındalığı başlamıştır. (Alper, 1990) Yine 2006 yılında Kadir Pektaş'ın yayımladığı "Kemaliye Eğin'de Türk Mimarisi" adlı kitabı yerleşme ile ilgili başlıca kaynaklardandır. (Pektaş, 2006) 2014 yılında Kutgün Eyüpgiller tarafından hazırlanan "Arapgir Tarih Mimari ve Yaşam Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri" de çalışma alanına yakınlığı ile benzer mimari özellikler gösteren örnekler açısından değerlendirilebilir. (Eyüpgiller, 2014) 2012 yılında YTÜ Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü öğretim üyelerinden Zafer Akdemir'in yürütücülüğünü yaptığı "Kemaliye (Eğin) Evlerinin Çatı ve Duvar Kuruluşlarının Tespiti ve Koruma Sorunlarına Yönelik Öneriler" başlıklı Kapsamlı Araştırma Projesi (Akdemir, Ekşi Akbulut, Çiftçi, Korkmaz, & Sarp, 2012), 2018-2023 yılları arasında Dilek Ekşi Akbulut'un yürütücülüğünü yaptığı "Kemaliye Evlerinin Özgün Düz Damlarının Korunmasına Yönelik Çözüm Önerileri" başlıklı TÜBİTAK 1001 (ARDEB) projesi (Ekşi Akbulut, Akdemir, Çiftçi, & Korkmaz, 2018) ve 2021 yılında Dilek Ekşi Akbulut'un yürütücülüğünü yaptığı "Toprak Düz Dam Yapım Sistemlerinin Korunması ve Onarımına Yönelik Bir Öneri, Kemaliye Eğin Örneği" isimli Genel Araştırma Projesi (Ekşi Akbulut, Gökyiğit Arpacı, Çiftçi, Akbulut, & Sarp, 2021) Kemaliye'deki kırsal mimarinin en büyük sorunlarından biri olan düz dam çatı ve duvar kuruluşu hakkında önemli bilimsel çalışmalardan olmuştur. 2016 yılında yayımlanan "Kırsal Mimarlık Mirasının Korunması" kitabı İstanbul Teknik Üniversitesi bünyesinde hazırlanan tez ve araştırmalardan derlenmiş olup, dünyadan örnekler ile beraber Türkiye'deki farklı coğrafi bölgelerdeki zengin kırsal mimariyi çeşitleyerek, korunmasına katkı sağlamıştır. (Eyüpgiller, Eres, Bilge, & Arslan Çinko, 2016) 2021 yılında İstanbul Medipol Üniversitesi Mimarlık Bölümü öğretim üyelerinden Gülhan Benli'nin editörlüğünü yaptığı "Kemaliye (Eğin) 'Cennete Açılan Pencere'" isimli kitap Kemaliye'deki geleneksel konutların mimari özelliklerini belgeleyen çalışmalardan biridir. (Benli, 2021)

Bunlar dışında günümüze kadar geçen süreçte, farklı üniversitelerden çoğunlukla Kemaliye merkez ve az da olsa çevre köyleri ile ilgili yüksek lisans tezleri hazırlanmıştır.

Bu çalışmalar arasında kronolojik olarak 2010 yılında Emre Torbaoğlu tarafından yazılan "Özgün Yerleşimlerin Sürekliliği Üzerine Bir Araştırma: Kemaliye Örneği" (Torbaoğlu, 2010) ve Kerem Vural tarafından hazırlanan "Anadolu'da Ev Kültürünün Gelişimi ve Geleneksel Türk Evine Örnek 'Kemaliye (Eğin) Evleri' isimli yüksek lisans tezleri (Vural, 2010), 2014 yılında Esin Atabeyli Çığlık tarafından yazılan "Çevresel Etmen-Kullanıcı Gereksinmeleri Bağlamında (Kemaliye) Apçağa Köyü Konutlarının Değerlendirilmesi" (Atabeyli, 2014), Hakan Yıldız tarafından hazırlanan "Kemaliye, Başpınar'da Geleneksel Konutların Mimari Özellikleri ve Koruma Sorunları Üzerine Bir Araştırma" (Yıldız, 2014) ve Melik Efeoğlu tarafından yazılan "Kemaliye Başpınar'da Geleneksel Konutların Yapım Tekniklerinin İncelenmesi ve M. Tamer Aksoy Evi Restorasyon Projesi" isimli yüksek lisans tezleri (Efeoğlu, 2014), 2019 yılında Fatih Hüsrevoğlu tarafından yazılan "Kırsal Yerleşim Karakteristiğinin İncelenmesi: Erzincan Kemaliye Örneği" isimli yüksek lisans tezi (Hüsrevoğlu, 2019), 2020 yılında Fatma Meltem Duman Akyıldız tarafından hazırlanan "Geleneksel Konut ve Çevresel Sürdürülebilirlik İlişkisi: Erzincan Kemaliye Örneği" isimli yüksek lisans tezi (Duman Akyıldız, 2020), 2021 yılında Begüm Taşkent tarafından yazılan "Erzincan, Kemaliye'deki Geleneksel Konutların Düz Dam Yapım Teknikleri Ve Koruma Sorunları Üzerine Bir Araştırma" (Taşkent, 2021) ve 2022 yılında İpek Demirbilek tarafından hazırlanan "Erzincan İli Kemaliye İlçesi Geleneksel Konutlarının Sokak Cephelerinin Tipolojik Değerlendirmesi" isimli yüksek lisans tezleri (Demirbilek, 2022) Kemaliye ve yakın köylerindeki özgün mimari mirasın belgelenmesine katkı sağlamıştır.

1.2 Tezin Amacı

Akçalı (Sosik) Köyü 2012 Temmuz tarihinde Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi kapsamındaki araştırma esnasında ziyaret edilmiş ve bugüne kadar mimari açıdan herhangi bir envanter çalışması yapılmamış olduğu tespit edilmiştir. Geleneksel kırsal mimarinin iyi örneklerini barındıran bu köyde çevre köyler ile benzer çeşitli koruma sorunları olduğu gözlemlenmiştir. Köyün yasal

açıdan bütün olarak koruma altına alınmamış olması göz önüne alınarak özgün geleneksel konutların daha fazla kayıp vermeden, mimari özelliklerinin belgelenmesi ve koruma yaklaşım önerileri geliştirilmesi amaçlanmıştır.

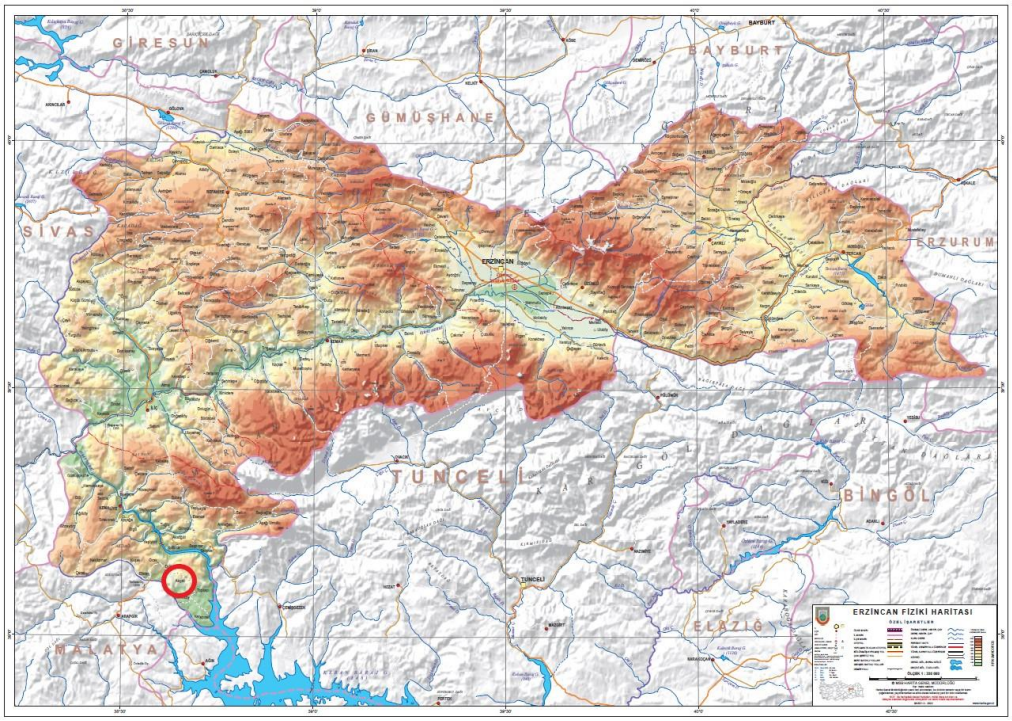
2017 Temmuz ve 2023 Eylül ayları içerisinde iki saha çalışması yapılmış, mevcut olan bütün yapıların fotoğrafları çekilmiş ve elli dört adet konutun mimari özelliklerini içeren envanter fişleri hazırlanmıştır. Özgün yapılardan yerel mimari özellikleri taşıdığı düşünülen on bir ev ve cami detaylı olarak incelenmiş, geleneksel ölçü aletleri ile rölöveleri alınmış ve 1/100 ve 1/150 ölçekli teknik çizimleri hazırlanmıştır. Köylüler ve köyde yaşayan iki usta ile yapılan sözlü görüşmeler de kaydedilmiş ve edinilen özgün bilgilere tezde yer verilmiştir. Konutların yapım aşamasında kullanılan bazı özgün malzemelerden de numuneler toplanmıştır.

1.3 Hipotez

Erzincan ilinin hâlihazırda birçok çalışmaya konu olmuş Kemaliye İlçesi'nin çevre köylerinden olan Akçalı (Sosik) Köyü'ndeki yapılar özgün durumda düz toprak damlı ve iki-dört katlı kâgir yapılardır. Taş duvar örgüsü ahşap hatıllarla güçlendirilmiş olan bu yapılar, yerleşimin yakın çevresinde yaşanan depremlere rağmen yapım tekniği özellikleri ve nitelikli işçilik sayesinde bugüne dek ayakta kalmayı başarmıştır. Aile ilişkileri nedeniyle bir çoğu ortak duvar kullanımı ile bitişik nizamda inşa edilen konutlar, iç mekânda ahır ve "kışlık oda", oda ve "nimsofa" ilişkilerini içeren özgün iç mekân biçimlenişine sahiptir. Bunlarla birlikte, yerel yapım teknikleri ve bunları kuşaklar boyu birbirine aktararak devam ettiren, köyde yaşayan ustaların tanıklığı da önem taşımaktadır. Akçalı (Sosik) Köyü'ndeki yapıların mimari özellikleri ve koruma sorunları ele alınarak, yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olan Anadolu'daki geleneksel kırsal mimarinin belgelenmesi ve koruma önerileri ile birlikte sürdürülebilirliğinin sağlanmasına katkı sunulması hedeflenmiştir.

2
AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GENEL BİLGİLER

Akçalı (Sosik) Köyü, Türkiye'nin Doğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan, Sivas-Elazığ-Tunceli-Malatya illeri ile sınırı olan Erzincan'ın Kemaliye (Eğin) İlçesi'ne bağlı bir kırsal yerleşimdir. 2022 yılı adrese dayalı nüfus sayımına göre 27 kişinin yaşadığı köy (Türkiye Nüfusu Verileri, 2022), Erzincan il merkezine 193 km, Kemaliye ilçe merkezine 42 km, Arapgir ilçe merkezine 26 km uzaklıkta olan köyün rakımı 1316 metredir.

Şekil 2.1 Erzincan ili fiziki haritası

(Harita Genel Müdürlüğü)

Yukarı Fırat Havzası olarak ifade edilen bölgede, Fırat Nehri'nin ana kollarından biri olan Karasu Irmağı'nın güneyinde dağlık bir plato üzerinde yer almaktadır. Karasal iklime sahip olan bölgede 1927-2023 yılları arasında ölçülen ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 32.1°C, ortalama en düşük sıcaklık ise Ocak ayında -6.9°C'dir. Yıllık ortalama yağışlı gün sayısı 102.1'dir ve toplam yağış miktarının yıllık ortalaması 376.2 mm'dir. (Meteoroloji Genel Müdürlüğü) Yerleşimin yakın

çevresinde genel bitki örtüsü meşe, ardıç, dut, badem, ceviz ağaçları ve üzüm bağlarından oluşmaktadır (Akçalı Köyü Derneği).

Şekil 2.2 Akçalı köyünün çevre ilçelere yakınlığı

(Google Earth)

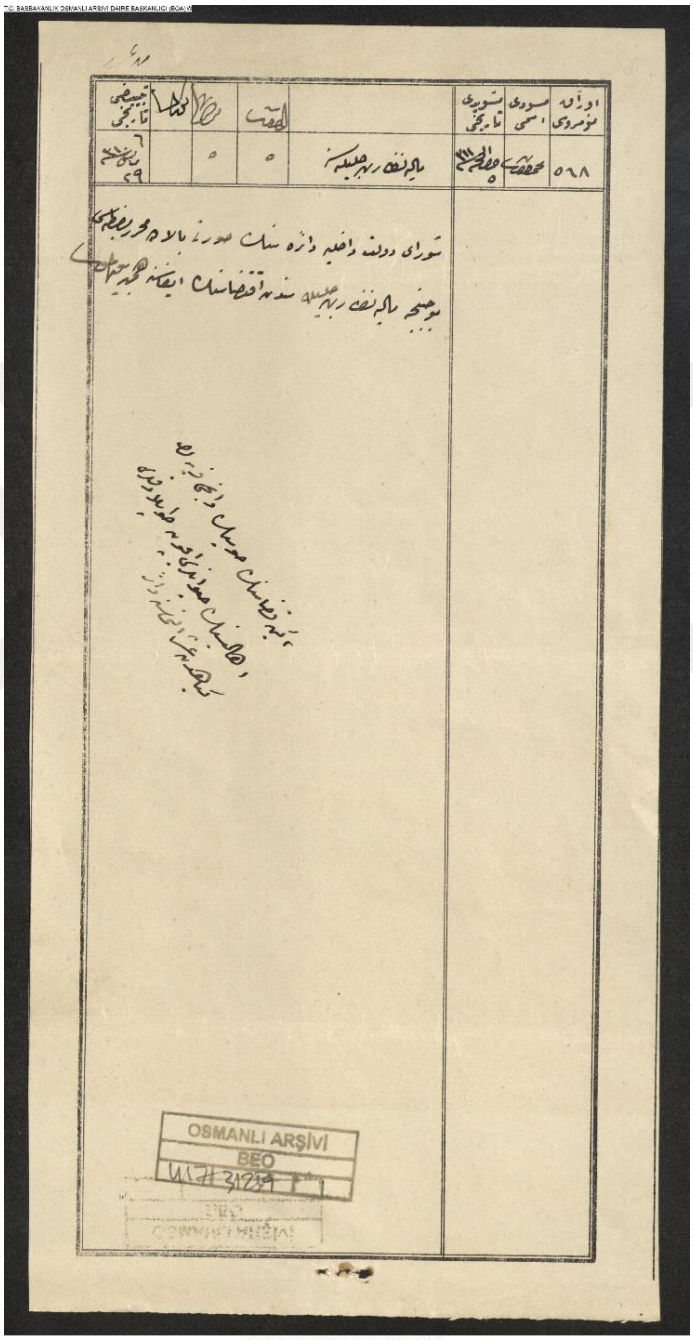
Yerleşimin ne zaman ve kimler tarafından kurulduğuna dair kesin bir bilgi yoktur. 1643 tarihli Avarız Hane Defterine göre Arapgir Nahiyesi'ne bağlı olan köyün ismi Sosik olarak geçmektedir ve Ermenice "Çınarcık" anlamına gelmektedir. (Çakar & Kara, 2005; Nişanyan Yeradları)

Şekil 2.3 104_2 – Ademhan evinde bulunan 1929 yılına ait resmi bir tabela

(F: T.Ü. 2017)

Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nden edinilen 1311/1895 yılına ait "Eğin kazasının Sosik ve İnçeti karyeleri ahalisinin hayvanları için topladıkları giyahtan öşür alınmaması" yazılan belgede köyün ismi Sosik olarak geçmektedir. (Şekil 2.4)

BEO.000417.031259.001

Şekil 2.4 1311/1895 yılına ait maliye bilgileri içeren resmi belge

(Devlet Arşivleri Başkanlığı / Tarih: H-06-12-1311 Sıra: 31259)

1876 yılında kurulan Ma'müratü'l-Aziz Sancağı'na bağlı dört kazadan biri olan Arapgir, Cumhuriyet ilanı sonrası 1928 yılında Malatya İl'ine bağlanmış, 1938 yılında yapılan ikinci bir düzenleme ile Malatya'daki Kemaliye İlçesi ile birlikte Dutluca Bucağı'na ait olan Akçalı (Sosik) Köyü de Erzincan idaresine geçmiştir. (Aksın & Karakaş, 2002)

1892 yılında Ermeni ustalar tarafından inşa edilen köy camisinde dini eğitim verilmiş, 1939 yılından itibaren ise 3. sınıfa kadar ilkokul eğitimi verilmeye başlanmıştır. 1950 yılında günümüzde köy konağının bulunduğu alanda köylülerce inşa edilen tek odalı bir ilkokul olduğu bilinmektedir. Okul, azalan nüfus ile birlikte 1960'lı yıllarda kapandığından eğitim ihtiyacı taşıma usulü ile karşılanmaktadır. (Akçalı Köyü Derneği)

Şekil 2.5 Köy camisi önünde köy sakinleri

(Sıtkı Fırat, 1978)

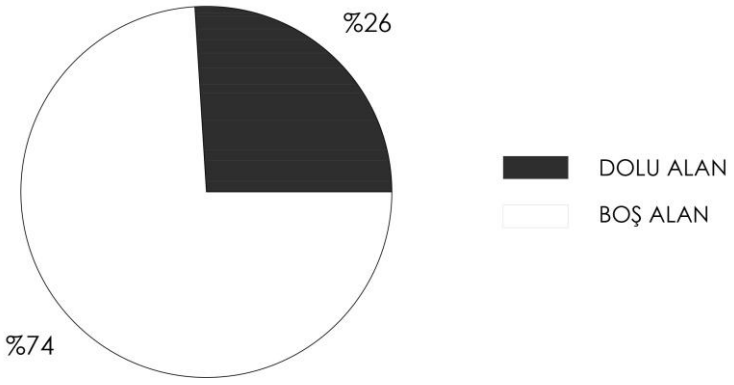
3
AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ YERLEŞİM DOKUSU ANALİZLERİ

Akçalı Köyü yerleşiminin doku analizleri hazırlanırken, saha çalışması esnasında toplanan verilerle hazırlanmıştır. Bu başlık altında, tamamlanmamış olan 1 adet yeni yapı inşaası hariç yerleşim alanında bulunan 64 adet yapı için;

- Dolu-boş alan
- İşlev
- Kat sayısı
- Yapım sistemi
- Kullanım durumu
- Yapısal durum
- Özgünlük durumu analizleri hazırlanmış ve grafik olarak belirtilmiştir.

3.1 Dolu-Boş Alan Analizi

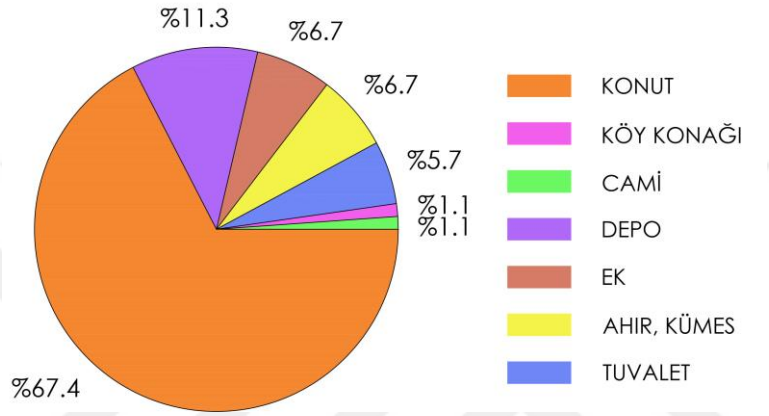
Akçalı Köyü'nün yerleşik sınırlarının içerisinde dolu alan toplam yüzölçümünün %26'sını ve boş alan %74'ünü oluşturur. (Pafta No:1)

Şekil 3.1 Akçalı köyündeki yapıların dolu-boş alan durumunu gösteren grafik

3.2 İşlev Analizi

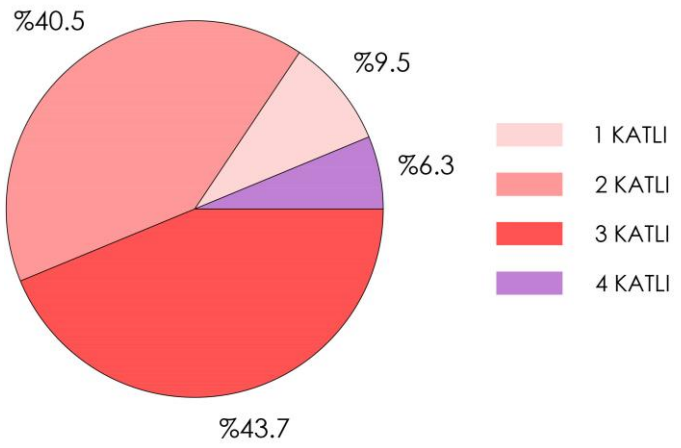
Akçalı Köyü'ndeki cami ve köy konağı dışındaki yapıların tamamı özel mülkiyete ait konut ve ona hizmet eden birimlerdir. Bir parselde sonradan bölünmüş ve ayrı girişleri olan evler olabildiği gibi, bir evin iki ayrı parselin birleşiminde olduğu da görülmüştür. Yerleşimde yer alan 64 adet yapının 61'i konut, 1'i cami 1'i köy konağı ve 1'i depodur. Bunun dışında konut parselinde yer alan ve ahır, kümes, tuvalet, depo gibi ekler de tespit edilip, planda işaretlenmiştir. (Pafta No:2)

Şekil 3.2 Akçalı köyündeki yapıların işlevlerini gösteren grafik

3.3 Kat Sayısı Analizi

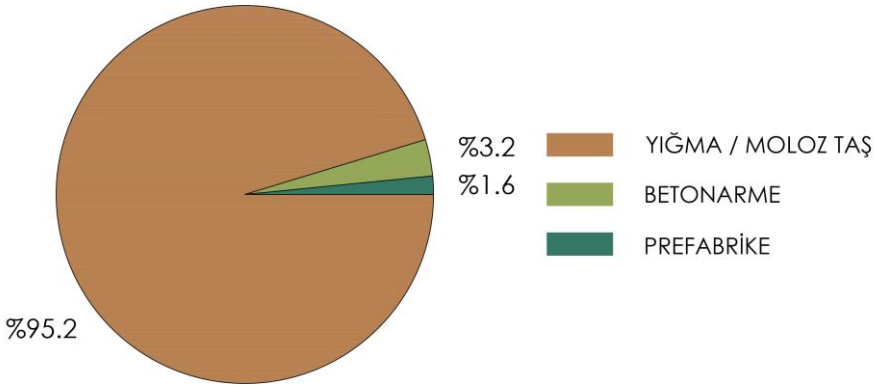
Akçalı Köyü'ndeki geleneksel yapılar bir, iki, üç ve dört katlı olmak üzere dört gruba ayrılmaktadır. Hemen her yapıda düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon ve trapez sac ile inşa edilmiş olan ve köylüler tarafından depo, kurutmalık olarak kullanılan çatı aralığı kat sayısına dahil edilmemiştir. Bu durumda; yerleşimdeki 64 adet yapının 6'sı tek katlı, 26'sı iki katlı, 28'i üç katlı ve 4'ü dört katlıdır. (Pafta No:3)

Şekil 3.3 Akçalı köyündeki yapıların kat sayılarını gösteren grafik

3.4 Yapım Sistemi Analizi

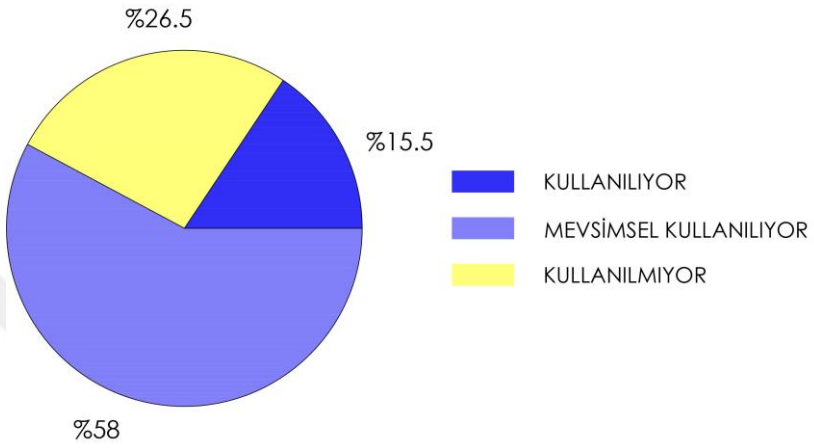
Akçalı Köyü'ndeki geleneksel yapıların tamamının (61 adet) dış duvarları yığma kâgir tekniği ile moloz taş örgülü inşa edilmiş olup, iç bölme duvar ve kat döşemeleri ahşaptır. Bunlar dışında 1987 yılında inşa edilmiş olan köy konağı ve 2022 yılında inşa edilen 108 ada 5-6 parseldeki konut betonarme, mevsimsel olarak kullanılan 108 ada 3 parselde bulunan konut prefabrikedir. (Pafta No:4)

Şekil 3.4 Akçalı köyündeki yapıların yapım sistemlerini gösteren grafik

3.5 Kullanım Durumu Analizi

Akçalı Köyü'ndeki yapıların kullanım durumları 2017 yılında yapılan alan ziyareti esnasında, köyde yaşayanlar ile yapılan sözlü görüşmelere dayanarak tespit edilmiştir. Buna göre köydeki 64 adet yapıdan cami ve köy konağı hariç tutularak; 9 tanesi tam zamanlı, 37 tanesi mevsimsel kullanılmaktayken, geri kalan 16 tanesi ise terk edilmiş olup, kullanılmamaktadır. (Pafta No:5)

Şekil 3.5 Akçalı köyündeki yapıların kullanım durumunu gösteren grafik

3.6 Yapısal Durumu Analizi

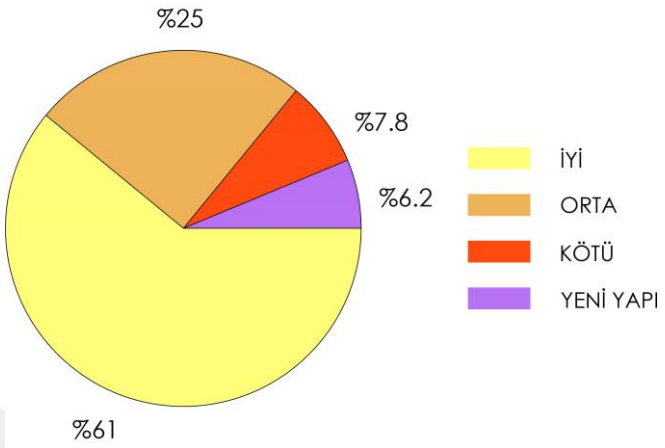
Akçalı Köyü'ndeki yapıların yapısal durum analizi dışarıdan yapılan gözlemlere dayanarak hazırlanmıştır. Geleneksel yöntem ile inşa edilmiş yapılar strüktürel sağlamlık derecesine göre 'iyi', 'orta', 'kötü' olarak sınıflandırılmış ve geleneksel sistemden farklı, betonarme ve prefabrike olarak inşa edilenler yeni yapı olarak kabul edilmiştir.

İyi; taşıyıcılık bakımından sorun teşkil etmeyen yüzeysel bozulmaları olan,

Orta; yapısal çatlak tespit edilen,

Kötü; taşıyıcı duvarlarında kayıplar ve kısmen yıkılmış olan yapılar olarak değerlendirilmiştir.

Bu sınıflandırmaya göre yerleşimdeki 64 adet yapının 39'u yapısal olarak iyi, 16'sı orta ve 5'i kötü olarak tespit edilmiş ve 4'ü yeni inşa edilen olarak işaretlenmiştir. (Pafta No:6)

Şekil 3.6 Akçalı köyündeki yapıların yapısal durumunu gösteren grafik

3.7 Özgünlük Durumu Analizi

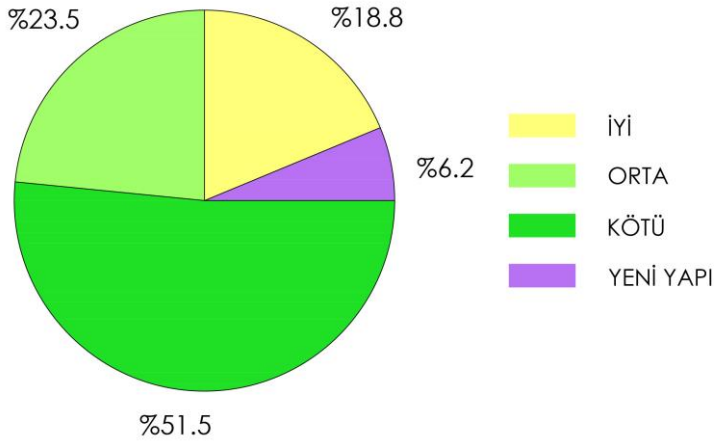
Akçalı Köyü'ndeki yapıların özgünlük durum analizi yerleşim genelinde dışarıdan yapılan gözlemlere dayanarak, detaylı olarak incelenen 11 adet ev için ise plan, cephe, malzeme ve strüktür durumu göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Geleneksel kırsal mimari karakterini taşıyan yapılar, özgünlük derecesine göre iyi, orta ve kötü olarak değerlendirilmiş, betonarme ve prefabrike olarak inşa edilenler yeni yapı olarak kabul edilmiş ve bu başlık altında değerlendirilmemiştir. Yerleşimin tamamında görülen, özgün düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon ve trapez sac ile inşa edilmiş olan çatı koruma sorunları başlığı altında incelenmiş olup, burada özgünlük bakımından değerlendirmeye alınmamıştır.

İyi; özgün cephe karakteri ve malzeme özellikleri korunan, basit değişime uğramış,

Orta; özgün cephe açıklıkları kısmen korunan, cephe malzemesinde değişiklikler olan,

Kötü; özgün cephe açıklıkları değişmiş, cephe malzemelerinde değişiklikler olan, mekân kaybına uğramış olan yapılar olarak değerlendirilmiştir.

Bu sınıflandırmaya göre yerleşimdeki 64 adet yapının 12'si özgün olarak iyi, 15'i orta, 33'ü kötü olarak tespit edilmiş ve 4'ü yeni inşa edilen olarak işaretlenmiştir. (Pafta No:7)

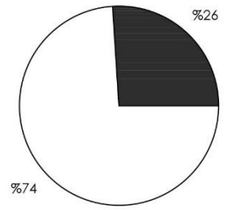
Şekil 3.7 Akçalı köyündeki yapıların özgünlük durumunu gösteren grafik

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ DOLU-BOŞ ALAN ANALİZİ

PAFTA NO:1

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RÖLÖVE RESTORASYON
LİSANSÜSTÜ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

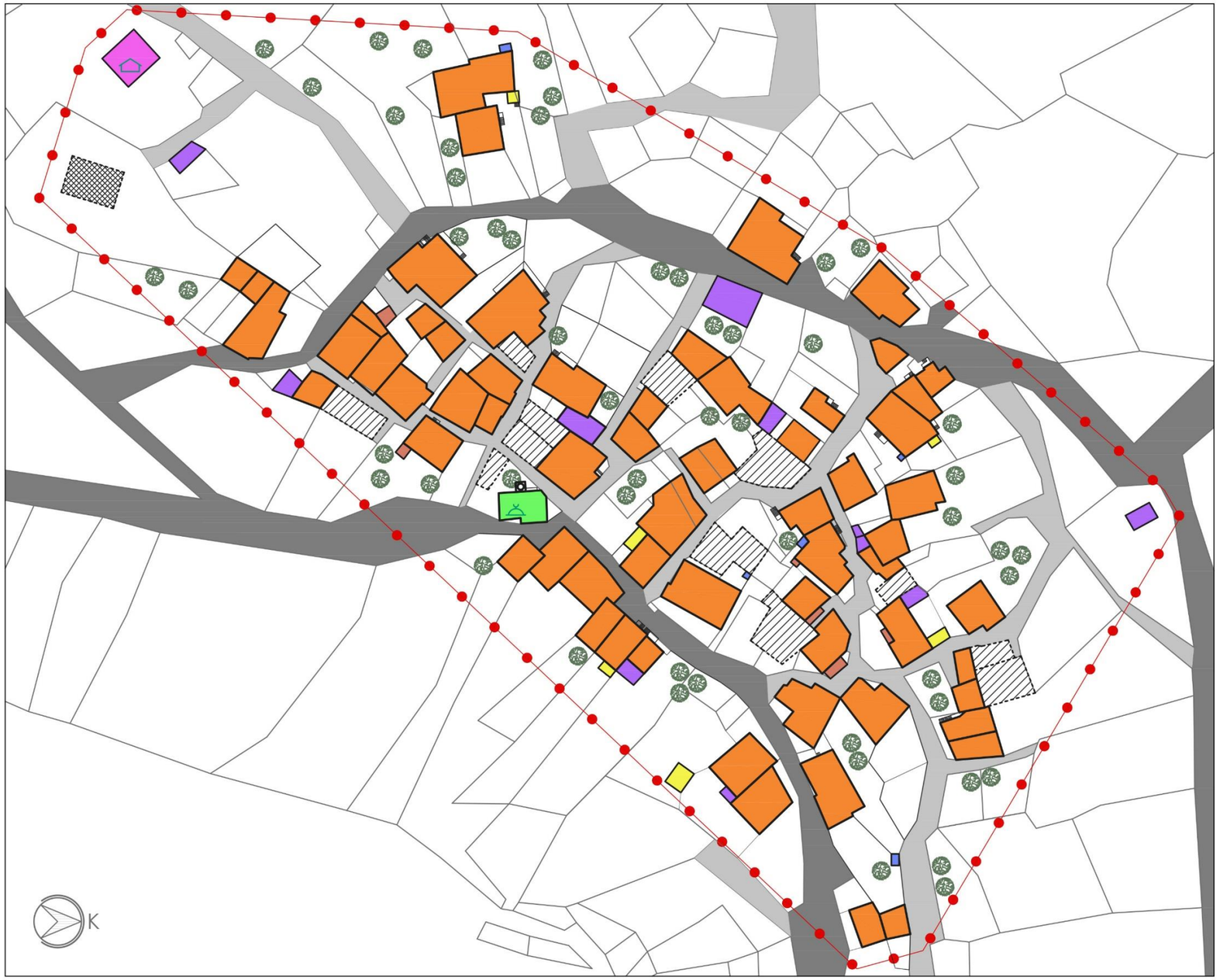
LEJANT

- DOLU ALAN
- BOŞ ALAN
- YAPI İNŞAATI
- YAPI KALINTISI
- ÇALIŞMA ALANI SINIRI
- ANA YOL
- ARA YOL
- CAMİ
- KÖY KONAĞI
- AĞAÇ

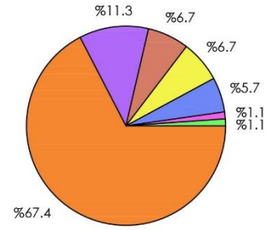
0 10 20 30 50m

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ İŞLEV ANALİZİ

PAFTA NO:2

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RÖLÖVE RESTORASYON
LİSANSÜSTÜ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEJANT

- KONUT
- KÖY KONAĞI
- CAMİ
- DEPO
- EK
- AHIR, KÜMES
- TUVALET
- YAPI İNŞAATI
- YAPI KALINTISI
- ÇALIŞMA ALANI SINIRI
- ANA YOL
- ARA YOL
- CAMİ
- KÖY KONAĞI
- AĞAÇ

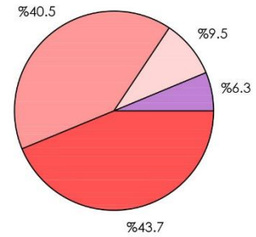
0 10 20 30 50m

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ KAT SAYISI ANALİZİ

PAFTA NO:3

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RÖLÖVE RESTORASYON
LİSANSÜSTÜ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEJANT

- 1 KATLI
- 2 KATLI
- 3 KATLI
- 4 KATLI
- YAPI İNŞAATI
- YAPI KALINTISI
- ÇALIŞMA ALANI SINIRI
- ANA YOL
- ARA YOL
- CAMİ
- KÖY KONAĞI
- AĞAÇ

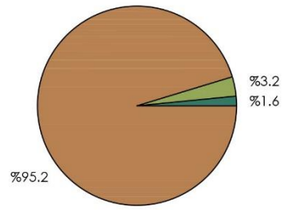
0 10 20 30 50m

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ YAPIM SİSTEMİ ANALİZİ

PAFTA NO:4

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RÖLÖVE RESTORASYON
LİSANSÜSTÜ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEJANT

- YIĞMA / MOLOZ TAŞ
- BETONARME
- PREFABRİKE
- YAPI İNŞAATI
- YAPI KALINTISI
- ÇALIŞMA ALANI SINIRI
- ANA YOL
- ARA YOL
- CAMİ
- KÖY KONAĞI
- AĞAÇ

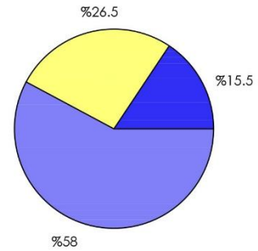
0 10 20 30 50m

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ KULLANIM DURUMU ANALİZİ

PAFTA NO:5

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RÖLÖVE RESTORASYON
LİSANSÜSTÜ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEJANT

- KULLANILIYOR
- MEVSİMSEL KULLANILIYOR
- KULLANILMIYOR
- YAPI İNŞAATI
- YAPI KALINTISI
- ÇALIŞMA ALANI SINIRI
- ANA YOL
- ARA YOL
- CAMİ
- KÖY KONAĞI
- AĞAÇ

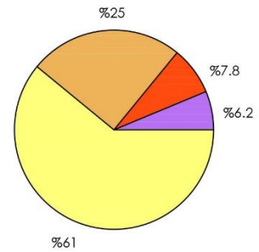
0 10 20 30 50m

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ YAPISAL DURUM ANALİZİ

PAFTA NO:6

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RÖLÖVE RESTORASYON
LİSANSÜSTÜ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEJANT

- İYİ
- ORTA
- KÖTÜ
- YENİ YAPI
- YAPI İNŞAATI
- YAPI KALINTISI
- ÇALIŞMA ALANI SINIRI
- ANA YOL
- ARA YOL
- CAMİ
- KÖY KONAĞI
- AĞAÇ

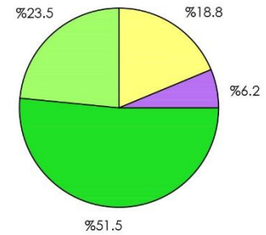
0 10 20 30 50m

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ ÖZGÜNLÜK DURUM ANALİZİ

PAFTA NO:7

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RÖLÖVE RESTORASYON
LİSANSÜSTÜ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEJANT

- İYİ
- ORTA
- KÖTÜ
- YENİ YAPI
- YAPI İNŞAATI
- YAPI KALINTISI
- ÇALIŞMA ALANI SINIRI
- ANA YOL
- ARA YOL
- CAMİ
- KÖY KONAĞI
- AĞAÇ

0 10 20 30 50m

4
AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ'NDEKİ GELENEKSEL KONUTLARIN MİMARİ ÖZELLİKLERİ

Akçalı (Sosik) köyünde günümüze ulaşmış olan geleneksel yapıların çoğunun, kitabeler ve yapılan sözlü görüşmelere de dayanarak 19.yy'ın sonlarında inşa edildiği bilinmektedir. Yine köyün yaşlılarından biri olan Hacer Öztürk ile yapılan 2023 Eylül tarihli sözlü röportaj da bu binaların yapımında Ermeni ustaların çalıştığı bilgisi edinilmiştir.

Akçalı (Sosik) Köyü'ndeki geleneksel yığma taş yapılar, detaylı olarak çalışılan 11 yapıdan elde edilen veriler ve kaynak araştırması doğrultusunda; yapı-parsel-sokak ilişkisi, plan ve cephe özellikleri, yapım teknikleri ve malzemeler olmak üzere dört başlık altında incelenmiştir.

4.1 Yapı-Parsel-Sokak İlişkisi

Kuzeybatı-güneydoğu aksında, eğim yönünde yerleşen yapılardan oluşan köyün parsel biçimlenişi organiktir. (Şekil 4.1) Köye ulaşımı sağlayan asfalt kaplı araç yolu yerleşim girişinde bitmektedir. Yerleşimi çepeçevre saran yollar, 2008 yılında köy sakinlerine ait olan ağaçlık alandaki meşe ve ardıçların, Orman İl Müdürlüğü tarafından orman statüsüne alınıp, yüklenici bir şirkete satışı sonrasında, şirket tarafından parke taşı ile değiştirilmiştir.[1] Yerleşimin özgün yol kaplaması, yerelde "kaldırım" denilen ve hala bazı sokaklarda görülen sıkıştırılmış toprak üzeri moloz taş kaplamadır. (Şekil 4.2)

[1] Köy sakinlerinden Abdurrahman Kutun ile Temmuz 2017 tarihinde yapılan sözlü görüşmeden edinilen bilgidir.

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ VAZİYET PLANI

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RÖLÖVE RESTORASYON
LİSANSÜSTÜ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEJANT

- ÇALIŞMA ALANI SINIRI
- ÖZGÜN YAPI
- YAPI KALINTISI
- MUHDES YAPI
- ÇIKMA
- YAPI GİRİŞİ
- BAHÇE - İSTİNAT DUVARI
- ÇİT
- ÇARK
- OCAK
- ANA YOL
- ARA YOL
- CAMİ
- KÖY KONAĞI
- ÇEŞME
- AĞAÇ

0 10 20 30 50m

Şekil 4.1 Yerleşimin doğu yönünden görünümü

(Drone çekimi, F: Süleyman Demir 2017)

Şekil 4.2 Parke taşı ve moloz taş yol kaplaması

(F: T.Ü. 2017)

Yerleşim genelinde bazı yapılar ortak duvar kullanıma bağlı olarak bitişik nizamda, bazıları ise parsel içerisinde ayrık nizamda inşa edilmiştir.[2] (Şekil 4.3) Evlerin parsel içerisindeki konumuna göre yeri değişen bahçe alanı ve tarım mahsullerinin geçici olarak serilmesi için kullanılan harman yeri bulunmaktadır.

[2] Yapı ustası ve köy sakinlerinden Aydın Öztürk ile Temmuz 2017 tarihinde yapılan sözlü görüşmede edinilen bilgidir.

Şekil 4.3 Bitişik nizam evlerin doğu yönünden görünümü

(F: T.Ü. 2017)

Hâlihazırda kullanılmakta olan evlerde bahçe duvarı ve çit gibi sınırlayıcı mimari öğelere rastlanırken, kullanım ve ihtiyaçların azalması ile birlikte yıkılan ve yok olan öğelerin onarılmadığı görülmektedir. (Şekil 4.4)

Şekil 4.4 Parsel sınırı ve moloz taş bahçe duvarı

(Drone çekimi, F: Süleyman Demir 2017)

Yerleşimin özellikle güneydoğu ucunda yüksek eğimden dolayı sokak ile alt bahçe (harman) arasındaki kot farkı 6 m yi bulmakta ve evler eğime uyumlu biçimde yerleşen katlardan oluşmaktadır. (Şekil 4.5)

Şekil 4.5 Yapı-parsel-sokak ilişkisini tarif eden kesit

(Solda 120_27 – Aydın Öztürk Evi, sağda 109_7 – Nuri Öztürk Evi)

4.2 Geleneksel Konutların Plan Özellikleri

Köydeki yapıların kuzeybatı-güneydoğu aksında, eğimli bir araziye, çoğunlukla bitişik, kısmen ise ayrık nizamda yerleştiği görülmektedir. Yapılar genellikle 2 veya 3 katlı olup, topoğrafyaya uyumlu biçimde yerleşmişlerdir. Arapgir bölgesinde evlerin farklı katlardan en az iki ayrı girişi bulunmaktadır. (Eyüpgiller, 2014) Kat isimlendirmesi, yapının ana girişinin zemin katta kabulüyle yapılmıştır. Buna göre yerleşimdeki yapıların genelinde; zemin kotunun altında "koz" denilen alçak tavanlı küçükbaş hayvanların barınağı, sokağa açılan zemin kotunda giriş, hela, ahır ve "kışlık" mekânlarını içeren "kışlık katı", üst kotta ise oda, "nimsofa" ve bazılarında "yürütme" denilen cumbalı sofa mekânlarını içeren "yazlık katı" bulunmaktadır. Bazı örneklerde düz dama çıkılan merdiveni de içeren, "korkuluk" denilen bir oda şeklinde yarım kat[3] da bulunmaktadır. (Eyüpgiller, 2014) Saha çalışmalarında edinilen veriler doğrultusunda, yerleşimdeki konutlar iç ve yan sofalı olmak üzere iki ayrı gruba ayrılmıştır. Bazı evlerde iç sofanın L veya T biçimde olduğu da görülmüştür.

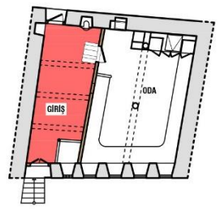
[3] Kemaliye merkezde benzer mimari özellikler gösteren ve "kaçak kat" olarak nitelendirilen yapı birimi.

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİ PLAN TİPOLOJİSİ

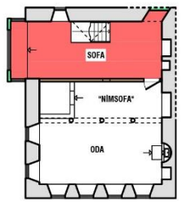
YAN SOFA

İÇ SOFA

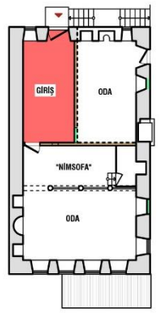
108_12A / İSMAİL BİRKAN

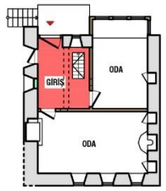
120_16 / RECEP ÖZTÜRK

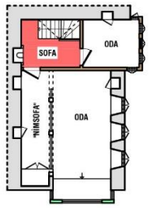
120_20 / MUSTAFA ÖZTÜRK

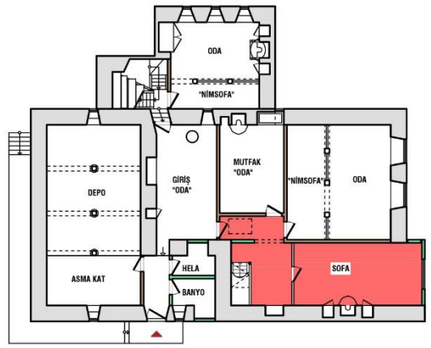
120_22 / HÜSEYİN ÖZTÜRK

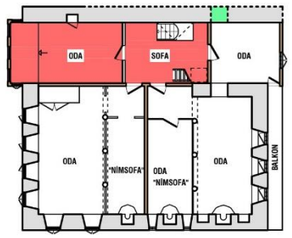
104_2 / ADEMHAN

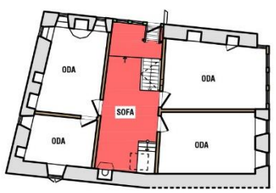
105_2 / MUAMMER ERTÜRK

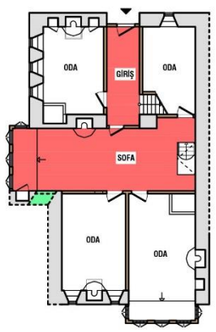
120_27 / AYDIN ÖZTÜRK

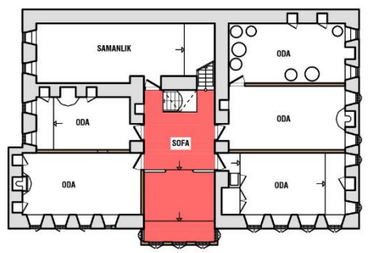
104_1 / UZUNGİL

120_17 / TIKIRGİL

109_7 / NURİ ÖZTÜRK

127_10 / KADIGİL

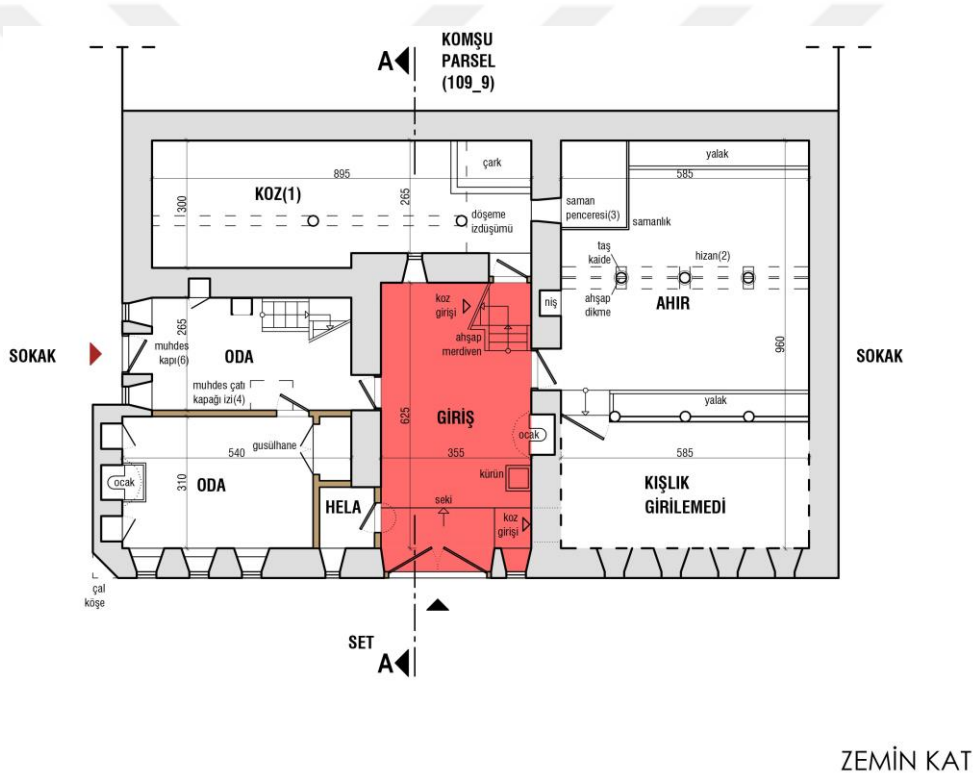
0 2 4 6 10 m

4.2.1 Mekânlar

Plan bölümleri giriş, ahır ve "kışlık", "koz", hela, oda ve "nimsofa", sofa ve "korkuluk" olmak üzere 7 başlık altında incelenmiştir.

4.2.1.1 Giriş Mekânı

Girişler genellikle iki kanatlı ahşap bir kapı ile sokak kotundan girilen, içerisinde merdiven, kürün gibi yapı elemanları ile çoğunlukla ıslak hacim olarak hela içeren; oda, ahır ve "koz" gibi birimlere de erişimi olan dikdörtgen planlı mekânlardır. Hayvanların da ahır ve koz mekânlarına erişimi için insanlarla aynı girişi kullandığı bilinmektedir. Döşemesi taş veya sıkıştırılmış toprak kaplı olan bu servis mekânlarının üst katlardaki mekânsal izdüşümü sofadır. (Şekil 4.6, 4.7)

Şekil 4.6 Giriş mekanı

(109_7 – Nuri Öztürk Evi / Zemin kat planı)

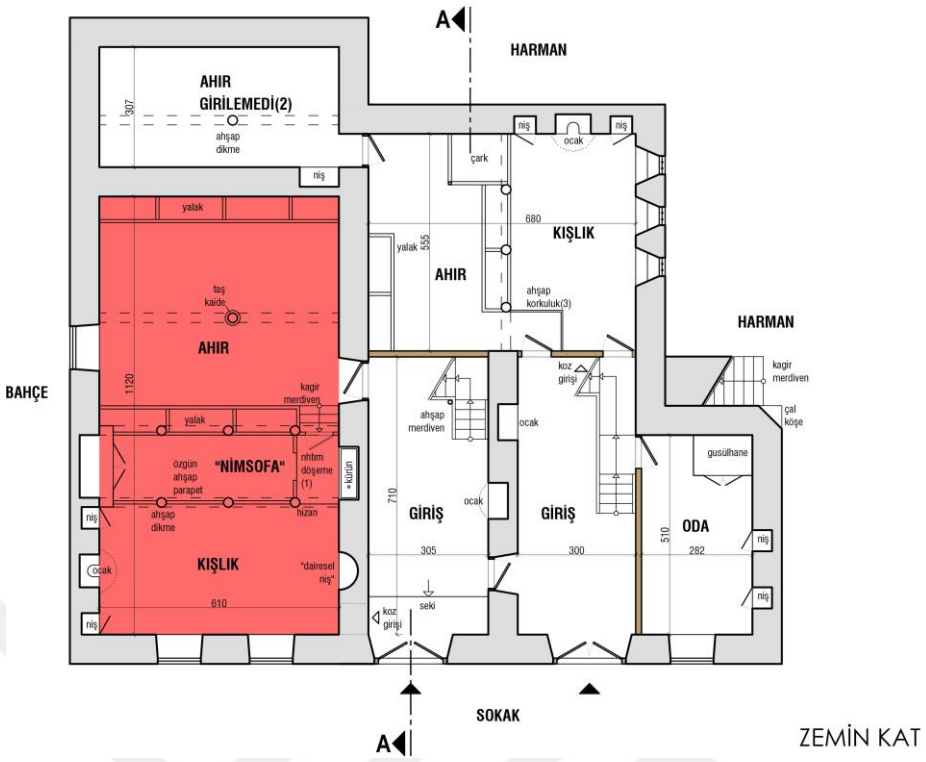

Şekil 4.7 Giriş mekanı

(109_7 – Nuri Öztürk Evi / F: T.Ü. 2017)

4.2.1.2 Ahır ve "Kışlık"

Ahır, yapıların genelde zemin ya da alt katlarında görülen büyükbaş hayvan barınağıdır. Genellikle içerisinde kesintisiz geniş bir açıklık oluşturmak için bölücü duvar yerine taş kaideli, 25-30 cm çapında ahşap dikmeler yerleştirilmiştir. Dikmeler, 25-30 cm çapında "hizan" denilen büyük ahşap kirişleri taşırlar. Duvar kenarlarında hayvanların yemlenmesi için, yerden 70-80 cm yükseklikte ve 50-60 cm genişlikte kâgir yalaklar yapılmıştır. Bu katta ayrıca mekânın bir köşesinde ahşap dikmeler üzerinde kirişlerle taşınan, kısmi asma kat biçiminde samanlık; samanın içeriye depolanması için, dış cepheye veya yan odaya açılan saman penceresi vardır. (Alper, 1990) Çoğu yapıda, ahır yanında, yine dikmeler sayesinde devam ederek büyüyen alanda, ahşap parapetler ile ayrılmış, aynı kotta veya birkaç basamak yukarıda "kışlık" denilen bir oda oluşturulduğu, karasal mevsimin soğuk koşullarıyla mücadele etmenin bir biçimi olarak, insanların burada yaşadığı öğrenilmiştir. Geleneksel oda biçimlenmesinin bir benzeri olan kışlıkta ocak, niş gibi mimari öğeler ve bazı örneklerde olduğu gibi "nimsofa" bulunmaktadır. (Şekil 4.8, 4.9, 4.10)

Şekil 4.8 Ahır ve "kışlık"

(127_10 – Kadıgil Evi / Zemin kat planı)

Şekil 4.9 Ahır ve yalak

(127_10 – Kadıgil Evi / F: T.Ü. 2017)

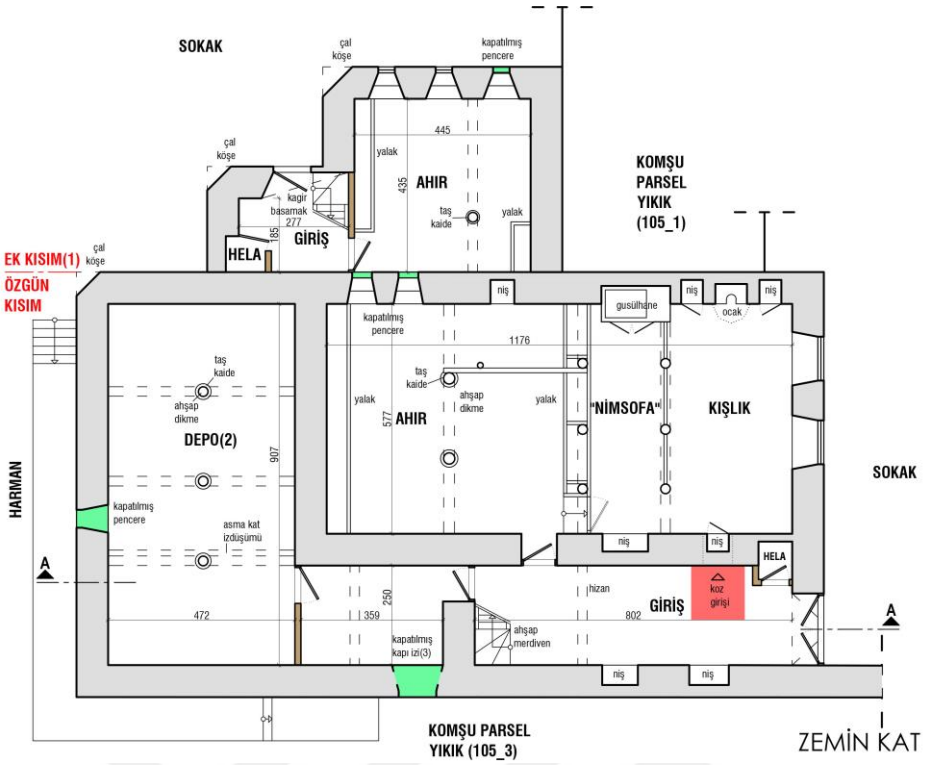

Şekil 4.10 “Kışlık” ve “nimsofa”

(127_10 – Kadıgil Evi / F: T.Ü. 2017)

4.2.1.3 “Koz”

Küçükbaş hayvanların barınağı olarak kullanılan “koz” yüksekliği 90-120 cm arasında değişen alçak tavanlı mekânlardır. Giriş mekânı veya ahırdan birkaç basamak ve bazı örneklerde rampa ile inilerek ahşap bir kapıdan girilen kozların cephede ahşap parmaklıklı küçük pencereleri vardır. Şimdilerde hayvancılığın yapılmadığı köyde, koz fonksiyonunu yitirdiğinden, pencereleri çoğunlukla sac veya ahşap ile kapatılmıştır. (Şekil 4.11, 4.12)

Şekil 4.11 "Koz" girişi

(105_2 – Muammer Ertürk Evi / Zemin kat planı)

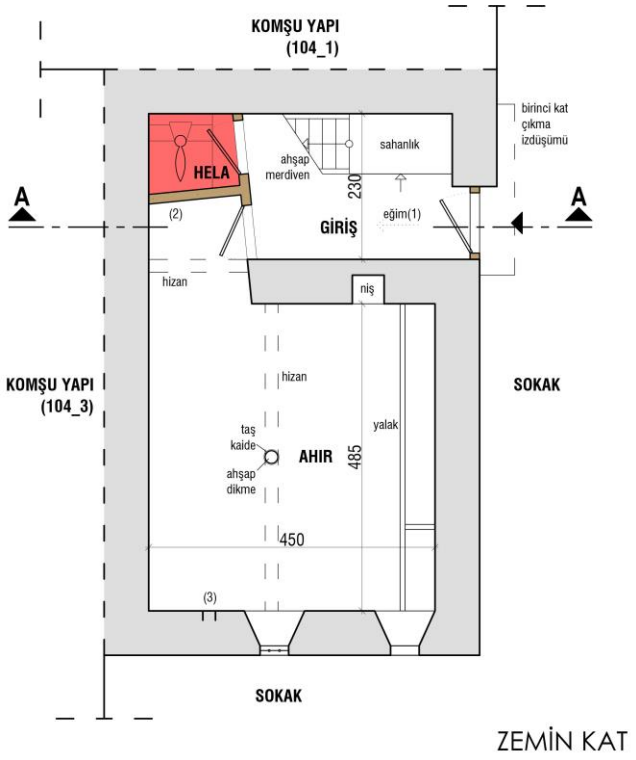

Şekil 4.12 "Koz" girişi ve cephede ahşap tahta ile kapatılmış perncereleri

(105_2 – Muammer Ertürk Evi / Zemin kat planı / F: T.Ü. 2017)

4.2.1.4 Hela

Girişteki servis mekânlarından biri de heladır. Bazı yapılarda üst katlarda sofada da yer alan örnekleri de görülmektedir. Ahşap çatkı üzeri sıvalı duvarlarla bulundukları mekândan ayrılan helalar, cephede küçük bir pencere ile havalandırılmışlardır. Helaların zemininde kesme taştan hela taşı kullanıldığı tespit edilmiştir. (Şekil 4.13, 4.14)

Şekil 4.13 Hela

(104_2 – Ademhan Evi / Zemin kat planı)

Şekil 4.14 Hela taşı ve döşeme altında atıkların toplandığı boşluk

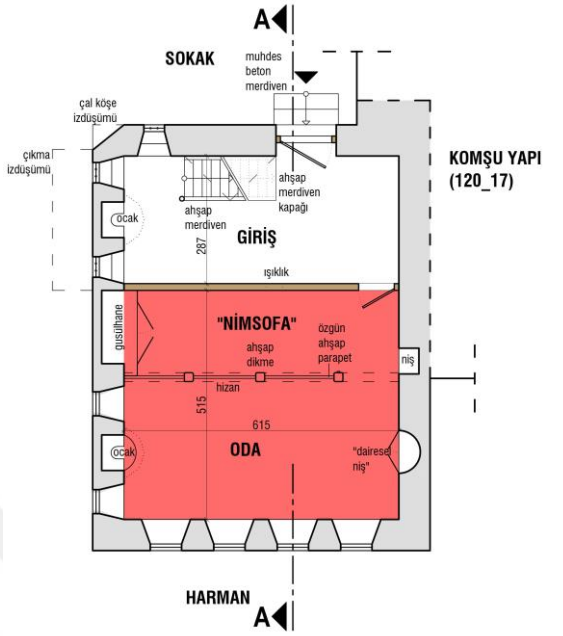
(104_2 – Ademhan Evi / F: T.Ü. 2017)

4.2.1.5 Oda ve "Nimsofa"

Köydeki odalar, geleneksel Türk evine uygun olarak; yaşama, dinlenme, yeme-içme gibi çok işlevli kullanılmışlardır. Kış aylarında köy genelinde her hafta ileri gelen bir ailenin, nöbetleşerek evdeki bir odasını köy ahalisine açtığı, somut olmayan miras niteliğindeki "oda yakmak" denilen bu davet ile burayı ısıtarak yerlilerin toplanıp sohbet ve ibadet ettikleri, köye gelen misafirlerin konakladığı bir mekân olarak kullandıkları bilinmektedir.[4] Yaşam katı olan üst katta yer alan bir oda, sofadan ahşap bir kapı ile girildikten sonra iki ayrı bölüme ayrılmaktadır. "Nimsofa" olarak adlandırılan ilk kısım Arapgir'deki evlerinde bazılarında görülmektedir ve ana mekândan 45-55 cm yüksekliğinde ahşap parapet ve dikmeler ile ayrılmaktadır. (Eyüpgiller, Eres, Bilge, & Arslan Çinko, 2016) Döşeme kaplaması bazen tamamıyla bazen kısmen taş kaplamadır. Dikdörtgen plan şemalı nimsofanın kısa kenarında gusülhane bulunmaktadır. Ana mekân da dikdörtgen planlı olup, döşemesi ahşap kaplamalıdır. Yine gusülhane ile aynı duvarda, her iki tarafında niş veya dolap olan ocak, uzun kenarında ise oda büyüklüğü ve niteliğine göre değişen sayıda pencere bulunmaktadır. "Nimsofa"lı odalarda kullanıcılar açısından mekânsal bir ayrım olduğu, hiyerarşik olarak "nimsofa" da daha çok

[4] Köy sakinlerinden Nazlı Birkan ile Temmuz 2017 tarihinde yapılan sözlü görüşmede edinilen bilgidir.

çocuk ve gençlerin, ana bölümde ise büyük ve yaşlıların oturduğu yönünde bilgi edinilmiştir.[5] [6](Şekil 4.15, 4.16)

ZEMİN KAT

Şekil 4.15 Oda ve "nimsofa"

(120_16 – Recep Öztürk Evi / Zemin kat planı)

[5] Yapı ustası ve köy sakinlerinden Aydın Öztürk ile Temmuz 2017 tarihinde yapılan sözlü görüşmede edinilen bilgidir.

[6] Arapgir'de görülen 'nimsofa'ların da benzer hiyerarşik düzeni tanımladığına dair bilgi Prof. Dr. Kemal Kutgün Eyüpgiller ile 01.03.2024 tarihinde yapılan sözlü görüşmede edinilmiştir.

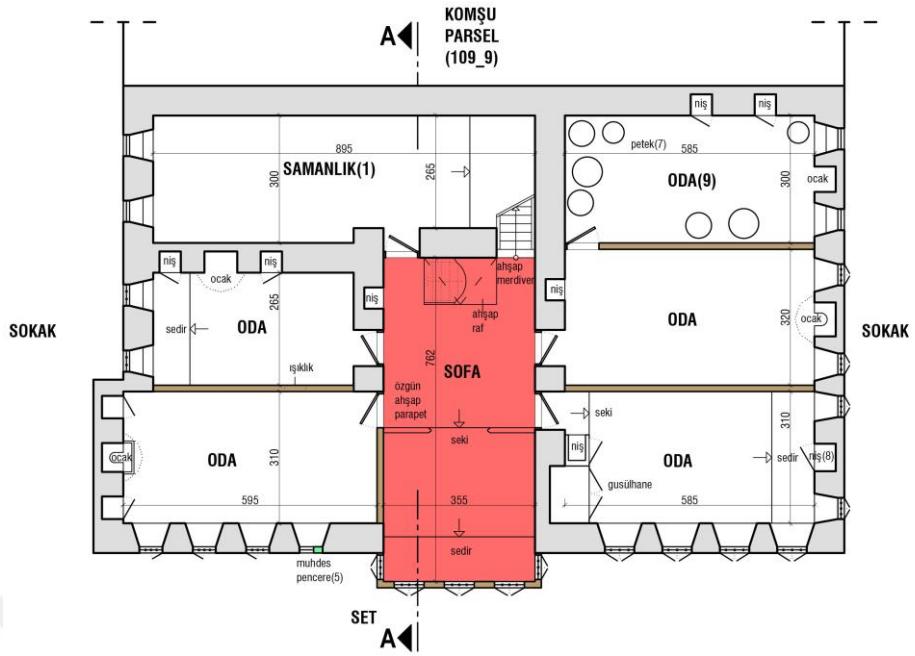

Şekil 4.16 Oda ve "nimsofa"

(120_16 – Recep Öztürk Evi / F: T.Ü. 2017)

4.2.1.6 Sofa

Geleneksel Türk konut mimarisinde çok büyük önemi olan sofa, yatayda ve düşeyde mekânlar arası bağlantıyı sağlama işleviyle bu yerleşimdeki konutlarda da görülmektedir. Zemin katın giriş mekânından çıkılan bir merdiven ile üst kattaki sofaya ulaşılır, buradan diğer odalara geçilir. Akçalı yerleşiminde sofa genellikle odaların arasında iç sofa, bazen de odaların tek tarafında yan sofa olarak konumlanmıştır. Dış cepheye yansıyan bir duvarı olan sofaların çoğunda halk dilinde "yürütme" denilen cumbalar bulunmakta, bazı örneklerde sofanın bir duvarında ocak ve niş biçimlenmesi de gözlenmektedir. Yarım çatı katı olarak kabul edilebilecek "korkuluk" a sofadan, basit bir ahşap merdiven yardımı ile çıkılmaktadır. (Şekil 4.17, 4.18)

Şekil 4.17 Sofa

(109_7 – Nuri Öztürk Evi / Üst kat planı)

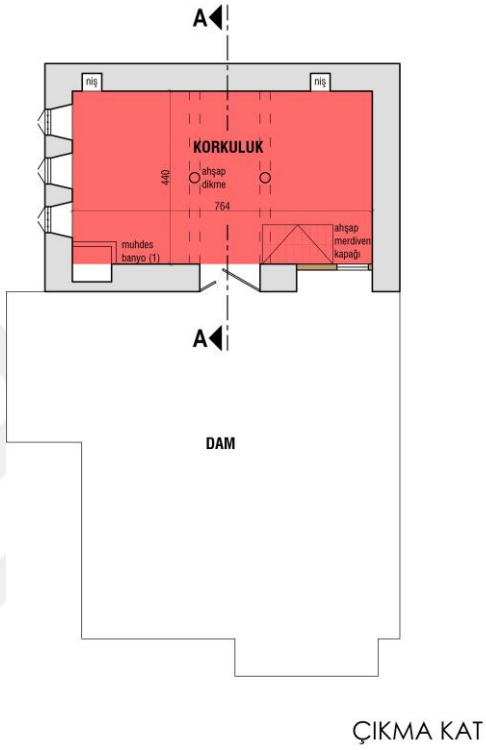
Şekil 4.18 Sofa

(109_7 – Nuri Öztürk Evi / Üst kat planı / F: T.Ü. 2017)

4.2.1.7 "Korkuluk"

Yerleşimde içlerine girilebilen evlerden ikisinin son katlarında görülen, yerelde "korkuluk" olarak adlandırılan kapalı ve açık alan birleşimi, Kemaliye'de "kaçak

kat” olarak adlandırılmaktadır. Yazlık katından ahşap bir merdiven yardımıyla çıkılan kapalı mekândan, bir kapı ile en üst kottaki özgün düz toprak dama çıkılmaktadır. Yazları ürün serme ve kurutma amaçlı kullanılan düz dam çatılarda servis amaçlı kullanılan “korkuluk” oturma ve depolama gibi eylemler için kullanılmıştır. Bu birimin üzeri de özgün düz toprak dam ile örtülmüştür. (Alper, 1990) (Şekil 4.19, 4.20, 4.21)

Şekil 4.19 Korkuluk ve düz dam

(120_17 – Tıkırgil Evi / Korkuluk kat planı)

Şekil 4.20 Korkuluk mekanı

(120_17 – Tıkırgil Evi / F: T.Ü. 2017)

Şekil 4.21 Kapatılmış çatı aralığında korkuluk mekanı

(113_5 – Nurettin-Celal Gürel Evi / F: T.Ü. 2017)

4.2.2 İç Mekan Öğeleri

Yapı içerisinde bulunan mimari öğeler ocak, dolap ve gusülhane, niş ve "mihrap", merdiven, çark, petek ve kürün olmak üzere 7 başlık altında incelenmiştir.

4.2.2.1 Ocak

Köydeki geleneksel konutların oda ve sofalarında bulunan ocaklar, kış aylarında ısınma ve aynı zamanda yemek pişirme için kullanılan, içinde ateş yakılan mimari öğelerdir. Yığma taş duvarda açılan ortalama 70-90 cm genişlikte ve 45-55 cm derinliğindeki ocakların, yerde kâgir malzemeden yapılmış, ortası yakacak malzemenin konması için boş bırakılmış "U" şeklinde bir yükseltisi vardır. Ocakların üzerinde ahşap taşıyıcılar yardımı ile dama erişen baca ve iç mekânda

duvar yüzeyinden dışarı taşan, kenarları profilli ahşap yaşmak yapılmıştır. (Şekil 4.22)

Şekil 4.22 Ocak

(127_10 – Kadıgil Evi / F: T.Ü. 2017)

Bazı örneklerde ocakların önünde dikdörtgen planlı yerden yüksek, kâgir bir set görülür. Bu alçak setlerin kenarları profilli veya düz kâgir elemanlarla sınırlandırılmıştır. (Şekil 4.23)

Şekil 4.23 Profilli ve düz kagir setli ocak

(Solda 104_2 – Ademhan Evi, sağda 109_7 – Nuri Öztürk Evi / F: T.Ü. 2017)

4.2.2.2 Dolap ve Gusülhane

Köydeki geleneksel evlerin hepsinde en az bir oda da olmak üzere, yaygın olarak "nimsofa"da görülen dolaplar, depolama ve yıkanma ihtiyacını karşılamak için tasarlanmıştır. İki "hizan" arasında kalan duvar kalınlığı 40-50 cm ince tutularak, iç mekâna doğru yerleştirilen ahşap taşıyıcılar yardımı ile kullanım alanı genişletilmiş, taşıyıcıların üzeri ahşap kapaklar ile kaplanmıştır. Bu alanda oluşturulan karşılıklı alçak duvar parçaları üzerine yerden yaklaşık 80-90 cm yukarıya gusülhanenin ahşap kapağı takılmıştır. Kapak kapalı olduğunda yüklük olarak kullanılan dolabın döşemesi sac levha ile kaplanarak su yalıtımı sağlanmıştır. Duvar içlerine yerleştirilen pişmiş toprak künkler yardımıyla pis su, uygun olan yerden evin dışına atılmıştır.

Yaygın olan biçimleniş dışında, bazı evlerde pencere önündeki sedir yükseltisinin içinde, bazılarında ise bir nişin içerisinde yıkanma birimi çözüldüğü görülmüştür. Son dönemde yapıldığı bilinen evlerden birinin büyük odasında renkli ve detaylı bir dolap ve gusülhane örneği bulunmaktadır. [7] (Şekil 4.24)

[7] Köy sakinlerinden Nazlı Birkan ile Temmuz 2017 tarihinde yapılan sözlü görüşmede edinilen bilgidir.

Şekil 4.24 Üst tarafı yüklük olarak kullanılan gusülhane

(Solda 127_10 – Kadıgil Evi, sağda 108_12A – İsmail Birkan Evi / F: T.Ü. 2017)

4.2.2.3 Niş ve "Mihrap"

Bir evin hemen her bölümünde görülebilen nişler, yığma taş duvarda açılan ortalama 45-110 cm genişlikte ve 45-60 cm derinliğinde boşluklardır. İçinde rafları olan ahşap kapaklı veya kapaksız örnekleri vardır. Mekânın zemin kotundan 15-70 cm arasındaki yükseklikte bulunan nişlerin kendi yükseklikleri 55-130 cm olabilmektedir. Genellikle ocakların her iki tarafında, simetrik biçimde ahşap kapaklı örneklerine rastlanmaktadır. (Şekil 4.25)

Şekil 4.25 Ocağın her iki yanında ahşap kapaklı ve geniş niş

(105_2 – Muammer Ertürk Evi / F: T.Ü. 2017)

Çalışma alanında girilebilen evlerden dördünde görülen yarım daire planlı özel nişlere ise dini amaçlı objelerin konulduğu izlenimi edinilmiştir. Sözlü görüşmelerden edinilen bilgiye göre bu nişlere "mihrap" dendiği ve her evde bulunmadığı bilinmektedir. (Şekil 4.26)

Şekil 4.26 "Mihrap"

(127_10 – Kadıgil Evi / F: T.Ü. 2017)

4.2.2.4 Merdiven

Evlerin, sofalarında görülen merdivenler katlar arası düşey sirkülasyonu sağlayan elemanlardır. Bazı örneklerde ilk 2-3 basamağı taş olmakla beraber, genelde tamamen ahşap malzemeden, ortalama 12 cm çapında limon kirişler üzerine, 60-80 cm genişliğinde basamaklar oturtularak yapılmıştır. Tek kollu basit veya "L" şeklindeki bu merdivenlerin bir tarafı duvara dayalı, diğer tarafında ise ahşap çatkı veya çoğu örnekte görülen tornada işlenmiş parçalardan oluşan ahşap korkuluklar

görülmektedir. Kat bitiminde merdiven üzerinde bulunan "hapenk" denilen ahşap bir kapak, katlar arası bağlantıyı keserken aynı zamanda ses ve ısı yalıtımı sağlamaktadır. En üst kata ulaşan merdiven de ise ahşap kapak üzerine yerleştirilen raf, eşya taşımak için kullanılmaktadır. (Şekil 4.27)

Şekil 4.27 Ahşap merdiven ve raf

(Solda 120_16 – Recep Öztürk Evi, sağda 127_10 – Kadıgil Evi / F: T.Ü. 2017)

4.2.2.5 Çark

Genellikle evlerin ahır veya zemin katlarında veya çok olmamakla beraber bahçede de görülebilen çarklar, yörede fazlaca bulunan üzümü pekmez, pestil vs. yapmak amacıyla ezerek suyunu çıkarmak için kullanılan bir mimari öğedir. Yerden yüksekliği 20-120 cm arasında değişmekte olan tek sıra kerpiçten örülen duvarın içine dökülen üzüm, insan gücü ile ezilmekte ve sonrasında alt tarafında bulunan giderden suyu tahliye edilmektedir. (Şekil 4.28)

Şekil 4.28 Çark

(Solda 108_12A – İsmail Birkan Evi, sağda 127_10 - Kadıgil Evi / F: T.Ü. 2017)

4.2.2.6 Petek

Çalışma alanında girilebilen iki evde örneği görülen, kâgir malzemeden yapılan petekler, tahıl depolamak için kullanılan özgün elemanlardır. Toprak, saman ve su karıştırılarak hazırlanan harçtan yapılan halkalar, farklı boyutlarda üst üste dizilerek amorf bir silindir şekli verilir ve yere sabitlenir. Üstten ahşap veya sac kapakla örtüldüğü düşünülen peteklerin, alt tarafındaki küçük bir delik ve sürgü kapak ile boşaltma işlemi gerçekleştirilmiştir.[8] (Şekil 4.29)

[8] Arapgir'e bağlı Onar Köyü'nde de petek olduğuna dair bilgi Prof. Dr. Kemal Kutgün Eyüpgiller ile 01.03.2024 tarihinde yapılan sözlü görüşmede edinilmiştir.

Şekil 4.29 Petek örnekleri

(Solda 109_7 – Nuri Öztürk Evi, sağda 105_2 – Muammer Ertürk Evi / F: T.Ü. 2017)

4.2.2.7 "Kürün"

"Kürün", evlerin giriş ve kışlık katlarında, genelde hela yakınlarında veya üst katlarda oda yerleşiminde bir niş içerisinde görülen, el yıkama tekneleridir. Yekpare taştan oyulmuş, kenarları yüksekçe, ortası çukur ve gideri olan günümüz lavabosu işlevli özgün elemanlardır. (Şekil 4.30)

Şekil 4.30 Kapı eşiğinde ve niş içerisinde "kürün"

(Solda 104_1 – Uzungil Evi, sağda 108_12B – İsmail Birkan Evi / F: T.Ü. 2017)

4.3 Geleneksel Konutların Cephe Özellikleri

Köydeki evlerin tamamı, dış beden duvarları moloz taş örgülü, genellikle 2 veya 3 katlı yığma binalardır. Bitişik yapılmış ve kuzeybatı-güneydoğu aksında iki cephesi olanlar dışında, bu dokuda dört cepheli ayrık nizamda inşa edilmiş evler de bulunmaktadır. Bazı evler cumbalı (yürütme), bazıları ise cumbasız monoblok kütlelerdir. (Şekil 4.31)

Şekil 4.31 Cumbalı ve cumbasız cephe düzenleri

(Solda 120_16 – Recep Öztürk Evi, sağda 120_27 – Aydın Öztürk Evi / F: T.Ü. 2017)

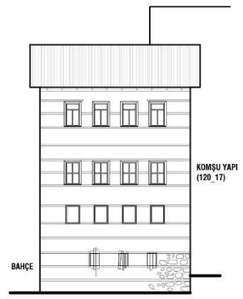
ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİ CEPHE MORFOLOJİSİ

CUMBASIZ

108_12A / İSMAİL BİRKAN

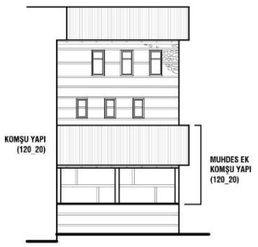
120_16 / RECEP ÖZTÜRK

120_20 / MUSTAFA ÖZTÜRK

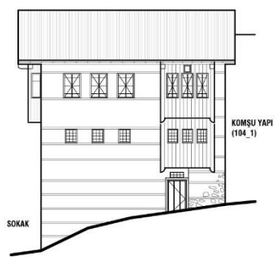

120_22 / HÜSEYİN ÖZTÜRK

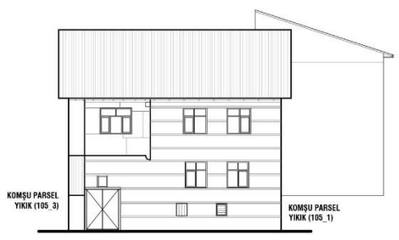

CUMBALI

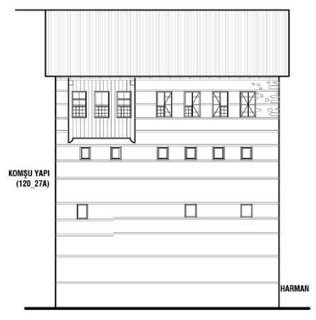
104_2 / ADEMHAN

105_2 / MUAMMER ERTÜRK

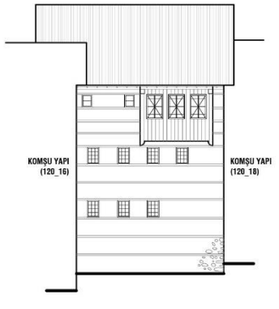
120_27 / AYDIN ÖZTÜRK

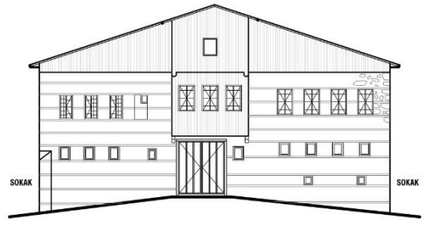
104_1 / UZUNGİL

120_17 / TIKIRGİL

109_7 / NURİ ÖZTÜRK

127_10 / KADIGİL

Cephelerde, duvarların köşelerinde dik açılı köşe taşları kullanılmıştır. Zemin katlarda sokak dönüşlerinde ise "çal" denilen pahlanmış köşe taşları göze çarpmaktadır. Moloz taş örgü arasında her 80-100 cm de bir yerelde "araga" denilen ahşap hatıllar görülmekte, bu sayede yığma olmasına rağmen yüksek katlı evler yapılabilmektedir. Fakat düzenli derz bakımı yapılmadığı için, zamanla mukavemetini yitiren ve hareket etmeye başlayan taş duvarların çoğuna 1970'li yıllarda çimento sıva ile derz yenilemesi (gez sıva) yapılmıştır. (Şekil 4.32)

Şekil 4.32 "Çal köşe" ve "gez sıva"

(Solda 104_6-7 – Şeref Gürmen Evi, sağda 105_2 – Muammer Ertürk Evi / F: T.Ü. 2017)

Özgün düz toprak damlı evlerin ağır kış şartlarına dayanamayan toprak katmanlarını korumak için yapılan ahşap çatkılı trapez sac kaplı eğimli muhdes çatılar dokunun tamamında görülmektedir. Bu muhdes çatılar özgün cephe düzenini bozmakla beraber altlarındaki özgün düz dam toprak katmanlarını korumuştur. (Şekil 4.33)

Şekil 4.33 Köy genelinde muhdes çatı örtüleri

(Drone çekimi, F: Süleyman Demir 2017)

4.3.1 Cephe Elemanları

Cephe elemanları cumba (yürütme), giriş kapıları ve pencereler olmak üzere 3 başlık altında incelenmiştir.

4.3.1.1 Cumba (Yürütme)

Yazlık katlarındaki sofa veya odaların kısa kenarlarında bulunan cumbalar, yerelde "yürütme" olarak adlandırılmaktadır. Tek veya üst üste iki katta olabilen cumbalar taş duvardan 60-90 cm dışarı taşan dikdörtgen, ahşap çatkılı ve ahşap kaplamalı birimlerdir. Hemen her cumbanın ön cephesinde üç, yanlarda birer adet ahşap penceresi vardır. Köydeki birçok evde çatılarda olduğu gibi cumbalar da dış etkenlere en fazla maruz kalan kısımlar olduğu için, zamanla sac levhalar ile kaplanmış, pencere boyutları değişmiş ve muhdes doğramalar takılmıştır. Bazı örneklerde, çatı kaplaması yapılırken, saçak formunun düzlenmesi için cumbalar yıkılmıştır. (Şekil 4.34)

Şekil 4.34 Özgün ve müdahale görmüş iki farklı cumba (yürütme)

(Solda 104_2 – Ademhan Evi, sağda 106_5 – Turan Ademhan Evi / F: T.Ü. 2017)

4.3.1.2 Giriş Kapıları

Kuzeybatı – güneydoğu yönünde eğimli araziye yerleşen konutların, genellikle iki giriş kapısı vardır. Zemin veya kışlık katında hayvanların da geçebileceği iki kanatlı, 145-230 cm genişliğinde ve 200-260 cm yüksekliğinde ahşap ana giriş kapısı, yüksek kottaki girişlerde ise tek kanatlı 80-115 cm genişliğinde ve 155-170 cm yüksekliğinde ahşap kapılar yapılmıştır. (Şekil 4.35, 4.36)

Şekil 4.35 Çift kanatlı kapı örnekleri

(Solda 103_2 – Sıtkı Şişman Evi, ortada 120_17 – Tıkırgil Evi, sağda 127_10 – Kadıgil Evi / F: T.Ü. 2017)

Şekil 4.36 Tek kanatlı kapı örnekleri

(Solda 141_19 – Ahmet-Nazmiye Ertürk Evi, ortada 104_2 – Ademhan Evi, sağda 109_4 – Abdurrahman Kutun Evi / F: T.Ü. 2017)

Büyük başlı metal çiviler ile arkadaki kayıtlara tutturulan ahşap çakma kapıların üzerinde demir malzemeden, özgün tokmaklar vardır. (Şekil 4.37) (Yıldız, 2014) Bazı evlerin kapısı ise dış etkenlere maruz kalmaması için, tıpkı çatılarda olduğu gibi muhdes sac levhalar ile kaplanmıştır. Görevini yapamayacak durumda olanlar ise muhdes demir kapılar ile yenilenmiştir. Kapıların çoğunun üzerinde bir pencere bulunmaktadır. Özgünde ahşap lokma parmaklık ile değişik formlarda görülen bu

pencereler, giriş bölümünün ışık ve hava alması için yapılmıştır. (Şekil 4.38) Kapı kilit ve kolları da demirden yapılmıştır ve paslanmış olmalarına rağmen günümüzde hala kullanılmaktadır. (Şekil 4.39)

Şekil 4.37 Kapı tokmağı örnekleri

(F: T.Ü. 2017)

Şekil 4.38 Kapı üstü pencere örnekleri

(F: T.Ü. 2017)

Şekil 4.39 Metal kapı kilidi ve kolu

(Solda 104_2 – Ademhan Evi, sağda 127_10 – Kadıgil Evi / F: T.Ü. 2017)

4.3.1.3 Pencereler

Köy genelinde cephelerde, üst kattan başlayarak alt katlara doğru pencere oranları küçülmekte ve böylece mevsim şartlarına uyum sağlanmaktadır. Kışlık denilen ahır ve koz katlarında kareye yakın formlu, küçük pencere boşluklarında ahşap lokma parmaklık yapılmıştır. Yazlık yaşam katlarında ise 1/2 oranında dikdörtgen pencereler bulunmaktadır. (Şekil 4.40)

Şekil 4.40 Değişen pencere boyutları ve kışlık katında ahşap lokma parmaklık

(Solda 108_7-8 – Mustafa Gürel Evi, sağda 104_1 – Uzungil Evi / F: T.Ü. 2017)

Ahşap kasa ve pervazla çevrilen pencere boşluğunda, yine ahşap malzemeden yapılmış lokma parmaklık veya korkuluk, dış cephe yüzeyinde ise yerelde "kapak" denilen tahta kepenkler bulunmaktadır. (Şekil 4.41) Pencere boşlukları taş duvar kalınlığında dışarıdan içeriye doğru yatayda ve düşeyde genişletilmiş, böylece ışıktan daha fazla faydalanılmıştır. Cam takılı ve kanatlı veya giyotin ahşap doğramalar, geç dönem örneklerinde ve onarımlarda kullanılmış, daha küçük pencerelerde parmaklıkların önüne tahta veya sac levhadan parçalar çakılmıştır.

Şekil 4.41 Yazlık katı penceresi iç ve dış görünümü

(105_2 – Muammer Ertürk Evi / F: T.Ü. 2017)

Şekil 4.42 Pencere örnekleri

(105_2 – Muammer Ertürk Evi / F: T.Ü. 2017)

4.4 Geleneksel Yapım Teknikleri ve Malzemeler

Akçalı Köyü'ndeki konutların yapım sürecinde kullanılan malzemelerin hemen hepsi yerleşme civarından temin edilen ve sürdürülebilir olan taş, ahşap ve kerpiçtir. (Eyüpgiller, 2014) Yerleşmedeki geleneksel evlerin yapım teknikleri temeller, duvarlar, döşemeler ve damlar olmak üzere 4 başlık altında incelenmiştir.

4.4.1 Temeller

Köydeki evlerin temellerine dair herhangi bir araştırma ve kazı çalışması yapılmamış olup, bu konuda kapsamlı bir bilgiye erişilememiştir. Mimari gereklilik gereği temellerin taşıyıcı duvarlar altında, taştan örülmüş elemanlar olduğu düşünülmektedir.

4.4.2 Döşemeler

Yerleşimdeki evlerin ara kat döşemelerinin yapım sistemi, düz dam çatılar ile aynı özelliktedir. Kat döşemeleri ahşap kirişler, tavan kaplamaları, toprak altı dolgu ve toprak katmanlarından oluşmakta olup, detaylı tanımı damlar başlığı altında açıklanmıştır.

Dikdörtgen planlı oda biçimlenişinde 3,5-4 m uzunluğundaki "tapan" isimli kavak ağacından elde edilen ahşap kirişler, kat bitiminde taş duvar içerisine 40-60 cm aralıklarla yerleştirilmiştir. Ahşap kiriş uzunluğunun yetmediği daha geniş açıklıklı mekânlarda, şaşırtmalı iki sıra tavan kirişlerini taşımak amaçlı altına dik açılı olarak

yerleştirilen, 25-30 cm çapındaki "hizan" denilen ahşap kiriş, yine 25-30 cm çapındaki ahşap dikme ile desteklenmiştir. (Efeoğlu, 2014) (Şekil 4.43)

Şekil 4.43 Kat döşemelerinde "tapan" ve "hizan" yerleşimi

(104_2 – Ademhan Evi / F: T.Ü. 2017)

Tavan kirişlerinin üzerine 3-5 cm çapında ahşap dallar veya daha yassı olan ahşap levha parçaları yerleştirilmiştir. Bazı evlerde bu tavan kaplaması ile cumba altında süslemeler yapıldığı tespit edilmiştir. (Şekil 4.44)

Şekil 4.44 Tavan kaplaması olarak ahşap dallar ve süsleme

(Solda 105_2 – Muammer Ertürk Evi, sağda 127_6 – Muhittin Birkan Evi / F: T.Ü. 2017)

4.4.3 Duvarlar

Köydeki evlerin tamamının dış beden duvarları toprak esaslı harç kullanılarak moloz taştan yığma duvar yapım tekniği ile inşa edilmiştir. Alt katlarda 100 cm, üst katlarda 65-85 cm kalınlığında inşa edilen duvarların her 80-100 cm yükseklikte

dut ağacından elde edilen ve yerleşmede "araga" denilen ahşap hatıllar ile duvar boyunca desteklendiği görülmektedir. (Şekil 4.45)

Şekil 4.45 Yığma moloz taş örgü duvar ve hatıl sistemi

(Solda 113_4A – Abdulvahap Yüksel Evi, sağda 141_15 – Mustafa-Fatma Ertürk Evi / F: T.Ü. 2017)

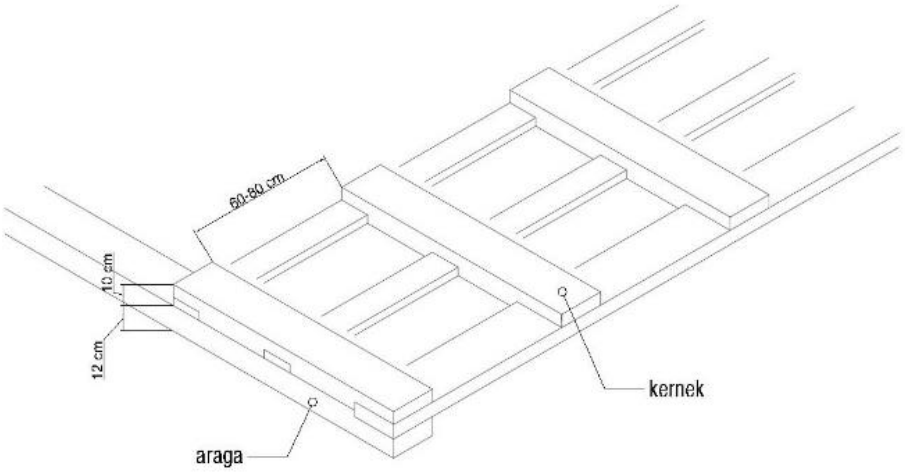
Hatıllar duvar köşelerinde yarım kertme yada geçmeli biçimlerde birleşmektedir. (Şekil 4.46) Aynı zamanda bu duvarların iç ve dış yüzeylerini birbirine bağlayıp, sağlamlaştırmak için "kernek" denilen, hatıllara dik açılı olarak 60-80 cm aralıklarla yarım kertme olarak bindirilmiş ahşap elemanlar da kullanılmıştır. [9] (Şekil 4.47)

Şekil 4.46 Yarım kertme ve geçmeli hatıl köşe birleşimleri

(Solda 104_1 – Uzungil Evi, sağda 127_6 – Muhittin Birkan Evi / F: T.Ü. 2017)

[9] Yapı ustası ve köy sakinlerinden Aydın Öztürk ile Temmuz 2017 tarihinde yapılan sözlü görüşmeden edinilen bilgidir.

Şekil 4.47 Yığma moloz taş örgü duvarda ahşap hatıl sistemi[10]

İç mekânlarda bölücü duvarlar 15-20 cm kalınlığında olup, ahşap karkas arası kerpiç (12x15x40-50 cm) blok dolgudur. (Şekil 4.48)

Şekil 4.48 Ahşap karkas arası kerpiç blok dolgu duvar

(110_5 – Hüseyin Birkan Evi / F: T.Ü. 2017)

Tüm dış ve iç duvarlar toprak sıva ile kaplıdır. Köyün yakınlarında "topraklık" denilen yerden temin edilerek kalın telli bir kalburla elenen, "püşürük" isimli

[10] Yapı ustası ve köy sakinlerinden Aydın Öztürk ile Temmuz 2017 tarihinde yapılan sözlü görüşmeye dayanarak çizilmiştir.

kırmızı toprak, heybelere doldurularak köye getirildikten sonra ince telli bir kalbur ile tekrar elenirdi. (Şekil 4.49) İç sıva için elenmiş saman tozu, yerel adıyla "mırık", dış sıva için ise saman eklenir ve su katılarak yoğurulur, geceden sabaha bekletilerek özlenmesi sağlanırdı. Bu şekilde elde edilen harç, ahşap saplı demir bir mala yardımıyla duvar yüzeyine sıvanır ve kuruması beklenirdi. Sonrasında yine "topraklık" veya çevre köylerden temin edilen, kireç esaslı "çarpım" denilen gri-beyaz renkli toprak sulandırılarak, yumuşak bir bez yardımı ile toprak sıvalı yüzeye sürülerek beyaza boyanırdı. (Şekil 4.50) Her yıl bahar aylarında sıva işleminin tekrarlandığı, bağbozumunda ise hasar görmüş yerlerin onarıldığı öğrenilmiştir. Yine iç mekânlarda ocak etrafı ve baca içerisinde dumanla birlikte kararma görüldüğünden "çarpım" ile beyazlatma işleminin her 2-3 günde bir yapıldığı bilgisi edinilmiştir.[11]

Şekil 4.49 "Kepir" ve "püşürük" topraklarının kaynak görüntüsü

(F: T.Ü. 2017)

[11] Yapı ustası ve köy sakinlerinden Ayşe Gürmen ile Temmuz 2017 tarihinde yapılan sözlü görüşmede edinilen bilgidir.

Şekil 4.50 İç mekanda taş duvar üzeri toprak sıva ve "çarpım"

(104_2 – Ademhan Evi / F: T.Ü. 2017)

Sözlü görüşmelere ve duvar yüzeylerinde işaretlenmiş tarihlerden 1970'li yıllarda başlandığı bilinen çimento esaslı dış cephe sıvaları köyün tamamında görülmektedir. Saha çalışması esnasında da, taş ve ahşap gibi malzemeler kullanılarak geleneksel yöntemler ile inşa edilen bir yapıda toprak yerine bakımı kolay olan çimento harç ile duvarların örüldüğü tespit edilmiştir. (Şekil 4.51)

Şekil 4.51 Yeni binada taş duvar örgüsü ve çimento harç

(102_10 – Kadir Yüksel Evi / F: T.Ü. 2017)

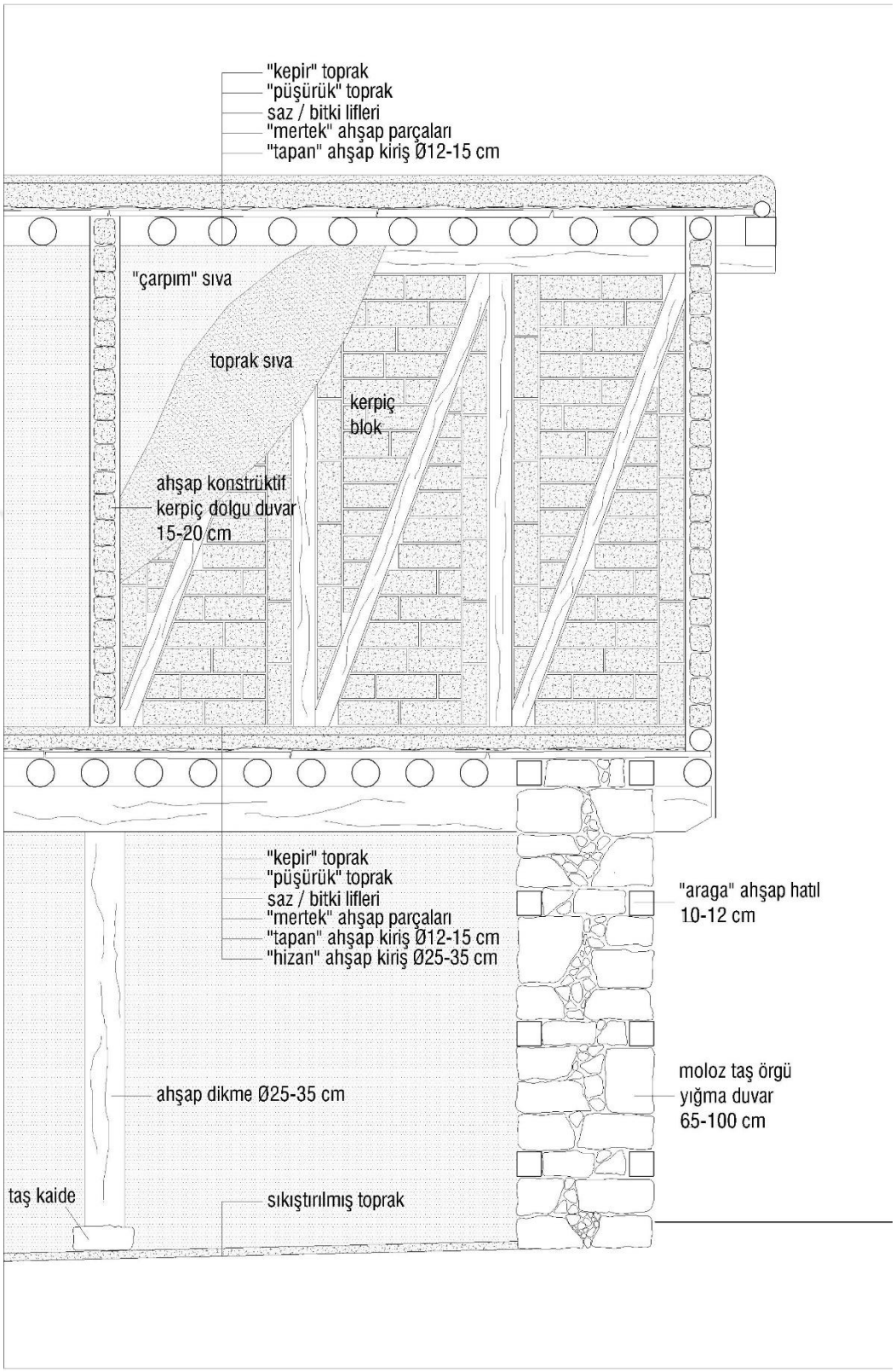
Bazı evlerde beden duvarı örgüsü içerisinde taş yüzeyinde oyularak işlenmiş motifler tespit edilmiş ve köy sakinleri tarafından iyilik, bereket gibi anlamlar taşıdığı öğrenilmiştir. [12] (Şelik 4.52) Bereket anlamı taşıyan yuvarlak kabartmalı taşın benzerlerine Kemaliye ve Malatya Yeşilyurt'ta bazı konutların cephelerinde de rastlanmıştır.

Şekil 4.52 Dış duvar yüzeylerinde görülen motifler

(F: T.Ü. 2017)

[12] Yapı ustası ve köy sakinlerinden Aydın Öztürk ile Temmuz 2017 tarihinde yapılan sözlü görüşmede edinilen bilgidir.

Şekil 4.53 Yığma beden duvarı, bölücü iç duvar ve düz dam ile döşeme kesitleri

(110_5 – Hüseyin Birkan Evi referans alınarak çizilmiştir.)

4.4.4 Damlar

Anadolu'nun özellikle yağış almayan bölgelerinde düz toprak dam çatılar, malzeme erişim kolaylığı ve işlevsel katkıları ile birlikte geleneksel sivil mimarinin önemli bir parçasıdır. Anadolu'da olduğu gibi, Kemaliye köylerindeki düz toprak dam çatı biçimlenişi bu köyde de görülmektedir. Geleneksel düz toprak çatılar genel olarak, çatı kirişleri, tavan kaplamaları, bir veya iki kat toprak altı dolgu, toprak katmanları ve çatı kaplamasından oluşur. (Ekşi Akbulut & Gökyiğit Arpacı, 2022)

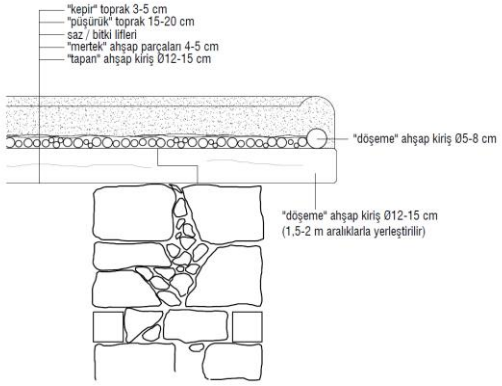
Akçalı Köyü yerleşiminde saha çalışması esnasında incelenen yapılardan elde edilen verilere göre "tapan" denilen 12-15 cm çapında ahşap kirişler üzerine "mertek" isimli ahşap parçalar dizilip, üzerine saz gibi kurumuş bitki lifleri serilmiştir. Son olarak köyün yakınlarından temin edilen, yöreye özgü, kırmızı renkli, "püşürük" olarak tabir edilen toprak konulup, dövüldükten sonra, son katta "kepir" isimli toprak malzeme ile düz damlar kaplanmıştır. Yağmur sonrası, "loğ" denilen silindirik bir taş, "loğpat" isimli ahşap alet yardımı ile son kat toprağın üzerinde gezdirip, sıkıştırarak bakım yapılmıştır. (Demirsoy, 2001) (Şekil 4.54)

Şekil 4.54 Düz dam ve "loğ" ile "loğpat"

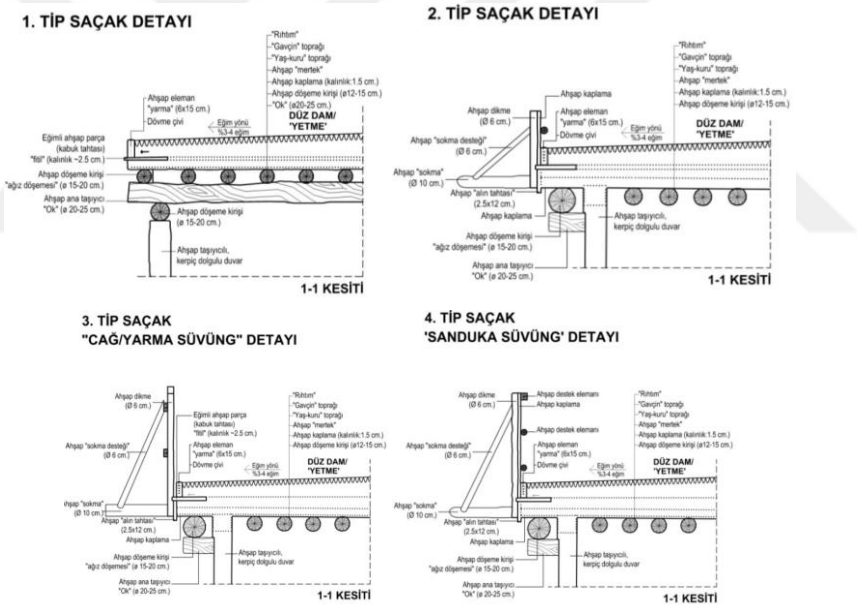
(109_4 – Abdurrahman Kutun Evi / F: Aynur Çiftçi 2012)

Köy sakinlerinden ve yapı ustası olan Aydın Öztürk ile yapılan sözlü görüşmede elde edilen bilgiye dayanarak, toprak düz dam bitişlerinde yerelde "süvüng" denilen saçak uygulaması yapıldığı bilinmektedir. Muhdes çatı örtüsü yapıldığı esnada kaldırıldığı bilinen, taş duvardan 30-40 cm dışarı taşacak biçimde 1,5-2 m aralıklar ile yerleştirilen ahşap süvüngler, döşeme kirişlerine çivilenerek sabitlenmektedir. Sonrasında mertek ve damın uç bitimine doğru eğim verilen toprak katmanlarıyla tamamlanmaktadır. (Şekil 4.55)

Şekil 4.55 "Süvüng" detayı[13]

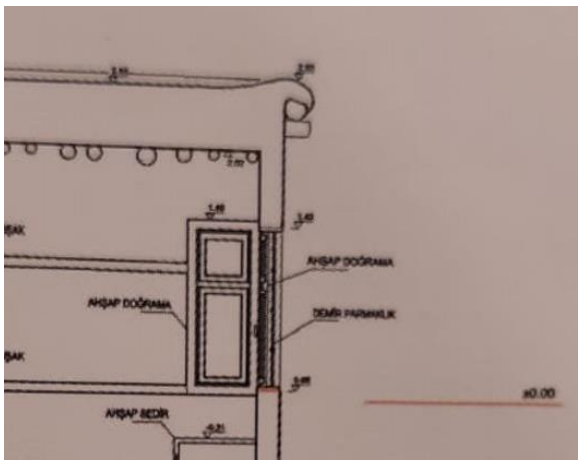
Bu biçimleniş, toprak kaymasını önleyen ahşap bir eleman ile biten saçak tipleri görülen Kemaliye merkezdeki örneklerden ayrılmakta ve Arapgir evlerinin saçak detayı ile benzerlik göstermektedir. (Şekil 4.56, 4.57)

Şekil 4.56 Kemaliye merkezde görülen saçak detayları

(Taşkent, 2021)

[13] Yapı ustası ve köy sakinlerinden Aydın Öztürk ile Temmuz 2017 tarihinde yapılan sözlü görüşmeye dayanarak çizilmiştir.

Şekil 4.57 Arapgir İzzet Nalçakan evinde görülen saçak detayı

(Eyüpgiller, 2014)

Erzincan ili Kemaliye ilçe merkezi ve hâlihazırda tez konusu olarak incelenme fırsatı bulunmuş olan Apçağa Köyü'nde düz damlarda son kat olarak "gavcin" adı verilen killi toprak serilip, "loğ"landıktan sonra üzerine "rıhtım" adı verilen yöresel taşlar çekiç yardımıyla çakılır ve mastar benzeri bir alet yardımıyla dövülerek seviye alması sağlanır ve tekrar "loğ taşı" ile sıkıştırılır.[14] (Taşkent, 2021) Bu uygulama sadece Kemaliye'ye özgü olup, Anadolu'da başka hiçbir yerleşim yerinde bulunmamaktadır. Bu yerel taşlar, yağmur nedeniyle oluşabilecek toprak erozyonunu ve çatıda toprak çökmesini önlemek amacıyla konulmuştur. (Ekşi Akbulut & Gökyiğit Arpacı, 2022) Düz damın üzerinde biriken suyun tahliyesi için Kemaliye merkezdeki evlerde olduğu gibi, suya dayanımı yüksek olan dut ağacından oluk yapıldığı bilinmektedir.[15] (Taşkent, 2021) (Şekil 4.58)

[14] Düz damların yapım teknikleri ve işlevleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. (Taşkent, 2021)

[15] Yapı ustası ve köy sakinlerinden Aydın Öztürk ile Temmuz 2017 tarihinde yapılan sözlü görüşmede edinilen bilgidir.

Şekil 4.58 Ahşap oluk

(109_4 – Abdurrahman Kutun Evi / F: Aynur Çiftçi 2012)

5
AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ'NDEKİ GELENEKSEL KONUTLARIN KORUMA SORUNLARI

2017 ve 2023 yıllarında yapılan saha çalışmaları esnasında elde edilen veriler doğrultusunda yerleşimdeki yapıların %18,8'inin mimari özgünlüğünü koruyarak günümüze ulaştığı tespit edilmiştir. 1970'li yıllarda başlayan ve günümüze kadar devam eden, cephede görülen çimento esaslı "gez" sıva ve ahşap konstrüksiyonlu trapez sac çatı uygulamaları Kemaliye kent merkezi ve köylerinde yaygın olarak görüldüğü gibi Akçalı Köyü'nde de tespit edilen niteliksiz uygulamalardır ve koruma sorunlarının en başında gelmektedir. (Şekil 5.1)

Şekil 5.1 Özgün düz damlardaki muhdes trapez sac çatı kaplamaları

(Drone çekimi, F: Süleyman Demir, 2017)

Yerleşimde yaygın olan özgün mimariyi yığma kâgir moloz taşla inşa edilmiş konutlar oluşturmaktadır. Ancak, sosyal tesis olarak kullanılan ve 1987 yılında betonarme olarak inşa edilen köy konağı ve konut ihtiyacını karşılamak amaçlı oluşan yeni yapılaşmada kolay, ekonomik ve erişilebilir olması açısından betonarme ve prefabrike sistemin tercih edildiği tespit edilmiştir. (Şekil 5.2, 5.3)

Şekil 5.2 1987 yılında betonarme olarak inşa edilen köy konağı

(102_12 Köy Konağı / F: T.Ü. 2023)

Şekil 5.3 Betonarme ve prefabrike olarak inşa edilen yeni yapılar

(Üstte 108_5-6 – Murat Gürel Evi, altta 108_3 - Songül Aktaş Evi / F: T.Ü. 2017-2023)

Çevre koşulları, bakımsızlık ve niteliksiz onarımlarla özgünlüğünü kısmen yitirmesine rağmen, geleneksel konut örneklerini içeren Akçalı Köyü'ndeki yapıların koruma sorunları sosyo-ekonomik, iklimsel ve insan kaynaklı olmak üzere 3 başlık altında incelenmiştir.

5.1 Sosyo-Ekonomik Nedenler Kaynaklı Sorunlar

1950'lerde başlayarak devam eden ve 1980'li yıllarda hızlanan kırsal göç Anadolu'daki birçok kırsal yerleşim gibi Akçalı Köyü'nün de nüfusunun azalmasındaki en önemli sebeplerden biri olmuştur. Eğitim ve ekonomik ihtiyaçlar

doğrultusunda nispeten daha erken, 20. yüzyılın başlarında da kente doğru göç etmeye başlayan köy sakinleri, başlarda ekonomik kazanımlar elde ettikçe geri dönme fikriyle köye yatırım yaparak, yeni yapılaşmanın artmasını ve mevcut olanların bakım-onarımının devamını sağlamıştır.[16] Fakat zaman içerisinde değişen fiziksel koşullar ve ekonomik nedenlerle tek yönlü devam eden göç sonucunda köyde yaşayan aile sayısı azalmıştır. Aktif olarak kullanılan bu ailelerin meskenleri dışında, köydeki evlerin çoğu mevsimsel olarak kullanılmaya devam edilirken, bir kısmı da terk edilmiştir. Terk ve bakımsızlık sebebiyle yıkılıp, parsel sınırları içerisinde yapı kalıntıları bulunan örneklere ek olarak yapısal durumu kötü olan evler de bulunmaktadır. (Şekil 5.4, 5.5, 5.6)

Şekil 5.4 Özgün konut kalıntıları

(Solda 103_6 – Mehmet-Şerif Kutun, sağda 105_1 – Dursun Engin / F: T.Ü. 2017)

[16] Köy sakinlerinden Nazlı Birkan ile Temmuz 2017 tarihinde yapılan sözlü görüşmede edinilen bilgidir.

Şekil 5.5 Ağır hasarlı ve yıkılan özgün konutlar

(110_5 – Hüseyin Birkan Evi / F: T.Ü. 2017-2023)

Şekil 5.6 Ağır hasarlı ve kısmen yıkılan özgün konut

(110_6 – Nezahat Yüksel Evi / F: T.Ü. 2023)

Yerleşimde halen çiftçilik yapan birkaç aile dışında tarım ve hayvancılık bitme noktasına gelmiştir. Bununla birlikte artık ihtiyaç duyulmayan ahır, "koz", samanlık gibi mekânlar işlevlerini kaybederek önemsizleşirken, amacı dışında depo şeklinde kullanılmaktadır. (Şekil 5.7, 5.8)

Şekil 5.7 Köy yakınında ekin alanında hasat zamanı

(F: T.Ü. 2017)

Şekil 5.8 Özgün konutlardaki kullanılmayan koz ve ahır

(Solda 127_10 – Kadıgil Evi, sağda 109_7 – Nuri Öztürk Evi / F: T.Ü. 2017)

Yapılan sözlü görüşmelerden elde edilen bilgiler sonucunda eskiden uzun kış akşamlarında, köyün ileri gelen ailelerin evlerinde yanan ocak ateşi etrafında, sosyalleşmek amacıyla köy sakinlerinin bir araya gelindiği öğrenilmiştir.[17] "Oda

[17] Köy sakinlerinden Nazlı Birkan ile Temmuz 2017 tarihinde yapılan sözlü görüşmede edinilen bilgidir.

yakmak" denilen bu buluşma için kimi ailelerin ayrıca bir yapı inşa ettiği de tespit edilmiştir. Örneğin Ademhan ailesinin "oda" amaçlı inşa ettiği ev (Ek-B Pafta No:104_2) azalan nüfusun ve bununla beraber yitirilen ritüellerin sonucunda atıl durumda kalmıştır. (Şekil 5.9)

Şekil 5.9 Atıl durumda olan "oda" amaçlı evin iç mekanı

(104_2 – Ademhan Evi / F: T.Ü. 2017)

Tekrar geri dönme umuduyla geride bırakılarak terk edilen konutlardaki pencere ve kapı boşluklarının dış etkenlere maruz kalmaması ve güvenlik amacıyla sac veya ahşap parçalar çakılarak kapatılması da özgün cephe düzeni ve mimari biçimlenişini bozmuştur. (Şekil 5.10)

Şekil 5.10 Sac ile kapatılmış pencereler

(104_6-7 – Tufan-Şeref Gürmen Evi / F: T.Ü. 2017)

5.2 Doğa Kaynaklı Sorunlar

Karasal iklimin hâkim olduğu Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan Akçalı Köyü'ndeki yapılar taş, ahşap ve kerpiç gibi doğal malzemelerle inşa edilmiştir. Düzenli bakım ve onarım yapılmadığı için yağış ve rüzgâr gibi dış hava koşullarına maruz kalan yapılarda düz damlarda toprak kaybı ve moloz taş örgü duvarlarda derz boşalması kaçınılmaz olmuştur. Köy yakınlarından temin edilen toprakla karılan derzler, suyun ve havanın aşındırma etkisi ile bozulup, erimektedir. Bu sebeple mukavemeti bozulan taş duvarlar zamanla hareket etmekte ve yıkılmaktadır. (Şekil 5.11)

Şekil 5.11 Derz boşalması ve yıkılan duvar

(Solda 141_15 – Mustafa-Fatma Ertürk Evi, sağda 127_10 – Kadıgil Evi / F: T.Ü. 2017)

Yerleşimde geleneksel yapım teknikleri kullanılarak inşa edilen konutlarda ahşap malzeme; sağlamlaştırıcı, taşıyıcı, doğrama ve dekoratif amaçlı kullanılmıştır. Taş duvar örgüsü içerisindeki ahşap hatıllarda kararma ve çürümeler, boyuna çatlaklar ve eğilmeler gözlenmektedir. Ahşap malzemendeki bu bozulmalar, moloz taş duvar örgülerinin sağlamlığını etkilemektedir. (Şekil 5.12)

Şekil 5.12 Ahşap hatıllardaki bozulma ve kayıplar

(Solda 113_4A – Abdulvahap Yüksel Evi, sağda 104_1 – Uzungil Evi / F: T.Ü. 2017)

Dış hava koşullarına maruz kalmayan ve iç mekânda taşıyıcı amaçlı kullanılan yatay ahşap elemanlar olan “tapan”, “hizan” ve dikmelerde de ısı farklılığı veya ağacın yapısından kaynaklı olabilecek derin yarıklar gözlenmektedir. (Şekil 5.13)

Şekil 5.13 Ahşap dikmelerdeki çatlaklar

(F: T.Ü. 2017)

Akçalı Köyü evlerinin temel yapı malzemesi olmasa da bütün kapı tokmak, kilit ve aksamlarında kullanılan demir malzeme, düzenli bakım-onarım yapılmadığı için hava koşullarına maruz kalarak oksitlenip, paslanmıştır. (Şekil 5.14)

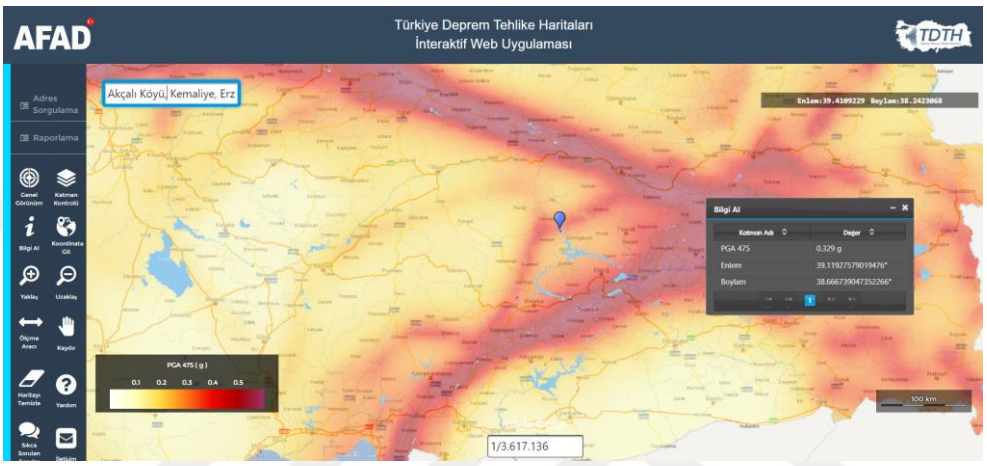
Şekil 5.14 Dış cephede paslanan tokmaklar

(F: T.Ü. 2017)

5.2.1 Doğal Afetler

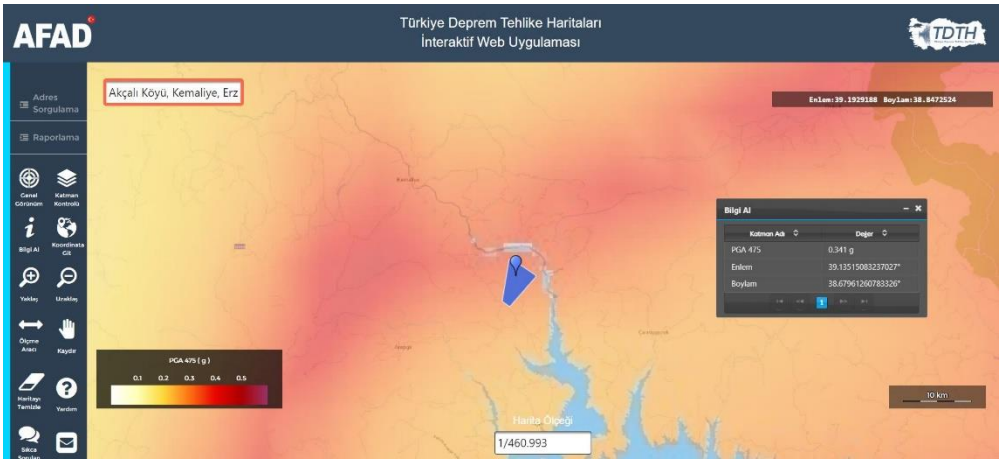
1939 ve 1992 Erzincan depremlerinde kent merkezinde ciddi derecede yıkımlar olmuş ve binlerce yapı hasarı görülmüştür. Yapılan sözlü görüşmelerden edinilen

bilgiye göre bahsi geçen depremlerden etkilenmemiş olan Akçalı Köyü, 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan Kahramanmaraş depreminde de dışarıdan yapılan gözlemlere göre hasar görmemiştir. Fakat yerleşim, on binlerce insanın ölümüne sebep olan bu vahim facia sonrası aktif risk haline gelen, Kuzey Anadolu ile Doğu Anadolu Fay Hattı arasında, kuzeydoğuda Erzincan Kemaliye ve güneybatıda Malatya Doğanşehir ilçeleri arasında uzanan Malatya Fayı üzerinde yer aldığından, olası bir deprem tehlikesi ile hala karşı karşıyadır. (Şekil 5.15, 5.16)

Şekil 5.15 Akçalı köyü deprem risk haritası 1

(AFAD)

Şekil 5.16 Akçalı köyü deprem risk haritası 2

(AFAD)

5.3 Kullanıcı Kaynaklı Sorunlar

Kente doğru hızlanan göç, geleneksel konutların terk edilmesine sebep olmuştur. Bununla birlikte bakımsızlık ve niteliksiz onarımlar yerleşimde tespit edilen kullanıcı kaynaklı koruma sorunlarının sebeplerini açıklamaktadır. Bu sorunlar cephe ve plan düzlemi olarak iki ayrı grup olarak incelenmiştir.

5.3.1 Cephe Düzeninde Görülen Niteliksiz Müdahaleler

Yağış, rüzgâr, yapıların hareketi vb. sebeplerle boşalan dış cephe taş duvar derzleri yenilemesi geleneksel çamur harç yerine çimento ile yapılmaktadır. 1970'li yıllarda başlayarak kullanılmaya devam eden "gez" çimento esaslı bir karışımdır ve yerleşimdeki hemen her evin cephesinde görülmektedir. Kuzeybatı-güneydoğu aksı doğrultusunda yerleşen yapıların özellikle güneydoğu yönünden yağış alması, bu cephelerde daha fazla derz kaybına yol açmış, yerleşim genelinde görülen "gez" sıvanın güneydoğu cephelerinde yoğun ve sıkı biçimde uygulanmasına ve belli aralıklarla onarım yapılmasına sebep olmuştur. (Şekil 5.17)

Şekil 5.17 Güneydoğu cephesinde yoğunlaşan "gez" sıva uygulaması

(Solda 104_2 – Ademhan Evi, sağda 120_27 – Aydın Öztürk Evi / F: T.Ü. 2017-2023)

Özgün düz toprak damlar üzerine yapılan ahşap taşıyıcılı trapez sac kaplamalı muhdes çatı uygulaması esnasında, son katlarda görülen ahşap cumbaların, çatı konstrüksiyon kurgusunu kolaylaştırmak amacıyla çoğu evde yıkıldığı

öğrenilmiştir.[18] Kaldırılan cumbaların, duvar yüzeyinde kerpiç yapı malzemesi ile doldurulduğu ve bazı örneklerde yapıların deforme olan bu kısımlarında yalıtım amaçlı çatı ile benzer sac malzeme ile kaplama yapıldığı da görülmektedir. (Şekil 5.18)

Şekil 5.18 Kaldırılan cumba yerine yapılan dolgu ve kaplamalar

(Solda 104_6-7 – Turan-Şefik Gürmen Evi, sağda 109_1 – Hilmi Beşe Evi / F: T.Ü. 2017)

Cephelerde son katlarda geniş açıklıklı pencerelerin olduğu, trapez sac kaplı veya kerpiç dolgu duvarlar tespit edilmiştir. Sözlü görüşmeden elde edilen bilgiye göre yıkılan taş duvarların onarımı veya "korkuluk" önündeki düz damda, muhdes çatı yapılırken odalar oluşturmak için duvar örüldüğü öğrenilmiştir. (Şekil 5.19)

[18] Yapı ustası ve köy sakinlerinden Aydın Öztürk ile Temmuz 2017 tarihinde yapılan sözlü görüşmede edinilen bilgidir.

Şekil 5.19 Muhdes duvar kapamaları

(Solda 120_19 – Hasan Öztürk Evi, sağda 108_9 Necati Gürel Evi / F: T.Ü. 2017)

Kışlık kattan başlayarak üst katlara doğru büyüyen pencere açıklıkları yıkılan ve onarılan kısımlarda özgün cephe düzenine uygun olmayan boyutlarda genişletilmiş ve yerleşim genelinde nitelikli dönem eki / onarım kabul edilebilecek ahşap giyotin doğramalar yerine, yenilenen pencerelerde pvc doğramaları tercih edilmiştir. (Şekil 5.20)

Şekil 5.20 Özgün pencere boşluğunda ahşap giyotin ve pvc doğrama

(Solda 103_2 – Sıtkı Şişman Evi, sağda 109_7 - Nuri Öztürk Evi / F: T.Ü.2023)

Şekil 5.21 Değişen pencere boyutları ve muhdes doğramalar

(127_10 Kadıgil Evi / F: T.Ü. 2017)

Düzenli bakım-onarım yapılmayan ve işlevini yitiren özgün ahşap kapı doğramaları dış etkenlere karşı koruma amaçlı sac ile kaplandığı, kullanılmayacak ve güvensiz durumda olan özgün ahşap kapıların ise sökülüp yerine metal doğramalar takıldığı tespit edilmiştir.(Şekil 5.22) Köy genelinde neredeyse tamamen yok olan hayvancılık yaşam biçimlerini de değiştirmiş, böylece iki kanatlı geniş kapı açıklıkları muhdes yapı malzemeleri ile doldurulmuş, tek kanatlı kapılar tercih edilmeye başlanmıştır. (Şekil 5.23)

Şekil 5.22 Sac ile kapatılmış özgün ahşap kapılar

(Solda 110_12 – Tevfik Ertürk Evi, sağda 105_2 – Muammer Ertürk Evi / F: T.Ü. 2017)

Şekil 5.23 Daraltılan özgün kapı boşluğu ve metal kapı kanadı

(Solda 108_9 – Necati Gürel Evi, sağda 104_5-8 – Şefik Gürmen Evi / F: T.Ü. 2017)

5.3.2 Plan Düzeninde Görülen Niteliksiz Müdahaleler

Tek hanede büyük aile yaşantısının modernleşmeyle beraber değişmesi ve büyüyen ailelerin mahremiyet ve aidiyet arayışları nedeniyle aile evleri kardeşler/yakın akrabalar tarafından ayrı olarak kullanılmaya başlamıştır. Bunun için özgün plan düzeninde bölünmeler ve ayrı girişler yapılmıştır. Özgün cephe düzenine de uygun olmayan bu girişler için, betonarme sahanlık ve buraya sokak kotundan ulaşımı sağlayan beton merdivenler inşa edilmiştir. (Şekil 5.24)

Şekil 5.24 Muhdes kapı açıklıkları ve plan bölünmeleri

(120_20 Ferit-Mustafa Öztürk Evi / F: T.Ü. 2017)

İç mekânda kullanıcı ihtiyaçları doğrultusunda oluşan yeni mekân gereksinimleri sonucunda bölünmeler veya fonksiyon değişiklikleri ve niteliksiz ekler yapılarak servis alanları yaratılmıştır. (Ek-B Pafta No:120_27) (Şekil 5.25, 5.26)

Şekil 5.25 Özgün ahır mekanında oluşturulan tuvalet ve banyo bölünmesi

(120_27 – Aydın Öztürk Evi / F: Muhammed Öztürk 2017)

Şekil 5.26 "Nimsofa"da kurgulanan mutfak ve tezgah bölünmeleri

(120_27 – Aydın Öztürk Evi / F: T.Ü. 2017)

Mutfak ve banyo gibi ıslak yeni mekânların, tesisat ve yalıtım için gereken altyapı çözümleri hem fonksiyonel hem de fiziksel bozulmalara sebep olmuştur. Oda içerisinde veya cephede görülebilen tesisat boruları aynı zamanda doğru yalıtılmadığı durumlarda ahşap taşıyıcı kirişlerin nem alarak çürümesine sebep olmuştur. (Ek-B Pafta No:105_2) (Şekil 5.27)

Şekil 5.27 Cephede ve iç mekanda tesisat boruları

(Solda 120_27 – Aydın Öztürk Evi, sağda 105_2 – Muammer Öztürk Evi / F: T.Ü. 2017)

Köyde yaşayan ve çiftçilikle geçimini sağlayan ailelerin saman, yem vb. ürün depolama ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla boş, terk edilmiş evleri kullandıkları tespit edilmiştir. Yapıların amacı dışında kullanılarak, gereğinden fazla yük taşımasına sebep olan bu fonksiyon değişikliği de döşemelerde hasar/kayıp, merdiven, dolap gibi ahşap malzemelerde deformasyonlara sebebiyet vermiştir. (Şekil 5.28)

Şekil 5.28 Depo amaçlı kullanılan terk edilmiş ev

(127_10 – Kadıgil Evi / F: T.Ü. 2017)

Düz toprak dam veya kat arası döşemelerde düzenli bakım onarım yapılmadığından sebebi ile bozulan ve mukavemetini kaybederek hareket etmeye başlayan sıkıştırılmış toprak katmanlar tozuyarak dökülmektedir. Bazı yapılarda bundan

kaçınmak için özgün ahşap tavan kirişlerini gizleyen kontrplak veya naylon esaslı malzemeler kullanılmıştır. (Şekil 5.29, 5.30)

Şekil 5.29 Kontrplakla tavan kapatması

(Solda 105_5 – İmmigil Evi, sağda 120_17 – Tıkırgil Evi / F: T.Ü. 2017)

Şekil 5.30 Naylonla tavan kapatması

(Solda 120_27 – Aydın Öztürk Evi, sağda 120_20 – Mustafa Öztürk Evi / F: T.Ü. 2017)

6
AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ'NDEKİ GELENEKSEL KONUTLARIN KORUMA SORUNLARINA YÖNELİK ÖNERİLER

Yerleşimdeki geleneksel konutların koruma sorunlarına yönelik öneriler; somut olmayan değerler, çevre ölçeği ve tek yapı ölçeğinde olmak üzere 3 başlık altında toplanmıştır.

6.1 Somut Olmayan Kültürel Miras Değerlerin Koruma Yaklaşım Önerileri

Kuşaklararası aktarılarak günümüze kadar devam eden geleneksel yapı ustalığı, üniversiteler, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları tarafından organize edilen bir eğitim paketi halinde gençlere sunulmalı ve önerilen yasal düzenlemeler ile birlikte istihdam sağlanması amaç edinilmelidir. (Balcı, Kuban, & Çiftçi, 2022) ICOMOS'un 1999 tarihli Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü'nde de bahsedildiği gibi yerel malzemeler ve kullanım biçimleri, geleneksel yapım teknikleri yaşayan ustalar ile birlikte tespit edilmeli, önerilen eğitim kapsamına dâhil edilmelidir. (ICOMOS, 1999) 2003 tarihli ICOMOS'un Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde dikkat çekildiği üzere çarpım duvar boyama, depolama amaçlı kullanılan petek gibi somut olmayan miras değeri taşıyan geleneksel yapı teknikleri koruma altına alınmalı ve devamlılığının sağlanması amaç edinilmelidir. (ICOMOS, 2003)

Akçalı (Sosik) Köyü'ne 12 km uzaklıkta olan, her yıl Ağustos düzenlenen Hıdır Abdal Sultan Anma etkinlikleri ve birlik cemi dolayısıyla halkın büyük ilgi gösterdiği Ocak Köyü, bölgenin turizm potansiyeli olan kırsal yerleşimlerinden biridir. Bununla birlikte her yıl Haziran ayında 'Uluslararası Erzincan Kemaliye (Eğin) Kültür ve Doğa Sporları Şenliği'ne ev sahipliği yapan Kemaliye İlçesi merkez alınarak çevre köylerini de içeren bir turizm rotası planlanıp, büyük ölçüde kimliğini koruyan mimari dokunun, doğa sporları ve kültürel aktivitelerin cazibesi değerlendirilmelidir. Yapılan sözlü görüşmelerden edinilen bilgiye göre, her yıl sonbahar mevsiminde köy konağında düzenlenen, yaz bitimini temsil eden somut olmayan kültürel miras niteliğindeki şenliğin devamlılığı teşvik edilmeli, böylece

kültürel faaliyetlerin canlılığı sağlanmalı ve başka şehirlerde yaşayan köy sakinlerinin de ziyaretiyle köyün hareketliliği arttırılmalıdır. Aynı zamanda yerelde "oda yakmak" denilen, buluşma ritüeli de somut olmayan miras değeri taşıması bakımından değerlendirilmelidir. Türkiye'nin önemli fotoğraf sanatçılarından olan ve Akçalı Köyü'nde doğan Sıtkı Fırat'ın anısı yaşatılmalı, sergi veya atölye çalışmaları düzenlenerek Akçalı Köyü tanıtılmalıdır. (ICOMOS, 2003)

6.2 Çevre Ölçeğinde Koruma Yaklaşım Önerileri

Kırsal yerleşmeler yasal mevzuatlar çerçevesinde bütünde "kırsal sit" olarak koruma altına alınmalıdır (Kayın, 2012). Akçalı Köyü Alan Mevkii'nde bulunan ve 500 yaşında olduğu tahmin edilen, yerelde 'Alanın Ardıcı' olarak bilinen ağaç 06.09.2022 tarihinde Tabiat Anıtı olacak tescil edilmiştir. (Şekil 6.1) (Eko Taban Doğa Turizmi Web Uygulaması) Akçalı Köyü yakınlarında Kortepe Mevkii'nde yer alan kaya mezarları (Şekil 6.2) define amacıyla yapılan kaçak kazıların durdurulması amacıyla 20.11.2009 tarih ve 1510 nolu kararla Kültür ve Turizm Bakanlığı Erzurum Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir. (Şekil 6.3, 6.4)

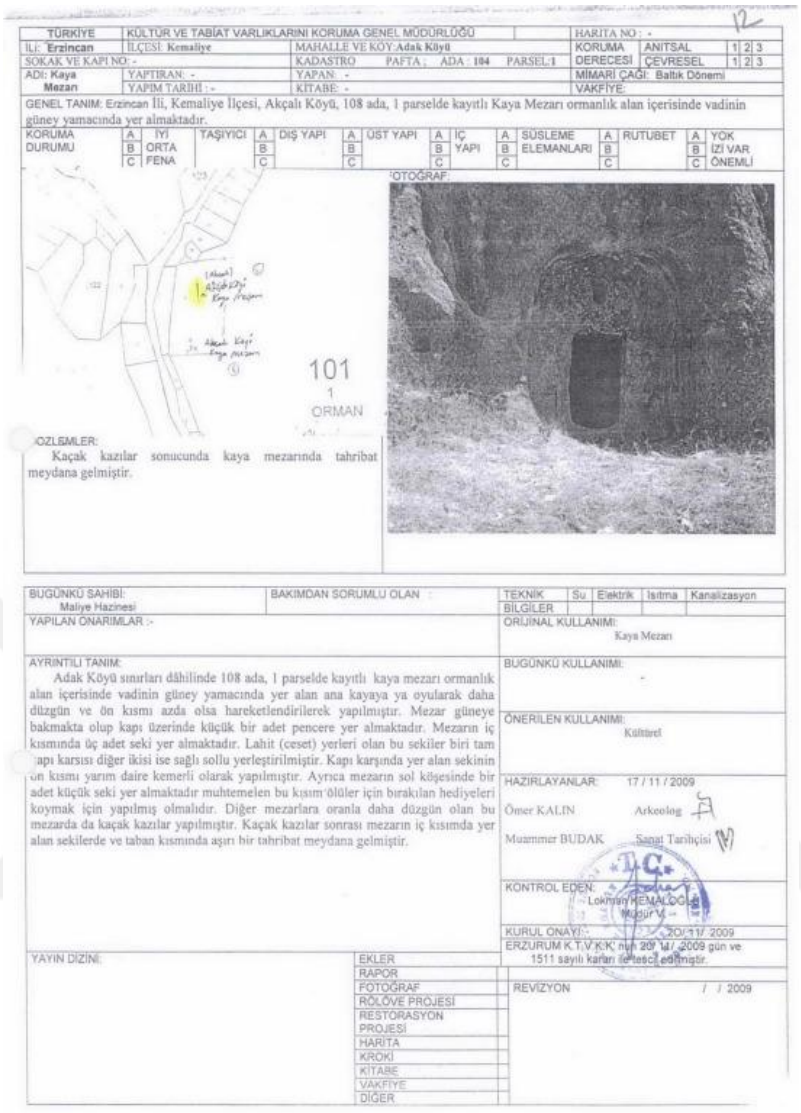
Şekil 6.1 Alanın ardıcı

(Eko Taban Doğa Turizmi Web Uygulaması)

Şekil 6.2 Kaya mezarı 1

(Erzurum Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi)

TÜRKİYE | KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ | HARİTA NO : -

İLİ: Erzincan | İLÇESİ: Kemaliye | MAHALLE VE KÖY:Adak Köyü | KORUMA DERECESİ: ANİTSAL 1 2 3 / ÇEVRESEL 1 2 3

SOKAK VE KAPI NO: - | KADASTRO PAFTA : ADA : 104 PARSEL:1

ADI: Kaya Mezarı | YAPTIRAN: - | YAPAN: - | MİMARİ ÇAĞI: Baltık Dönemi

YAPIM TARİHİ : - | KİTABE: - | VAKFİYE:

GENEL TANIM: Erzincan İli, Kemaliye İlçesi, Akçalı Köyü, 108 ada, 1 parselde kayıtlı Kaya Mezarı ormanlık alan içerisinde vadinin güney yamacında yer almaktadır.

KORUMA DURUMU		TAŞIYICI		DIŞ YAPI		ÜST YAPI		İÇ YAPI		SÜSLEME ELEMANLARI		RUTUBET		YOK
	A	İYİ	A		A		A		A		A		A	İZİ VAR
	B	ORTA	B		B		B		B		B		B	ÖNEMLİ
	C	FENA	C		C		C		C		C		C	

101
1
ORMAN

FOTOĞRAF:

GÖZLEMLER:
Kaçak kazılar sonucunda kaya mezarında tahribat meydana gelmiştir.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: Maliye Hazinesi | BAKIMDAN SORUMLU OLAN :

TEKNİK BİLGİLER: Su | Elektrik | Isıtma | Kanalizasyon

YAPILAN ONARIMLAR :-

ORİJİNAL KULLANIMI: Kaya Mezarı

AYRINTILI TANIM:
Adak Köyü sınırları dâhilinde 108 ada, 1 parselde kayıtlı kaya mezarı ormanlık alan içerisinde vadinin güney yamacında yer alan ana kayaya ya oyularak daha düzgün ve ön kısmı azda olsa hareketlendirilerek yapılmıştır. Mezar güneye bakmakta olup kapı üzerinde küçük bir adet pencere yer almaktadır. Mezarın iç kısmında üç adet seki yer almaktadır. Lahit (ceset) yerleri olan bu sekiler biri tam kapı karşısı diğer ikisi ise sağlı sollu yerleştirilmiştir. Kapı karşında yer alan sekinin ön kısmı yarım daire kemerli olarak yapılmıştır. Ayrıca mezarın sol köşesinde bir adet küçük seki yer almaktadır muhtemelen bu kısım ölüler için bırakılan hediyeleri koymak için yapılmış olmalıdır. Diğer mezarlara oranla daha düzgün olan bu mezarda da kaçak kazılar yapılmıştır. Kaçak kazılar sonrası mezarın iç kısmında yer alan sekilerde ve taban kısmında aşırı bir tahribat meydana gelmiştir.

BUGÜNKÜ KULLANIMI: -

ÖNERİLEN KULLANIMI: Kültürel

HAZIRLAYANLAR: 17 / 11 / 2009
Ömer KALIN — Arkeolog
Muammer BUDAK — Sanat Tarihçisi

KONTROL EDEN: Lokman KEMALOĞLU — Müdür V.

KURUL ONAYI : 20 / 11 / 2009
ERZURUM K.T.V.K.K.'nun 20 / 11 / 2009 gün ve 1511 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.

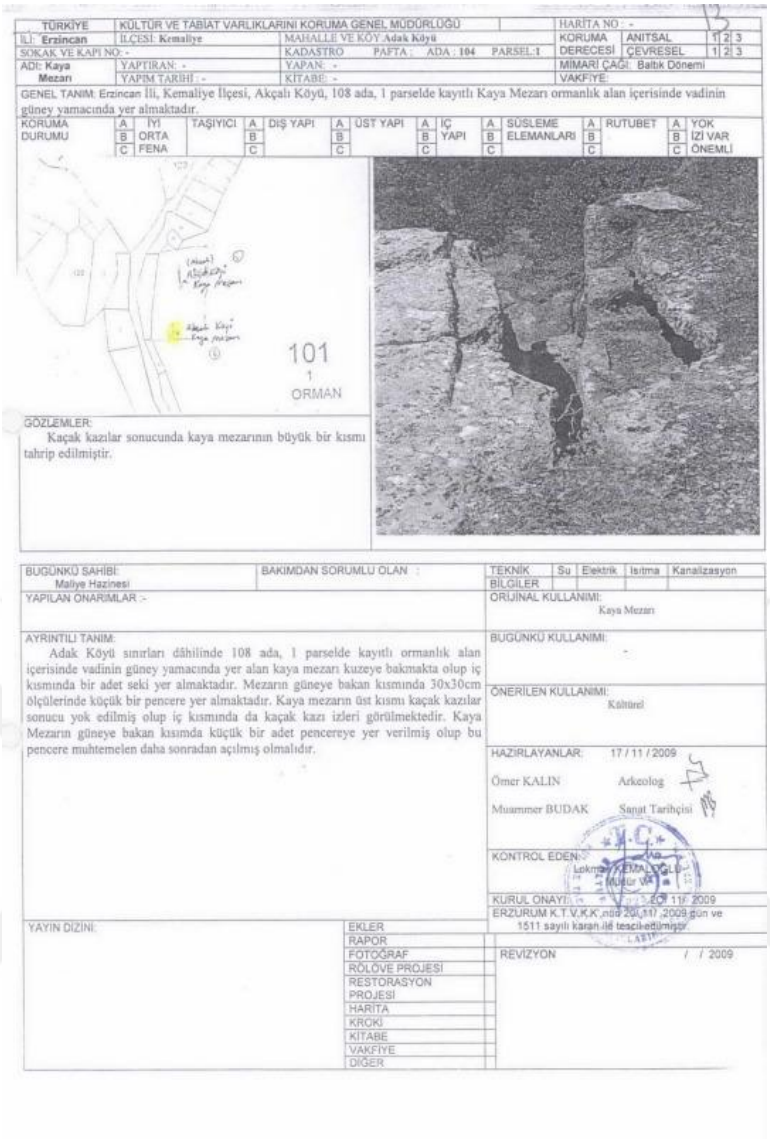
YAYIN DİZİNİ:

EKLER: RAPOR, FOTOĞRAF, RÖLÖVE PROJESİ, RESTORASYON PROJESİ, HARİTA, KROKİ, KİTABE, VAKFİYE, DİĞER

REVİZYON / / 2009

Şekil 6.3 Kaya mezarı 1 tescil fişi

(Erzurum Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu)

TÜRKİYE | KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ | HARİTA NO : -
İLİ: Erzincan | İLÇESİ: Kemaliye | MAHALLE VE KÖY: Adak Köyü | KORUMA: ANITSAL 1 2 3 | DERECESİ ÇEVRESEL 1 2 3
SOKAK VE KAPI NO: - | KADASTRO PAFTA : ADA : 104 PARSEL:1 | MİMARİ ÇAĞI: Baltık Dönemi
ADI: Kaya Mezarı | YAPTIRAN: - | YAPAN: - | VAKFİYE:
YAPIM TARİHİ : - | KİTABE: -
GENEL TANIM: Erzincan İli, Kemaliye İlçesi, Akçalı Köyü, 108 ada, 1 parselde kayıtlı Kaya Mezarı ormanlık alan içerisinde vadinin güney yamacında yer almaktadır.

KORUMA DURUMU		TAŞIYICI		DIŞ YAPI		ÜST YAPI		İÇ YAPI		SÜSLEME ELEMANLARI		RUTUBET		
A	İYİ		A		A		A		A		A		A	YOK
B	ORTA		B		B		B		B		B		B	İZİ VAR
C	FENA		C		C		C		C		C		C	ÖNEMLİ

101
1
ORMAN

GÖZLEMLER:
Kaçak kazılar sonucunda kaya mezarının büyük bir kısmı tahrip edilmiştir.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: Maliye Hazinesi | BAKIMDAN SORUMLU OLAN : | TEKNİK BİLGİLER: Su | Elektrik | Isıtma | Kanalizasyon

YAPILAN ONARIMLAR :-

ORİJİNAL KULLANIMI: Kaya Mezarı

AYRINTILI TANIM:
Adak Köyü sınırları dâhilinde 108 ada, 1 parselde kayıtlı ormanlık alan içerisinde vadinin güney yamacında yer alan kaya mezarı kuzeye bakmakta olup iç kısmında bir adet seki yer almaktadır. Mezarın güneye bakan kısmında 30x30cm ölçülerinde küçük bir pencere yer almaktadır. Kaya mezarın üst kısmı kaçak kazılar sonucu yok edilmiş olup iç kısmında da kaçak kazı izleri görülmektedir. Kaya Mezarın güneye bakan kısmında küçük bir adet pencereye yer verilmiş olup bu pencere muhtemelen daha sonradan açılmış olmalıdır.

BUGÜNKÜ KULLANIMI: -

ÖNERİLEN KULLANIMI: Kültürel

HAZIRLAYANLAR: 17 / 11 / 2009
Ömer KALIN — Arkeolog
Muammer BUDAK — Sanat Tarihçisi

KONTROL EDEN:
Lokman KEMALOĞLU
Müdür V.

KURUL ONAYI: 20 11 2009
ERZURUM K.T.V.K.K.'nda 20.11.2009 gün ve 1511 sayılı karar ile tescil edilmiştir.

YAYIN DİZİNİ:

EKLER	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	
DİĞER	

REVİZYON / / 2009

Şekil 6.4 Kaya mezarı 2 tescil fişi

(Erzurum Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu)

Aynı zamanda köyde örnek olarak 127 ada 10 parselde bulunan Kadıgil Evi (Ek-B Pafta No:127_10) 12.10.2012 tarih ve 509 nolu kararla Kültür ve Turizm Bakanlığı Erzurum Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından II. grup taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir. (Şekil 6.4) 2005 yılında kentsel sit alanı olarak koruma altına alınan Kemaliye'nin çevre köyleri de bütüncül olarak değerlendirilmeli, bu tez kapsamında hazırlanan envanter fişlerinin katkısıyla ilgili koruma bölge kurulu müdürlüğü tarafından yerleşimdeki geleneksel mimarinin özgün örnekleri, bu çalışma kapsamında incelenip, teknik çizimleri hazırlanan (Ek-B) geleneksel konutlar başta olmak üzere, tespit ve tescil edilerek yasal koruma

altına alınmalıdır. Köy halkı koruma konusunda bilinçlendirilmeli, tescil aşamaları, onarım için verilen destek, hibe ve krediler hakkında bilgilendirilmelidir.

AVRUPA KONSEYİ — DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E. — ANIT — ENVANTER NO :
TÜRKİYE — KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ — HARİTA NO :
İLİ: ERZİNCAN — İLÇESİ: KEMALİYE — MAHALLE VE KÖY : AKÇALI KÖYÜ — KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 / ÇEVRESEL 1 2 3
SOKAK VE KAPI NO: — KADASTRO PAFTA : — ADA : 127 — PARSEL: 10
ADI: KONUT — YAPTIRAN: — YAPAN: — MİMARİ ÇAĞI:
YAPIM TARİHİ : - — KİTABE: Var — VAKFİYE:

GENEL TANIM : Erzincan İli, Kemaliye İlçesi, Akçalı Köyü, 127 ada 10 parselde bulunan taşınmaz 2 katlı düzenleme göstermektedir.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET	
A İYİ							A YOK
B ORTA							B İZİ VAR
C FENA							C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI:

GÖZLEMLER : Yapıda hasarlar mevcuttur.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: ÖZEL — BAKIMDAN SORUMLU OLAN :

TEKNİK BİLGİLER: Su | Elektrik | Isıtma | Kanalizasyon

YAPILAN ONARIMLAR :

ORİJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

AYRINTILI TANIM:

Erzincan İli, Kemaliye İlçesi, Akçalı Köyü, 127 ada 10 parselde bulunan taşınmaz 2 katlı düzenleme göstermekte olup taşınmazın beden duvarları taş malzemelidir. Beden duvarlarında ahşap hatıllar kullanılan yapının ön ve yan cephesinde cumba öğesi yer almaktadır. Yapının üzeri sac malzemeli çatıyla örtülüdür.

Yapının iç mekanlarında günlük ihtiyaçları karşılayacak şekilde düzenlenmiş mekanlar yer almaktadır. Bu mekanların birçoğunda ahşap yaşmaklı ocaklar bulunmaktadır. Her oda da ayrı bir ocak düzenlemesine yer verilmesi Kemaliye evi tipolojisinde pekte görülmeyen bir uygulamadır. Bu uygulama bu yapının konut olarak değil de otel tarzı bir kullanımda olduğunu akla getirmektedir. Yine iç mekanların bazılarında yüklük ve çiçeklik kısımları bulunmaktadır.

Taşınmazın ön cephe pencereleri orijinal olmayıp diğer pencere açıklıkları ahşap kanatlı ve korkuluklu şekildedir. Zaman zaman onarım gördüğü gözlemlenen yapıda hasarlı alanların olduğu gözlemlenmiştir.

HAZIRLAYANLAR:
Muammer BUDAK — Sanat Tarihçisi
Güven YAVUZ — Sanat Tarihçisi
Mehmet AĞIRGÖL — Arkeolog

KONTROL EDEN: Lokman KEMALOĞLU (Bölge Koruma Müdürü)

KURUL ONAYI: 12/10/2012

Erzurum Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 12.10.2012 gün ve 507 Sayılı Kararı ile tescil edilmiştir.

YAYIN DİZİNİ:

EKLER	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	
DİĞER	

REVİZYON / / 2012

Şekil 6.5 127_10 – Kadıgil evi tescil fişi

(Erzurum Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu)

Geleneksel malzeme ve yöntemler ile inşa edilmiş olan mevcut konutların günümüz ihtiyaçlarını karşılamadığı bilinmektedir. Yeni yapılaşmada bu ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak, Kemaliye köylerini içeren bir kırsal tasarım rehberi oluşturulmalı ve kullanıcıların buna uygun biçimde inşaat faaliyetleri sürdürmeleri sağlanmalıdır.

Köyde bulunan 6 adet çeşme, her birinin ihtiyacına göre onarılmalı, köyün giriş kısmında bulunan ve Atatürk'ün 100. doğum yılı kapsamında inşa edilen, köy sakinleri tarafından toplanma alanı olarak kullanılan çeşme ve çevresi bütüncül olarak değerlendirilerek köy meydanı olarak tasarlanmalıdır. (Şekil 6.5)

Şekil 6.6 Çeşme

(F: T.Ü. 2017)

Sokaklarda kaplama olarak kullanılmış olan parke taşları sökülmeli, yerine yerelde "kaldırım" adı verilen toprak içerisine sıkıştırılmış taş döşeli özgün kaplama yöntemi seçilmelidir.

Bahçe duvarları ve çitler özgün malzemeler ile onarılmalı, hasat edilen ürünlerin geçici olarak serilmesi için ayrılan, her evin yakınında bulunan harman yerlerinin çevresi yöreye özgü bitki türlerine uygun biçimde ağaçlandırılmalıdır.

6.3 Tek Yapı Ölçeğinde Koruma Yaklaşım Önerileri

ICOMOS Türkiye'nin 2023 Mart ayında yayınladığı "Kültür Varlıkları ve Deprem: Görüş, Değerlendirme ve Öneriler" raporunda, yapılacak olan restorasyon işlemleri için güncel bilimsel ilkelerin ışığında kullanılan teknik ve yöntemlerin deprem riskini azaltmak amacıyla yeniden ele alınması gerektiği belirtilmiştir (ICOMOS, 2023). Yüksek riskli deprem bölgesinde olan Akçalı (Sosik) Köyü'ndeki geleneksel konutların yaşanan depremlerde yıkılmadan günümüze kadar ulaşmasında basınç

ve yanal yüklere karşı dayanıklı olan ahşap hatıllı moloz taş duvar örgü tekniğinin önemli olduğu düşünülmektedir. (Eyüpgiller, 2014) İzlenecek olan koruma yöntemlerinde özgün ve yerel olan bu tekniğin devam ettirilmesi, gerekirse özgün mimari karakteri bozmayacak detaylar geliştirilmesi ve kullanıcıların farkındalığının sağlanması önemlidir.

Özgün mimariyi bozmakla birlikte, bugüne kadar korunmasında fayda sağlayan trapez sac kaplı ahşap taşıyıcılı muhdes çatı örtüsü sökülmeli, düz dam çatılar ICOMOS'un 1999 tarihli Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü'nün malzeme ve mimari öğelerin yenilenmesi ilkesinde belirtildiği gibi çağdaş kullanım isteklerinin gerektirdiği, bütünün geneline uyumlu malzemeler ile onarılarak, sürdürülebilirlikleri sağlanmalıdır. (ICOMOS, 1999)

Muhdes çatı yapım esnasında sökülen, köyün özgün cephe mimarisinin önemli bir öğesi olan ahşap malzemeli cumbalar tespit edilmeli, aslına uygun biçimde yeniden inşa edilmelidir.

Dış cephe moloz taş örgü duvar yüzeylerindeki çimento esaslı sıvalar kaldırılmalı, mukavemetini yitirmiş olan duvarlara özgün toprak harç ile enjeksiyon ve son olarak sıva yapılmalıdır.

Özgün kapı yer ve açıklıkları esas alınarak muhdes olan pvc ve metal doğramalar sökülmeli, yerine özgün tipolojiye uygun ahşap kapılar takılmalıdır. Kemaliye merkezinde üretimi halen devam eden ve köyün genelinde görülen özgün metal sac tokmak ve kilitler bu aşamada tercih edilmelidir.

Özgün pencere yer ve açıklıkları esas alınarak muhdes olan pvc ve niteliksiz ahşap doğramalar kaldırılmalı, yerinde çift camlı ahşap doğramalar takılmalıdır. Nitelikli dönem eki sayılan ahşap giyotin pencereler geleneksel olan kapak ve parmaklık sistemine ek olarak kullanılmalıdır.

Günümüz ihtiyaçlarını karşılamak için sonradan eklenen banyo, tuvalet, mutfak gibi mekânların kullanıcı ihtiyaçlarını gözeterek özgün planı bozmayacak biçimde yerleşmesi sağlanmalı, bu mekânların var olan iç ve dış cephe duvarlarındaki altyapı tesisatları kaldırılarak, yeniden düzenlenmelidir. Geleneksel planlarda odalarda görülen, banyo ve depolama amaçlı kullanılan dolapların uygun yalıtım detayları çözülerek kullanımı da önerilebilir.

Konutlarda taşıyıcı amaçlı kullanılan tüm ahşap malzemeler gözden geçirilmeli, yerinde sağlamlaştırılmalı, yeterli olmadığı takdirde yerelde kullanılmaya devam eden ahşap türleri ile yenilenmelidir. (ICOMOS, 2017)

İç mekânların tümünde çimento esaslı sıvalar sökülmeli, geleneksel olan toprak harç ile sıvanıp, "çarpım" ile boyanmalıdır. Ekolojik ve yerele özgü malzeme ile yapılan "çarpım" tekniğinin köyde yaşayan ve uygulayan insanların bilgisi ile sürekliliği sağlanmalıdır.

7
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Taş, ahşap ve toprak gibi sürdürülebilir malzemelerden inşa edilmiş olan Akçalı Köyü'ndeki geleneksel konutların hepsi, yerel ve özgün detaylar içeren korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı niteliğinde sivil mimari örnekleridir. Köydeki geleneksel konutların mimari özelliklerine bakıldığında bunların genellikle iki veya üç katlı, çoğunlukla bitişik nizamda inşa edilmiş yapılar olduğu görülür. Evlerde alt katlarda hela, ahır ve kışlık, üst katlarda ise sofa ve oda gibi mekânlara yer verilmiştir. Cepheler de ahşap kaplamalı çıkma, ahşap doğramalı / kepenkli pencereler ve ahşap kapılar görülmektedir. Yapıların dış beden ve bazı iç duvarları moloz taş kullanılarak yığma kâgir sistemde inşa edilmiştir.

Köyde yaşayan ve nesilden nesile aktarıla gelen geleneksel yöntemleri bilen ve uygulayan ustalara rağmen, ekonomik ve pratik olması açısından yerleşimde yeni yapılan binalarda prefabrik ve betonarme yapım sisteminin kullanıldığı bilinmektedir. Düzenli derz bakımı yapılmadığı için, zamanla mukavemetini yitiren ve hareket etmeye başlayan taş duvarlı yapıların çoğuna 1970'li yıllarda koruma amaçlı uygulanmaya başlayan, niteliksiz çimento sıva ile derz yenilemesi "gez sıva" yapılmıştır. Bu uygulama ile beraber, özgün düz damlı evlerin ağır kış şartlarına dayanamayan son toprak katmanlarını korumak için ahşap çatkı üzerine metal kaplı, eğimli muhdes çatılar dokunun tamamına yayılmıştır. İç mekânlarda çağdaş konfor şartlarının gerektirdiği, banyo, tuvalet, mutfak vb. gibi servis birimlerinin ve elektrik, su tesisatlarının sebep olduğu bozulmalar da azımsanacak boyutta değildir. Bunlarla beraber koruma alanında sorunlu bakış açışı ile yetersiz ve eksik yasal düzenlemelere sahip olan Türkiye'de kırsal mirasın korunması başlı başına ele alınmalıdır.

Kırsal mirasın önemi ve özgünlüğünün korunması hakkında ICOMOS' un 1999 tarihli "Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü" (ICOMOS, 1999), 2017 tarihli "Miras Olarak Kırsal Peyzaj Alanlarına İlişkin İlkeler" (ICOMOS, 2017) ve ICOMOS Türkiye tarafından yayınlanan 2013 tarihli "Mimari Mirası Koruma Bildirgesi" (ICOMOS, 2013) bütüncül anlayışla yol gösterici bilgi ve öneriler içermektedir ve bu çalışmada geliştirilen önerilerin temelini oluşturmaktadır. Köydeki geleneksel konutlar, yakın çevresindeki kaya mezarları ve anıt ağaç çevresel ölçekte

değerlendirilerek, yasal yönetmelikler ve tüzükler ışığında koruma altına alınmalıdır. Köyde halihazırda izleri olan, köy şenliği, "çarpım" ve "petek" gibi yapım teknikleri, "oda yakmak" ritüeli gibi somut olmayan miras değerler 2003 tarihli ICOMOS'un Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'ne uygun biçimde korunmalı, bu değerlerin farkındalığı ve sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.

ICOMOS'un 1999 tarihli Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü'nden yola çıkılarak, yerleşimdeki geleneksel konutlar, günümüz ihtiyaçlarını da karşılayacak biçim ve malzemeler ile onarılmalı ve sürdürülebilirlikleri sağlanmalıdır. (ICOMOS, 1999)

Bir deprem bölgesi olan Türkiye'de, 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş ilinde gerçekleşen, Pazarcık ve Elbistan merkezli depremlerde can ve mal kayıplarının yanında, birçok kültürel ve mimari mirasın kaybı bölgedeki kırsal alanlarda da görülmüştür. ICOMOS Türkiye'nin 2023 Mart ayında yayınladığı "Kültür Varlıkları ve Deprem: Görüş, Değerlendirme ve Öneriler" de de bahsedildiği gibi (ICOMOS, 2023), tescilli olmayıp, son iki yüzyılın özgün değerlerini taşıyan kırsal yerleşimlerdeki yapıların belgelenmesi, çevreleri ile beraber korunması yerel toplum hafızasının sürdürülebilmesi açısından önemli ve değerlidir.

KAYNAKÇA

AFAD. (tarih yok). 01 23, 2024 tarihinde Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı web sitesi: https://tdth.afad.gov.tr/TDTH/ adresinden alındı

Akçalı Köyü Derneği. (tarih yok). 01 21, 2024 tarihinde Akçalı Köyü Derneği web sitesi: http://www.akcalikoyudernegi.org/her-yonuyle-akcali-koyu/ adresinden alındı

Akdemir, Z., Ekşi Akbulut, D., Çiftçi, A., Korkmaz, E., & Sarp, T. (2012). Kemaliye (Eğin) Evlerinin Çatı ve Duvar Kuruluşlarının Tespiti ve Koruma Sorunlarına Yönelik Öneriler. İstanbul: Katılımlı Araştırma Projesi, YTÜ Rektörlüğü Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi.

Aksın, A., & Karakaş, E. (2002). Nüfus İcmal Defterine Göre 19. Yüzyılda Arabgir. *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*(13).

Alper, B. (1990). *Kemaliye (Eğin) Yerleşme Dokusu ve Evleri Üzerine Bir Araştırma.* İstanbul: Doktora Tezi, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Atabeyli, E. (2014). *Çevresel Etmen-Kullanıcı Gereksinmeleri Bağlamında (Kemaliye) Apçağa Köyü Konutlarının Değerlendirilmesi.* İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, YTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Balcı, E., Kuban, N., & Çiftçi, A. (2022, 08 19). Türkiye'de Mimari Mirasın Korunmasında Çalışan Geleneksel Yapı Ustalarının Önemi ve Uygulama Elemanlarının Eğitimleri ÜZerine Güncel Bir Değerlendirme. *Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*(25), 81-96.

Benli, G. (2021). *Kemaliye Eğin 'Cennete Açılan Pencere'.* İstanbul: Türkiye Tarihi Evleri Koruma Derneği.

Çakar, E., & Kara, F. (2005). 17. Yüzyılın Ortalarında Arapgir Sancağında İskan ve Nüfus (1643 Tarihli Avarız-Hane Defterine Göre). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15*(2), 385-412.

Davulcu, M. (2020). *Halk Mimarisi Terimleri Sözlüğü.* ankara: Pegem Akademi.

Demirbilek, İ. (2022). *Erzincan İli Kemaliye İlçesi Geleneksel Konutlarının Sokak Cephelerinin Tipolojik Değerlendirmesi.* Eskişehir: Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Demirsoy, A. (2001). *Eğin'de Kullanılan Ya da Kullanılmış, Kökü Belirsiz Ya da Başka Bir Dilden Aynen Ya da Değiştirilerek Alınmış ve Anadolu'da Kısmen Kullanılan Bazı Kelimeler ve Unutulmaya Yüz Tutmuş Bazı Yer Adları.* Ankara.

Duman Akyıldız, F. M. (2020). *Geleneksel Konut ve Çevresel Sürdürülebilirlik İlişkisi: Erzincan Kemaliye Örneği.* İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Efeoğlu, M. (2014). *Kemaliye Başpınar'da Geleneksel Konutların Yapım Tekniklerinin İncelenmesi ve M. Tamer Aksoy Evi Restorasyon Projesi.* İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, YTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Eko Taban Doğa Turizmi Web Uygulaması. (2002). 03 06, 2024 tarihinde Eko Taban Doğa Turizmi web sitesi: https://ekotaban.tarimorman.gov.tr/alan/174 adresinden alındı

Ekşi Akbulut, D., & Gökyiğit Arpacı, E. (2022). Types of Flat Earthen Roofs Used in VernacularAnatolian Architecure and Their Preservation Problems. *Journal of Green Building, 17*(1), 89-103.

Ekşi Akbulut, D., Akdemir, Z., Çiftçi, A., & Korkmaz, E. (2018). Kemaliye Evlerinin Özgün Düz Damlarının Korunmasına Yönelik Çözüm Önerileri. İstanbul: Tübitak 1001 Projesi, Tübitak Araştırma Destek Programları Başkanlığı.

Ekşi Akbulut, D., Gökyiğit Arpacı, E., Çiftçi, A., Akbulut, M., & Sarp, T. (2021). Toprak Düz Dam Yapım Sistemlerinin Korunması ve Onarımına Yönelik Bir Öneri, Kemaliye Eğin Örneği. İstanbul: Genel Araştırma Projesi, YTÜ Rektörlüğü Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi.

Eyüpgiller, K. (2014). *Arapgir Tarih Mimari ve Yaşam Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri.* İstanbul: Arapgir Kültür Derneği.

Eyüpgiller, K., Eres, Z., Bilge, A., & Arslan Çinko, M. (2016). *Kırsal Mimarlık Mirasının Korunması.* İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Google Earth. (tarih yok). 01 27, 2024 tarihinde Google Earth web sitesi: https://earth.google.com/web/search/Ak%c3%a7al%c4%b1,+Kemaliye%2fErzincan/@39.14740448,38.72712998,886.98725138a,56526.31550278d,35y,0.00000371h,0.13399192t,0.00000026r/data=CmEaNxIxCiUweDQwNzc0YzhhMGUyOGRiNWY6MHhjMWYxN2Q5NWJiYjBmMWZlKghBa8OnYWzEsRgCIAEiJ adresinden alındı

Harita Genel Müdürlüğü. (tarih yok). 01 21, 2024 tarihinde Harita Genel Müdürlüğü web sitesi: https://www.harita.gov.tr/urun/erzincan-fiziki-il-haritasi/412 adresinden alındı

Hüsrevoğlu, F. (2019). *Kırsal Yerleşim Karakteristiğinin İncelenmesi: Erzincan Kemaliye Örneği.* İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, YTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü.

ICOMOS. (1999). *Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü*. 01 23, 2024 tarihinde ICOMOS web sitesi: http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr046406200153691356.pdf adresinden alındı

ICOMOS. (2003). *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi*. 01 23, 2024 tarihinde ICOMOS web sitesi: https://ich.unesco.org/doc/src/00009-TR-PDF.pdf adresinden alındı

ICOMOS. (2013). *Mimari Mirası Koruma Bildirgesi*. 01 27, 2024 tarihinde ICOMOS web sitesi: http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr078419200154219260.pdf adresinden alındı

ICOMOS. (2017). *Ahşap Mimari Mirasın Korunması İçin İlkeler*. 01 27, 2024 tarihinde ICOMOS web sitesi: http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr063331300153691360.pdf adresinden alındı

ICOMOS. (2017). *Miras Olarak Kırsal Peyzaj Alanlarına İlişkin İlkeler*. 01 23, 2024 tarihinde ICOMOS web sitesi: http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_en088777100156050561.pdf adresinden alındı

ICOMOS. (2023). *Kültür Varlıkları ve Deprem: Görüş, Değerlendirme ve Öneriler*. 01 23, 2024 tarihinde ICOMOS web sitesi: http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr051525400167804617 5.pdf adresinden alındı

Kayın, E. (2012, 09). Bir 'Kültürel Manzara-Kültürel Peyzaj' Öğesi Olarak Kırsal Yerleşimlerin Korunmasına Yönelik Kavramsal ve Yasal İrdelemeler. *Mimarlık, 367*, 46-49.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü. (tarih yok). 03 23, 2024 tarihinde Meteoroloji Genel Müdürlüğü web sitesi: https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?k=A&m=ERZINCAN adresinden alındı

Nişanyan Yeradları. (tarih yok). 01 21, 2024 tarihinde Nişanyan Yeradları Türkiye ve Çevre Ülkeler Yerleşim Birimleri Envanteri web sitesi: https://nisanyanyeradlari.com/?y=sosik&lv=&t=&cry=TR&ua=10 adresinden alındı

Pektaş, K. (2006). *Kemaliye (Eğin)'de Türk Mimarisi.* Ankara: TSOF Trafik Matbaacılık.

Sıtkı Fırat. (1978). Sıtkı Fırat Arşivi, Erzincan Kemaliye Akçalı (Sosik) Köyü.

Taşkent, B. (2021). *Erzincan, Kemaliye'deki Geleneksel Konutların Düz Dam Yapım Teknikleri Ve Koruma Sorunları Üzerine Bir Araştırma.* İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, YTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Torbaoğlu, E. (2010). *Özgün Yerleşimlerin Sürekliliği Üzerine Bir Araştırma: Kemaliye Örneği.* İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Türkiye Nüfusu Verileri. (2022). 01 21, 2024 tarihinde Türkiye Nüfusu İl İlçe Mahalle Köy Nüfusları web sitesi: https://www.nufusune.com/12206-erzincan-kemaliye-akcali-koy-nufusu adresinden alındı

Vural, K. (2010). *Anadolu'da Ev Kültürünün Gelişimi ve Geleneksel Türk Evine Örnek 'Kemaliye (Eğin) Evleri'.* İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, MSGSÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Yıldız, H. (2014). *Kemaliye, Başpınar'da Geleneksel Konutların Mimari Özellikleri ve Koruma Sorunları Üzerine Bir Araştırma.* İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, YTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü.

A
YEREL SÖZLÜK

Köyde yaşayanlar ile yapılan sözlü görüşmeler esnasında elde edilen verilerden derlenmiştir.

Araga: Moloz taş duvar örgüsünde düşeyde yaklaşık 70-80 cm'de bir yerleştirilen ve duvarın mukavemetini güçlendiren ahşap hatıl. [19]

Çal köşe: Bina köşelerinde, sokak seviyesinde tek katta görülen, yol geçişlerinin genişletilmesi amaçlı pahlı duvar bölümü.

Çark / salk: Köyün geleneksel mimarisinde üzüm suyu elde etmek için yapılmış, yerden 15-20 cm yüksekliğinde, kenarları görece daha yüksek olan ve döşemesinde biriken üzüm suyunu dışarı atmak için açılmış bir deliği olan mimari öğe.

Çarpım: İç mekânda, toprak sıvalı duvar yüzeyini renklendirmek için kullanılan, gri-beyaz renkli yöresel toprak.

Gez: Çimento ile hazırlanan ve taş duvar derzlerine uygulanan muhdes harç ve sıva.

Hapenk: Merdiven boşluğunun üzerinde ısı kontrolü sağlamak için kullanılan ahşap kapak. [20]

Hizan: Bölücü duvar olmayan yerlerde, iki farklı döşemenin kirişlerinin kesiştiği yerde taşıyıcı amaçlı kullanılan, büyük kesitli ahşap kiriş.

Işıklık: Genellikle oda ve sofa arasındaki duvarda, aydınlatma için kullanılan çıranın her iki tarafta da ışık saçması için açılmış küçük boşluk.

Kapak: Yazlık katı pencerelerinde bulunan ahşap kepenk.

Kepir: Döşeme ve toprak düz dam yapılışında, son kat malzemesi olarak sıkıştırılarak kullanılan, yağlı ve su geçirmeyen yöresel toprak.

Korkuluk: Düz damlarda, kurutulan gıdaların geçici olarak depolanması için inşa edilen üzeri yine düz toprak damlı oda.

[19] Halk Mimarisi Terimleri Sözlüğü'nde "Arapgir-Malatya" bölgesinde, yapılarda taşların arasına konulan kalın ağaç parçaları olarak tanımlanmaktadır. (Davulcu, 2020)
[20] Halk Mimarisi Terimleri Sözlüğü'nde eski evlerde pencere üzerine yapılan dolap olarak kullanıldığı belirtilmektedir. (Davulcu, 2020)

Koz: Genellikle eğimin elverdiği yapılarda alt kotta olup, yüksekliği 90-120 cm arasında değişen küçükbaş hayvan barınağı.[21]

Kürün: Genellikle tuvaletin yanında yer alan ve el yıkamak için kullanılan taştan oyulmuş lavabo.[22]

Merek / samanlık: Ahır veya koz içinde sap, saman depolamak için kullanılan, ahşap döşeme kirişleri ve dikmeler ile üst kotta yapılan asma kat veya bu birimlere yakın, iki kat yüksekliğinde devam eden yüksek tavanlı mekân.

Mertek: Döşeme ve toprak düz dam yapılışında kullanılan, ahşap döşeme kirişleri üzerine yerleştirilerek, toprağın akmasını önleyen ahşap parçası.

Mırık: Samanın elendikten sonra altta kalan ve iç sıva harcında kullanılan ince tozu.

Mihrap: Evlerin başodalarında görülen, farklı amaçlı kullanıldığı düşünülen, üstü dairesel kemerli niş.

Nimsofa / musafa: Büyük odaların giriş kısmında, oda boyunca devam eden bir hizan ve altında dikmeler ile ayrılan, alçak ahşap korkuluk ile çevrelenmiş, içerisinde dolap, ocak vb. gibi öğeler olan alan.

Peg: Yıkılmış, harabe durumda olan yapı.

Petek: Kuru bakliyat depolamak için çamur bir harç ile yapılan halkaların üst üste konulmasıyla oluşan, alt tarafında tahliye için kapağı bulunan silindirik mimari öğe.

Püşürük: Binaların düz toprak dam katmanı olarak ve taş duvar örgüsü için harç yapımında kullanılan yöresel toprak.

Tapan: Ahşap döşeme kirişi.

Yürütme: Yapının özgün plan ve cephesinde duvar hizasından dışarı doğru çıkan, ahşap taşıyıcı ve kerpiç dolgu ile oluşturulan, genelde ahşap kaplamalı cumba .

[21] Halk Mimarisi Terimleri Sözlüğü'nde kuzuların barınması için kullanılan ağıl olduğu belirtilmektedir. (Davulcu, 2020)

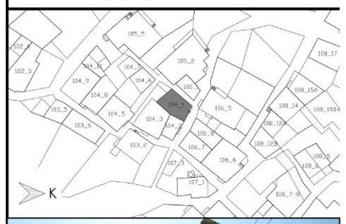
[22] Halk Mimarisi Terimleri Sözlüğü'nde taştan veya ağaçtan oyulan, çeşme yalağı veya hayvan yemliği olduğu belirtilmektedir. (Davulcu, 2020)

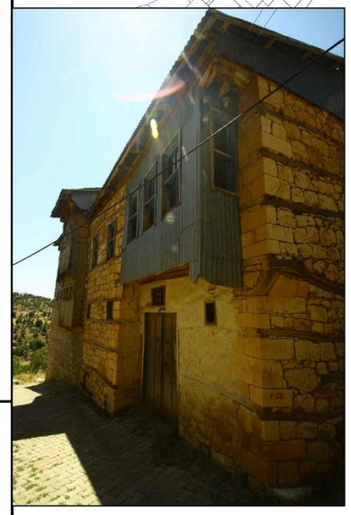
B

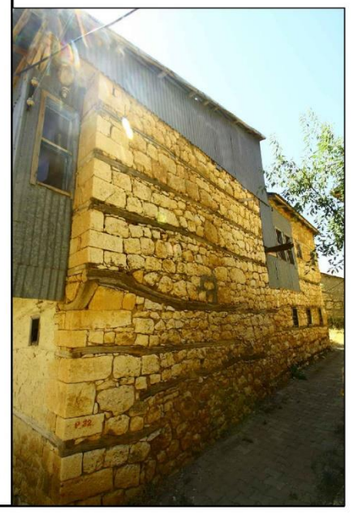
AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ'NDEKİ GELENEKSEL KONUTLARIN VE KÖY CAMİSİNİN TEKNİK ÇİZİMLERİ

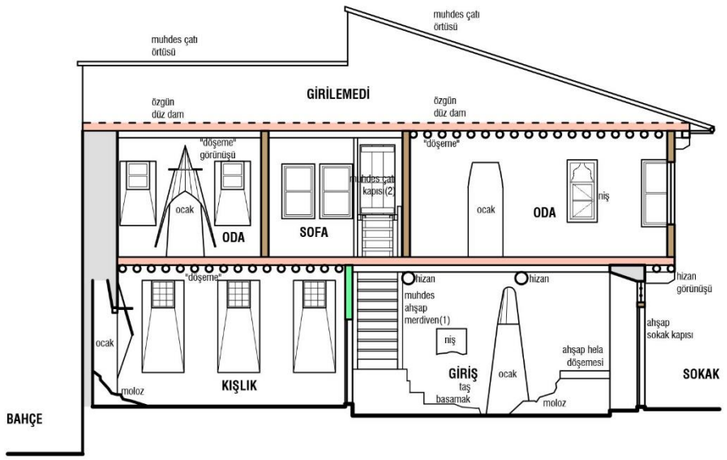
ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİNİN BİÇİMLENMESİ

104_1 / UZUNGİL

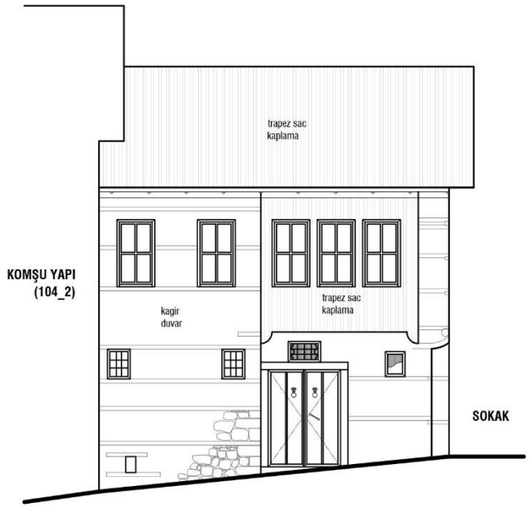

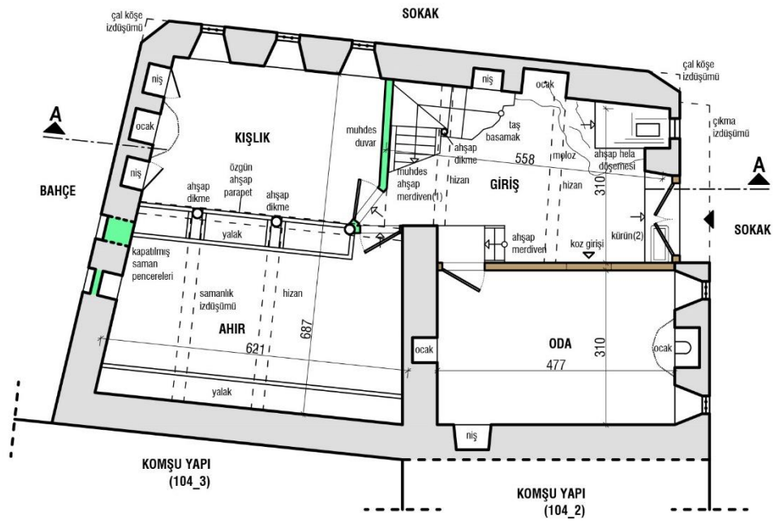

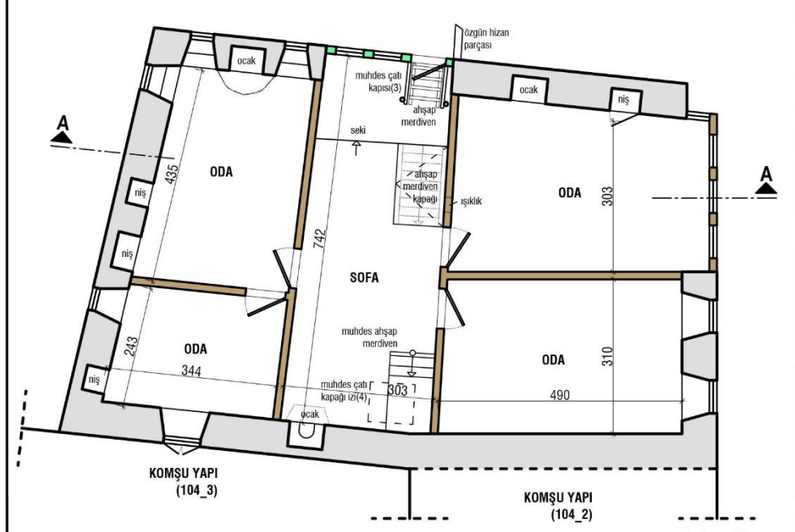
KESİT

CEPHE

ZEMİN KAT

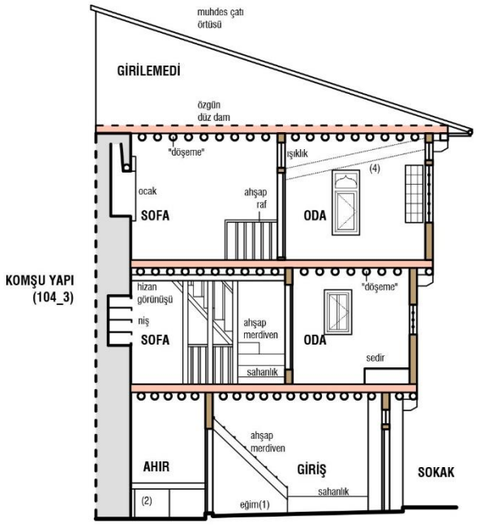
BİRİNCİ KAT

KAGİR DUVAR | AHŞAP DUVAR | MUHDES DUVAR | ÖZGÜN DÖŞEME | ÖZGÜN GİRİŞ | MUHDES GİRİŞ | KOZ GİRİŞİ

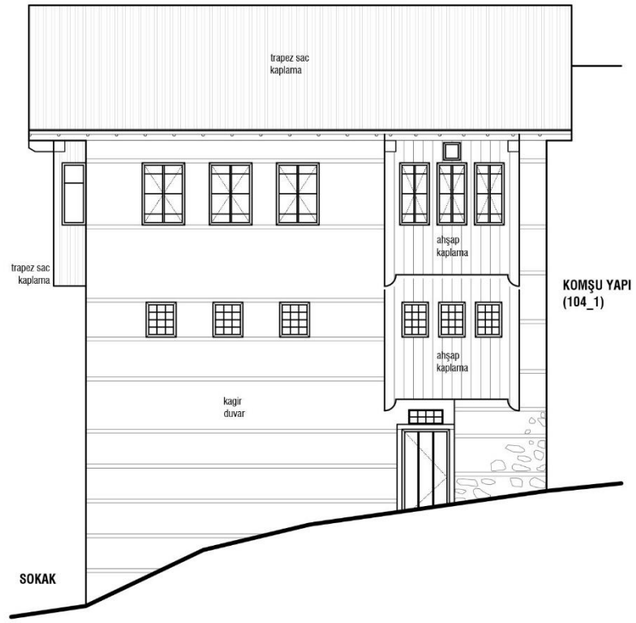
1. Ev sahibinin akrabası ile yapılan görüşmeden yola çıkılarak bu ahşap merdivenin muhdes olduğu (değiştirildiği) bilinmektedir.
2. Yerel ismi kürün olan taş lavabo, bu evde kapının eşiğinde yer almaktadır.
3. Köyde yaşayanlardan alınan bilgiye göre, çatı örtüleri yapılırken bazı cumbaların eğimi değiştirmemesi için yıkıldığı bilinmektedir. Burda da benzer bir durum olduğu düşünülmektedir.
4. Kesilen "döşeme" (kiriş) izlerinden anlaşılan bu kapak, sonradan açılmıştır. Ancak özgün çatıya çıkış merdiven veya kapak izlerine rastlanmamıştır.

0 100 200 300 500 cm

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİNİN BİÇİMLENMESİ

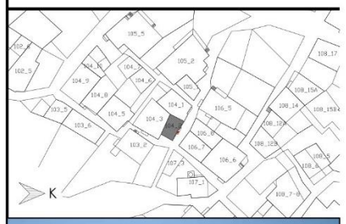

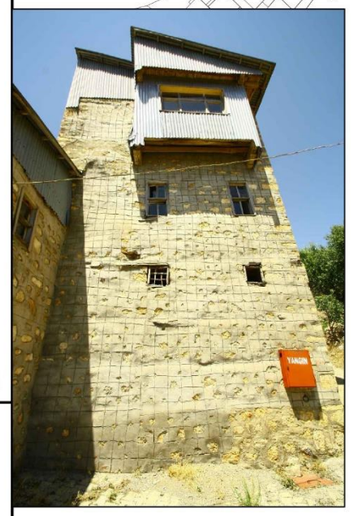
KESİT

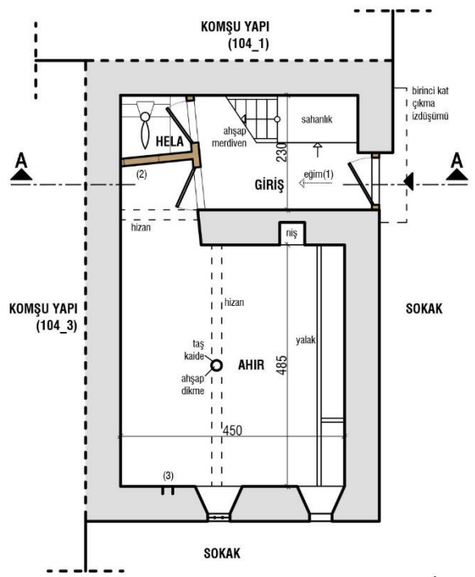
CEPHE

104_2 / ADEMHAN

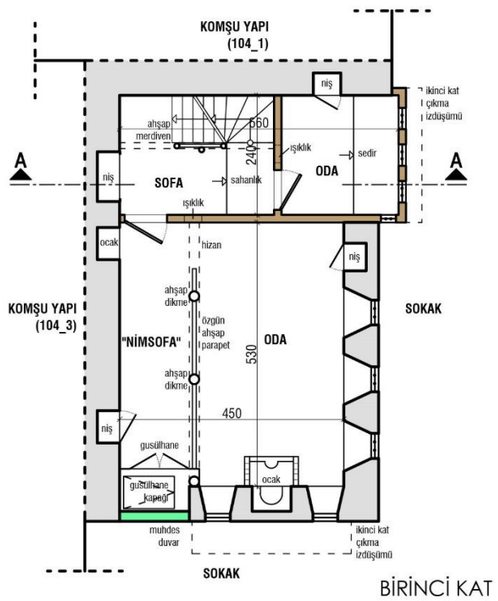

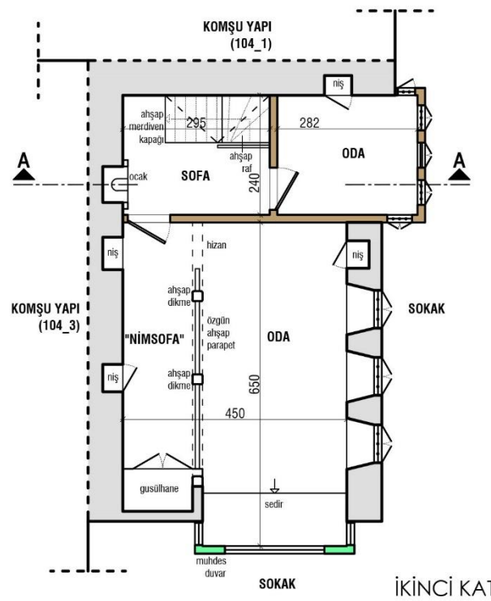

ZEMİN KAT

BİRİNCİ KAT

İKİNCİ KAT

KAGİR DUVAR | AHŞAP DUVAR | MUHDES DUVAR | ÖZGÜN DÖŞEME | ÖZGÜN GİRİŞ | MUHDES GİRİŞ | KOZ GİRİŞİ

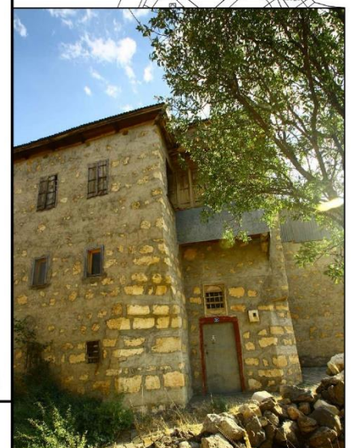
1. Giriş kapısından ahıra doğru döşemede bir eğim vardır.
2. Hela ile ahır arasındaki duvarın alt kısmında (döşeme altında) 45 cm yüksekliğinde hela atıklarının toplandığı boşluk vardır.
3. Duvar örgüsü içerisinde bulunan ahşap elemanın üst kattaki gusülhanelerin gideri olarak yapıldığı düşünülmektedir.
4. Sıvası dökülmüş duvarın örgüsünde görülen ahşap payandaların damdaki toprağın taşıdığı yüke oranla eğik yerleştiği düşünülmektedir.

0 100 200 300 500 cm

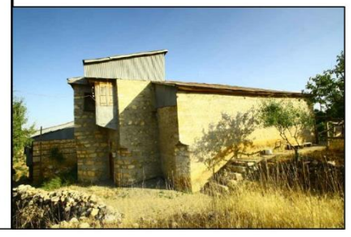
ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİNİN BİÇİMLENMESİ

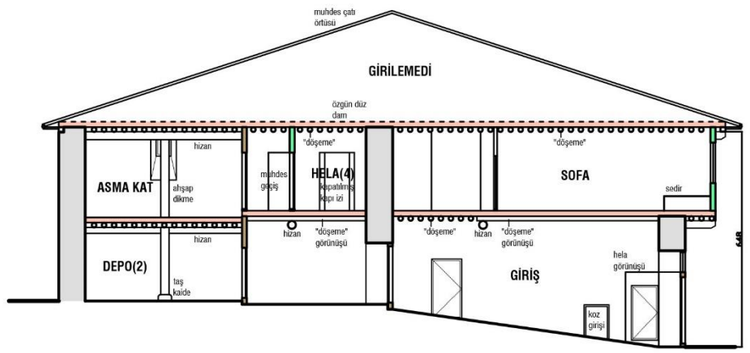
105_2 / MUAMMER ERTÜRK

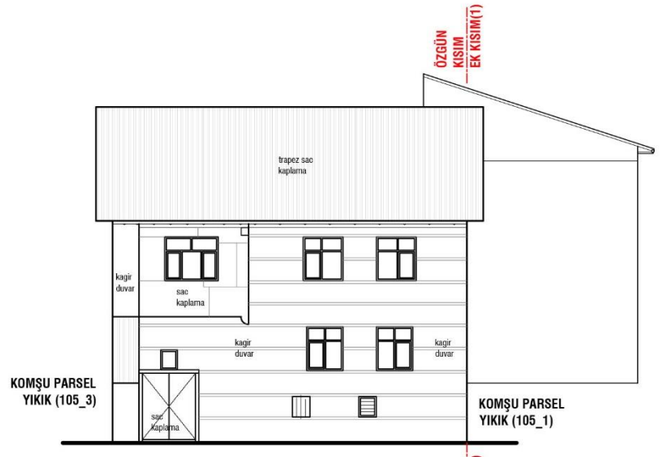

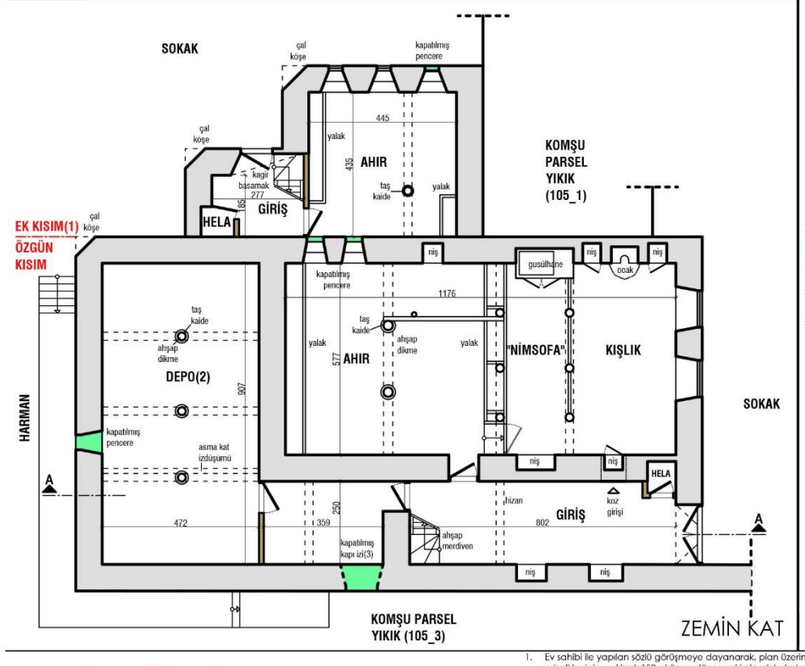

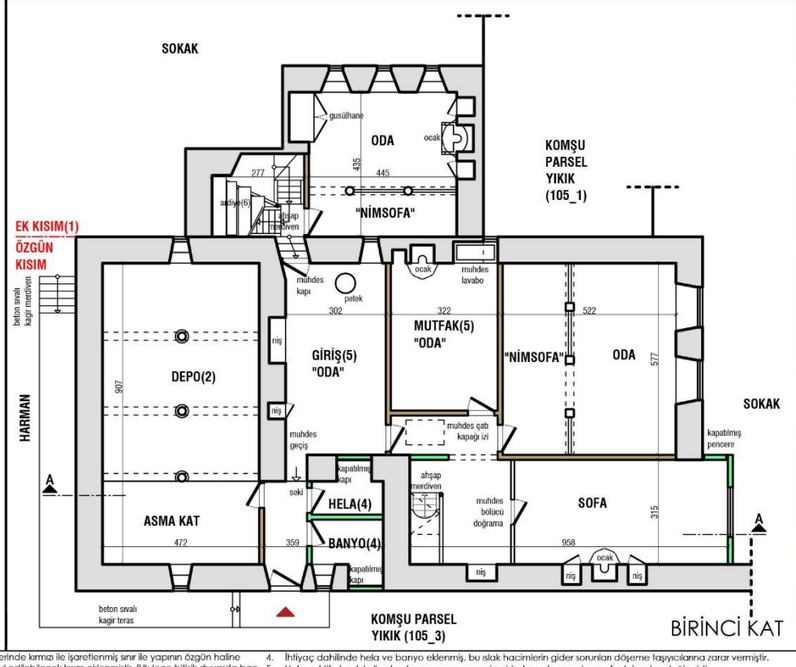

KESİT

CEPHE

KAGİR DUVAR | AHŞAP DUVAR | MUHDES DUVAR | ÖZGÜN DÖŞEME | ÖZGÜN GİRİŞ | MUHDES GİRİŞ | KOZ GİRİŞİ

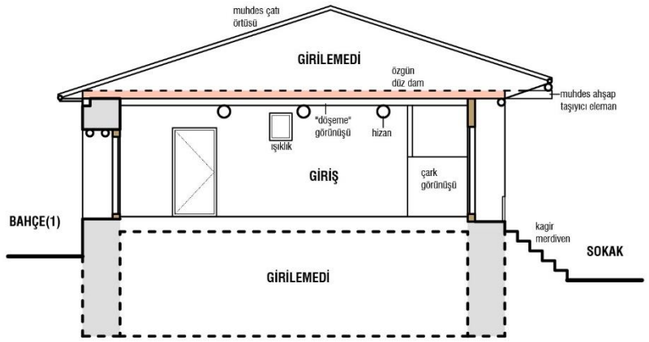
1. Ev sahibi ile yapılan sözlü görüşmeye dayanarak, plan üzerinde kırmızı ile işaretlenmiş sınır ile yapının özgün haline müdahaleler için, yaklaşık 150 yıl önce dönem eki olarak kabul edilebilecek kısım eklenmiştir. Böylece bitişik duvarda bazı pencereler kapatılmış ve yeni bir kapı açılmıştır.
2. Yüksek tavanlı ve asma kat içeren bu büyük mekanın tahıl deposu olarak kullnıldığı düşünülmektedir. Asma katına zemin kattan erişilmekteydi.
3. Komşu yapının yıkılmasıyla beraber muhdes kapı açılmış ve sonrasında kapatılmıştır.
4. İhtiyaç dahilinde hela ve banyo eklenmiş, bu ıslak hacimlerin gider sorunları döşeme taşıyıcılarına zarar vermiştir.
5. Halen aktif olarak kullanılan bu yapının, zaman içerisinde mekan sınırları ve fonksiyonları değişmiştir.
6. Merdiven altında, duvardan duvara geçen kirişlerin üzerine yerleştirilen ahşap tahtaların oluşturduğu raf, depolamak için kullanılmaktadır.

NOT: A3 pafta düzenini bozmamak için bu yapı 1/150 ölçekte çizilmiştir.

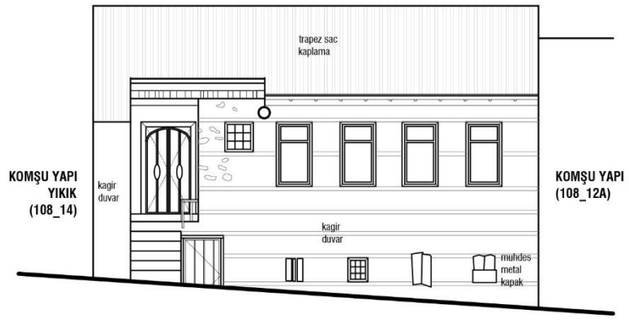
0 150 300 450 750 cm

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİNİN BİÇİMLENMESİ

108_12A / İSMAİL BİRKAN

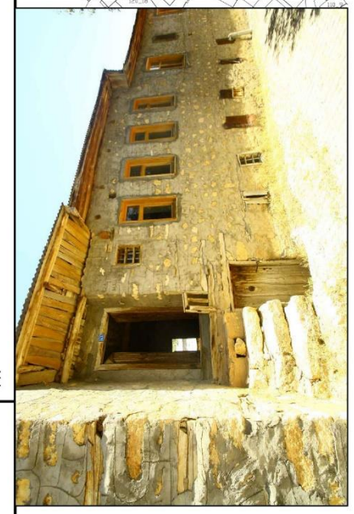

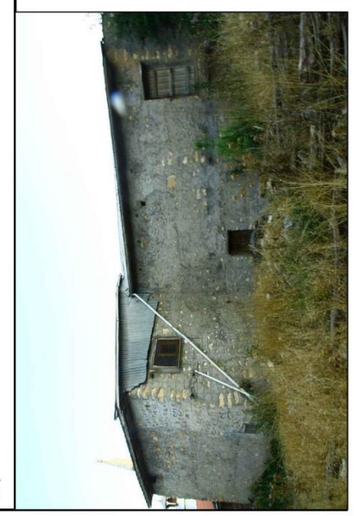
KESİT

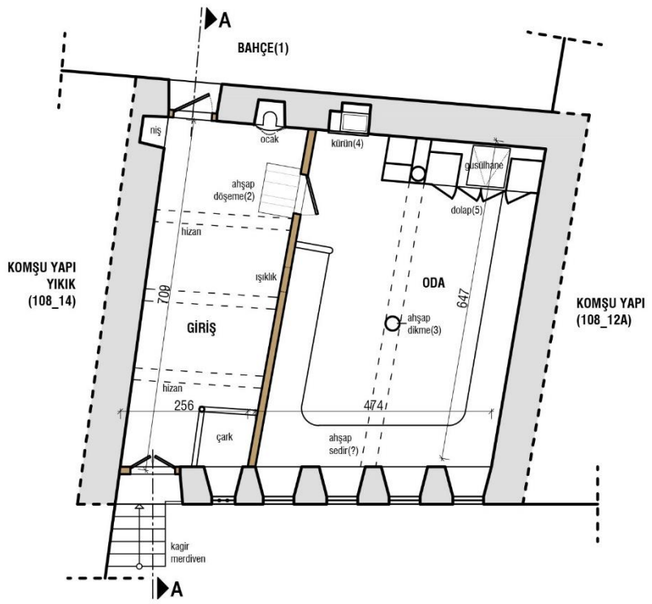

CEPHE

BİRİNCİ KAT

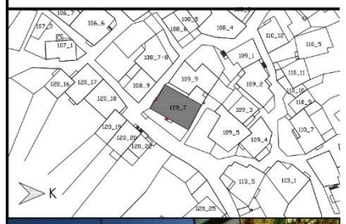
KAGİR DUVAR | AHŞAP DUVAR | MUHDES DUVAR | ÖZGÜN DÖŞEME | ÖZGÜN GİRİŞ | MUHDES GİRİŞ | KOZ GİRİŞİ

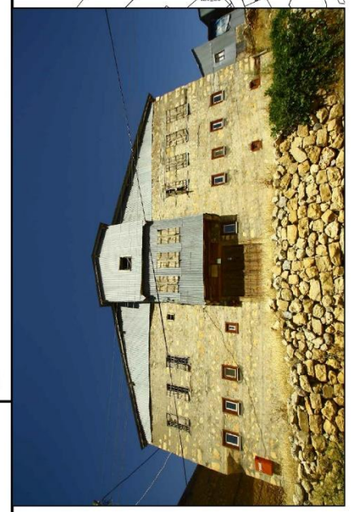
1. Giriş mekanı ile büyük oranda kot farkı bulunan bahçeye, korunamamış ve yok olmuş bir merdiven ile inildiği düşünülmektedir.
2. Toprak zeminde görülen bu ahşap kısmın, papuçluk olarak yapıldığı tahmin edilmektedir.
3. Tespit edilenler arasında yalnızca bu evde, ahşap dikmenin üzerinin yivli ahşap ile kaplandığı görülmüştür.
4. Niş içinde olan kürün, sürgülü kapak ile gizlenmiştir.
5. Boyalı ahşap ile yapılmış dolap; gusülhane, çekmece ve nişler içermektedir.
6. Genelde cumba önlerinde görülen ahşap sedir, bu evde odanın üç tarafını dönecek biçimde yapılmıştır.

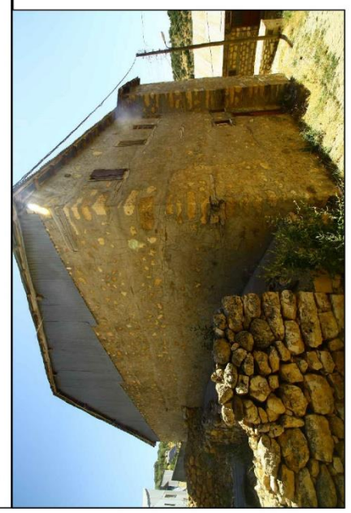
0 100 200 300 500 cm

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİNİN BİÇİMLENMESİ

109_7 / NURİ ÖZTÜRK

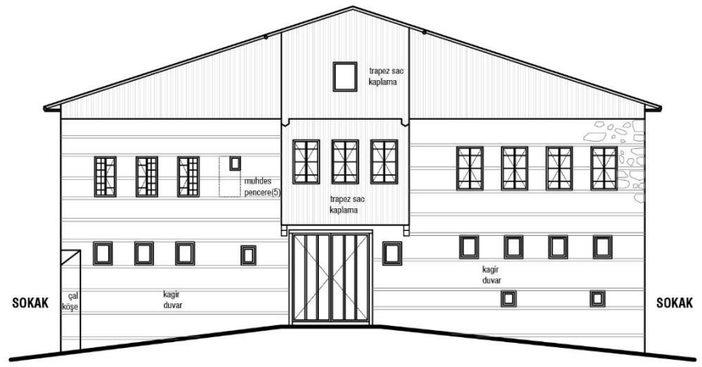

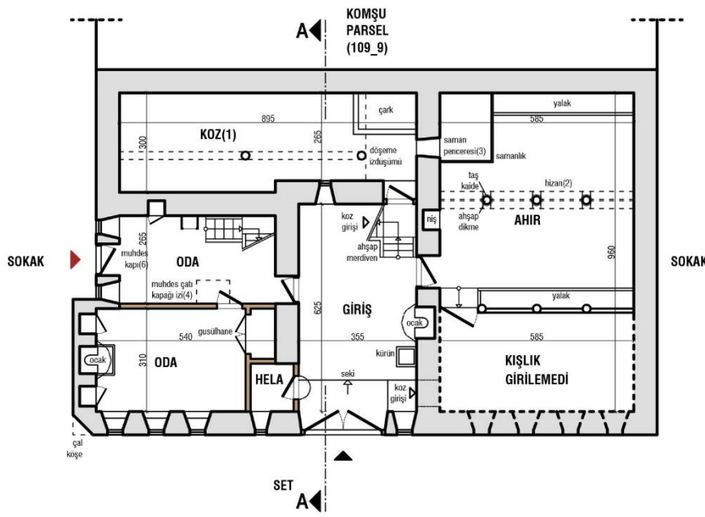

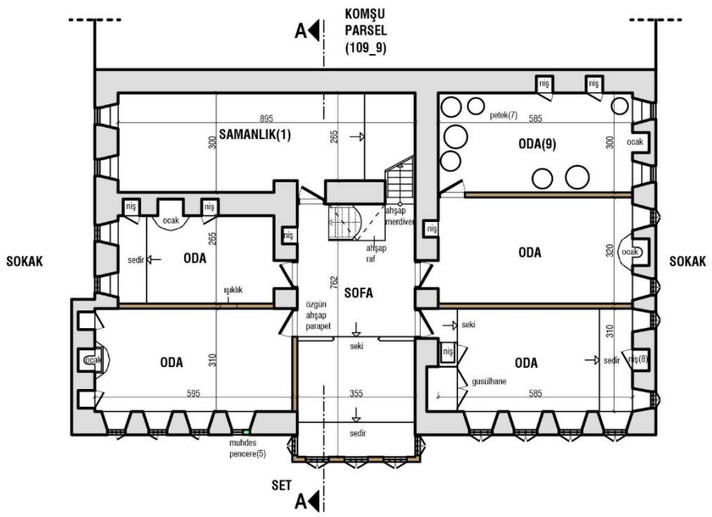
KESİT

CEPHE

ZEMİN KAT

BİRİNCİ KAT

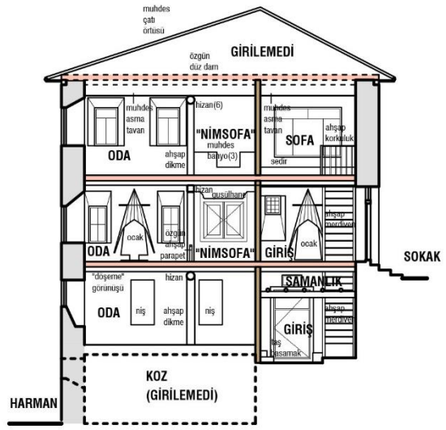
KAGİR DUVAR | AHŞAP DUVAR | MUHDES DUVAR | ÖZGÜN DÖŞEME | ÖZGÜN GİRİŞ | MUHDES GİRİŞ | KOZ GİRİŞİ

1. Birbirinden kopmuş iki döşeme ile aynları koz ve samanlığın iki ayrı girişi vardır. Kozun girişinin girişteki ahşap merdivenin altında olduğu düşünülmektedir.
2. Geniş açıklığı taşımak için yapıldığı düşünülen çift hizanlar ile dikme arasında yastık bulunmaktadır. Aynı zamanda dikmeler alttan taş kaide ile desteklenmiştir.
3. Samanlıktan ahır mekanına açılan bu pencere yardımıyla kolayca saman aktarımı yapıldığı düşünülmektedir.
4. Üst kat sofadaki ahşap merdiven ile dama çıkıldığı bilinmekle beraber, bu kapağın olduğu yerde "döşeme" kesilmiştir.
5. Pencere önünün kullanılması için, özgün pencere boşluğu daraltmış ve küçülmüştür.
6. Özgünde ocak olduğu düşünülen niş, ihtiyaç dahilinde kapıya dönüşmüştür.
7. Kagir halkaların üstüste dizilmesiyle oluşan petek, bakliyat depolamak için kullanılır.
8. Ocak olarak tasarlanan açıklığın nişe dönüştürüldüğü düşünülmektedir.
9. Bu odanın gıda depolama amaçlı kiler işlevli kullanıldığı düşünülmektedir.

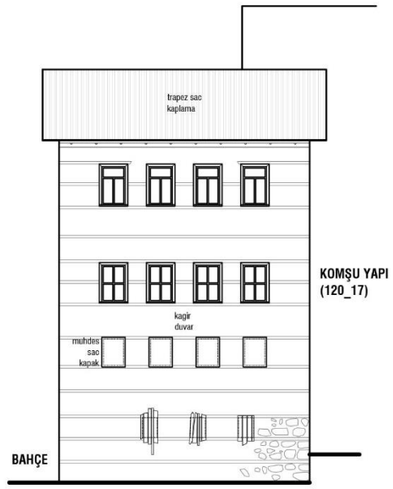
NOT: A3 patta düzenini bozmamak için bu yapı 1/150 ölçekte çizilmiştir.

0 150 300 450 750 cm

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİNİN BİÇİMLENMESİ

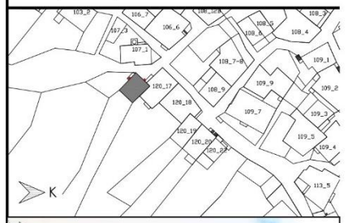

KESİT

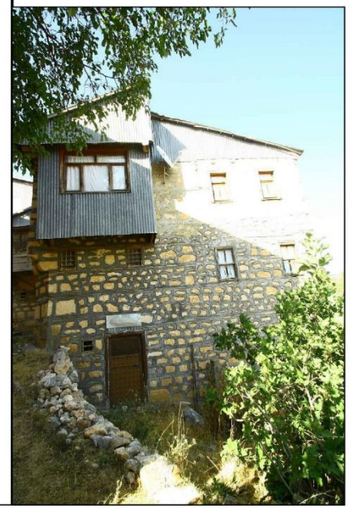

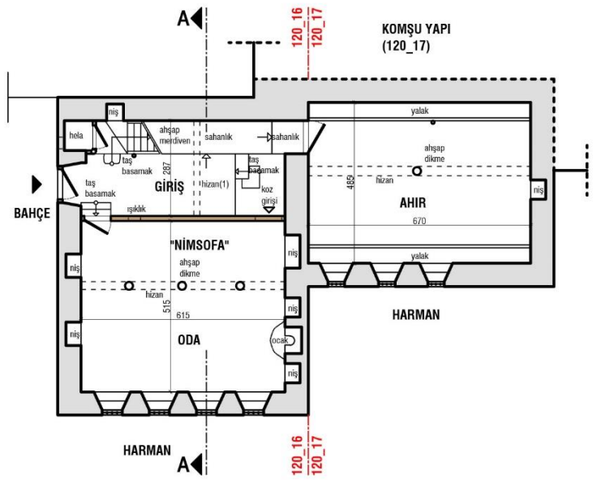
CEPHE

120_16 / RECEP ÖZTÜRK

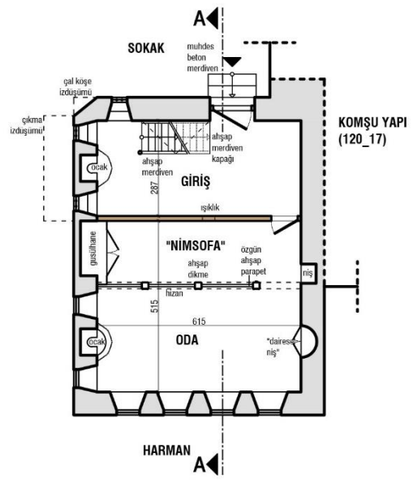

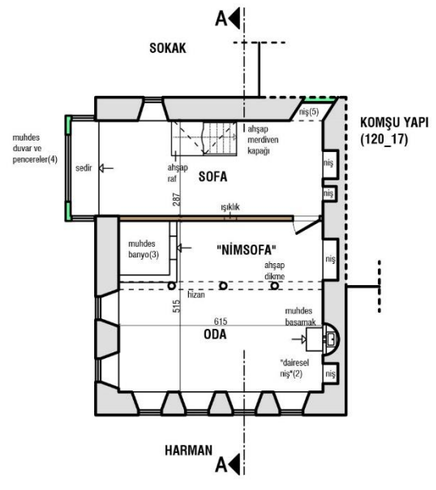

ALT KAT

ZEMİN KAT

BİRİNCİ KAT

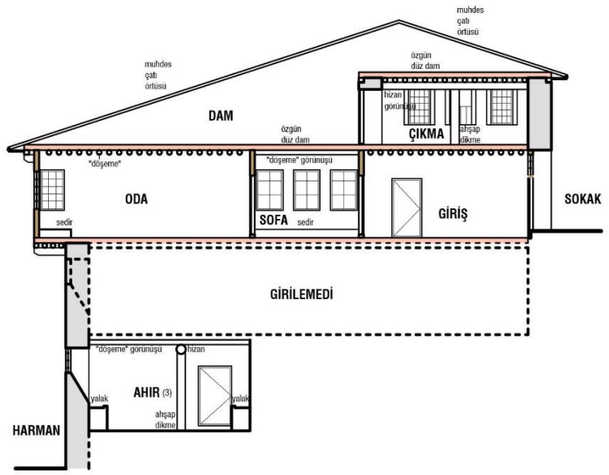
KAGİR DUVAR | AHŞAP DUVAR | MUHDES DUVAR | ÖZGÜN DÖŞEME | ÖZGÜN GİRİŞ | MUHDES GİRİŞ | KOZ GİRİŞİ

1. Ana kiriş olarak kullanılan hizan, burada üst kottaki samanlığın taşıyıcı kirişidir.
2. Köyde girilebilen evlerden sadece dördünde olduğu bilinen "dairesel niş"lerden biri bu yapıdadır. Zemin ve üst katta olmak üzere iki tane bulunmaktadır. Üst kattaki "dairesel niş" lavabo olarak kullanılmış, bu amaca hizmet eden muhdes bir basamak da önüne eklenmiştir.
3. Günümüzde banyo olarak genişletilerek kullanılan bu alanın özgünde gusülhane olduğu düşünülmektedir.
4. Yapının özgün pencerelerinde kapak (kepenk) olduğu, zamanla değişen doğramalarla beraber fonksiyonunu yitiren bu elemanların ahırda tutulduğu bilinmektedir.
5. İki komşu yapının ara duvarında görülen asimetrik bu nişin, sonradan kapatılmış bir geçiş olduğu düşünülmektedir.
6. Asma tavanın, muhdes çatı kaplamanın yapıldığı esnada eklendiği ve değişen özgün dam biçimi ile hizanın yerinin değiştirdiği düşünülmektedir.

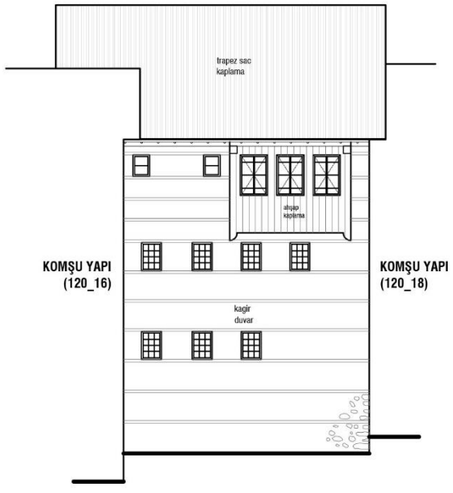
NOT: A3 patta düzenini bozmamak için bu yapı 1/150 ölçekte çizilmiştir.

0 150 300 450 750 cm

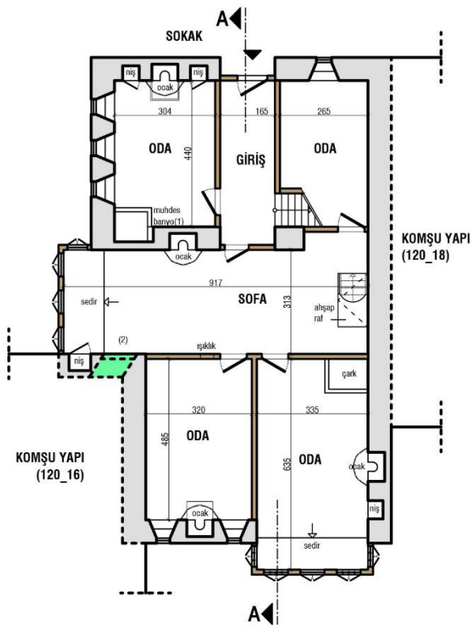
ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİNİN BİÇİMLENMESİ

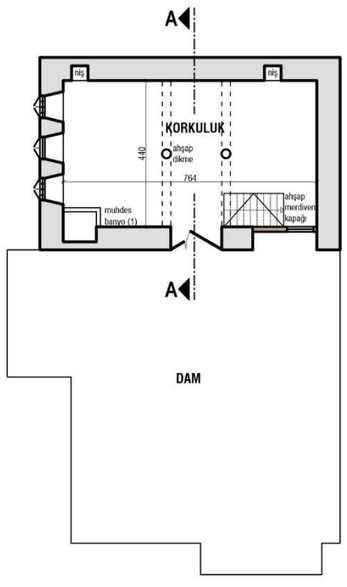
KESİT

CEPHE

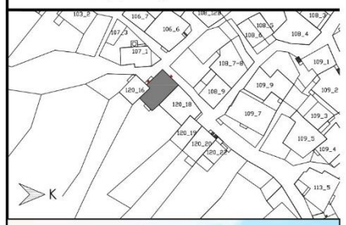

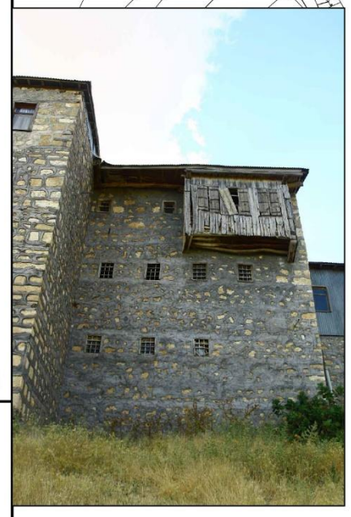
ÜST KAT

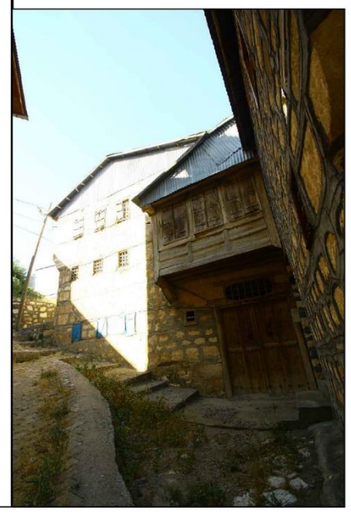

ÇIKMA KAT

120_17 / TIKIRGİL

KAGİR DUVAR | AHŞAP DUVAR | MUHDES DUVAR | ÖZGÜN DÖŞEME | ÖZGÜN GİRİŞ | MUHDES GİRİŞ | KOZ GİRİŞİ

1. Günümüzde banyo olarak genişletilerek kullanılan nişin, özgünde gusülhane olarak yapıldığı düşünülmektedir.
2. İki komşu yapının ara duvarında görülen asimetrik bu nişin, sonradan kapatılmış bir geçiş olduğu düşünülmektedir.
3. Bu mekan komşu yapı tarafından kullanılmaktadır, bu evden girilememektedir.

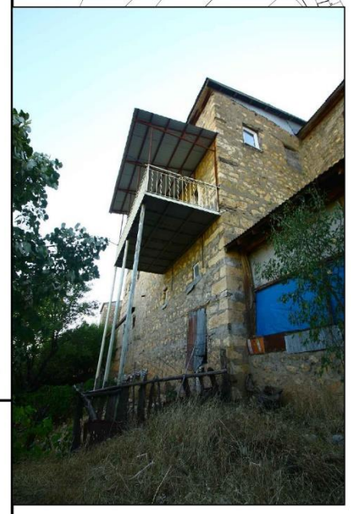
NOT: A3 patta düzenini bozmamak için bu yapı 1/150 ölçekte çizilmiştir.

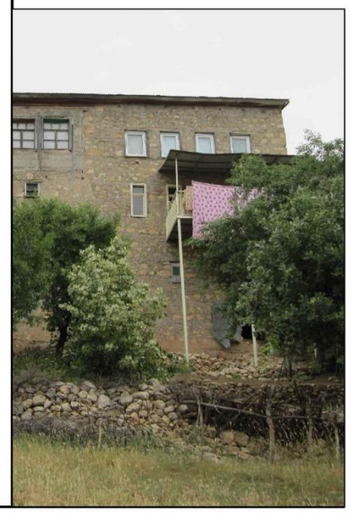
0 150 300 450 750 cm

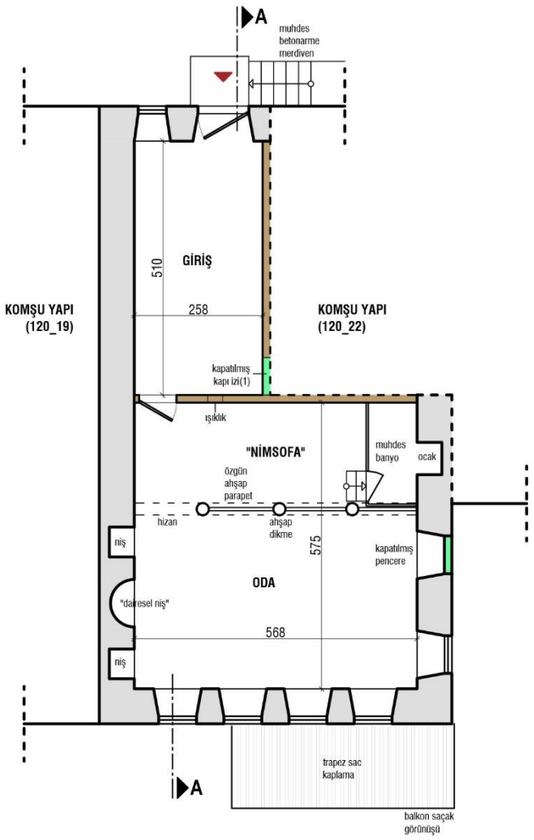
ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİNİN BİÇİMLENMESİ

120_20 / MUSTAFA ÖZTÜRK

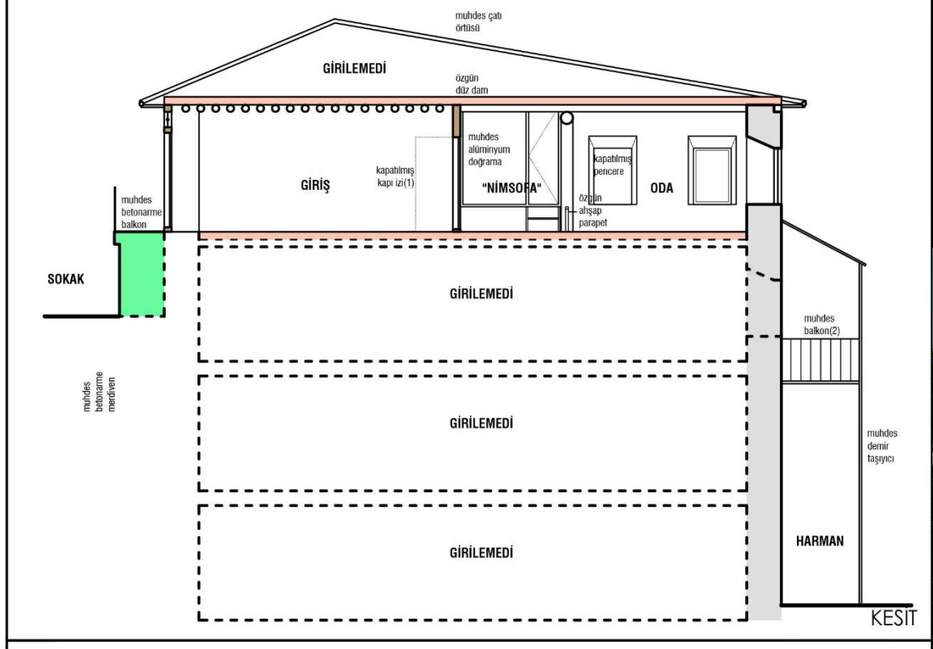

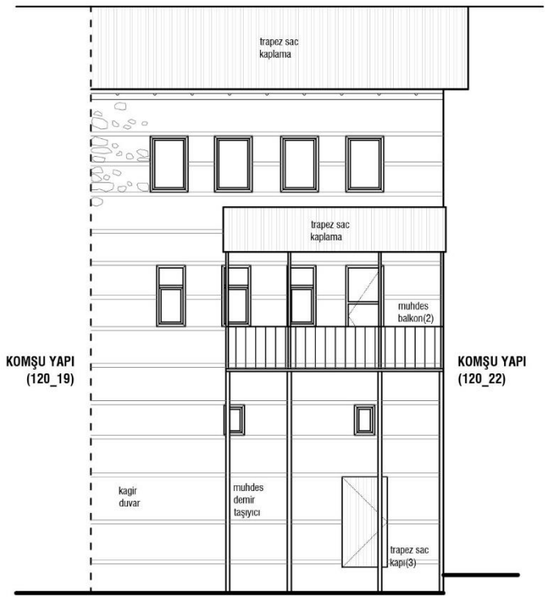

BİRİNCİ KAT

KESİT

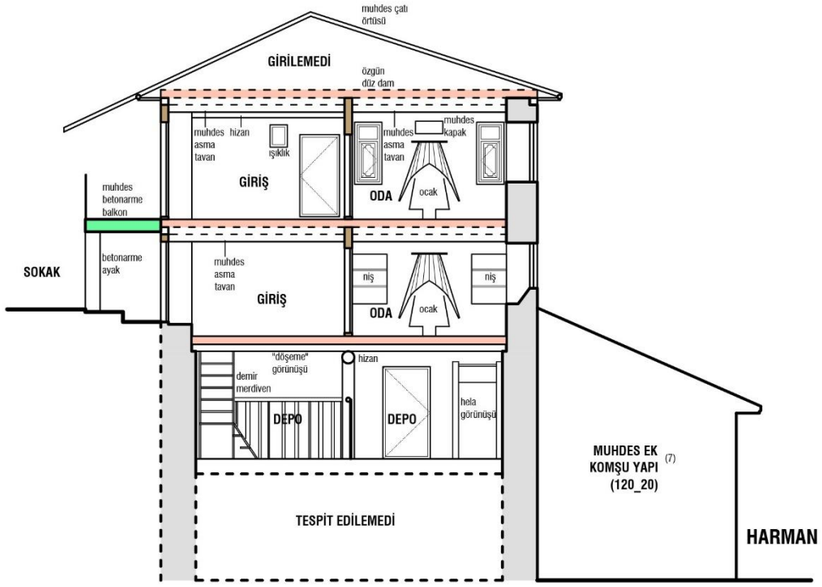
CEPHE

KAGİR DUVAR | AHŞAP DUVAR | MUHDES DUVAR | ÖZGÜN DÖŞEME | ÖZGÜN GİRİŞ | MUHDES GİRİŞ | KOZ GİRİŞİ

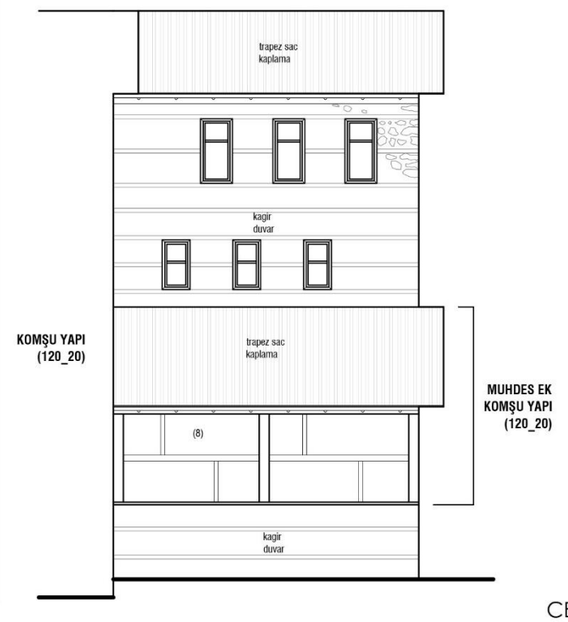
1. Komşu yapı tarafından kullanılan bir odanın giriş mekanına açılan kapısı sonradan kapatılmıştır.
2. Bu katta pencere boşluklarından birisi kapıya çevirilmiş, ve metal strüktürlü bir balkon eklenmiştir.
3. Trapez saç ile kapatılmış kapı boşluğunun boyut ve harman kotundan yüksekliği gözönüne alınırsa, sonradan açıldığı düşünülmektedir.

0 100 200 300 500 cm

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİNİN BİÇİMLENMESİ

KESİT

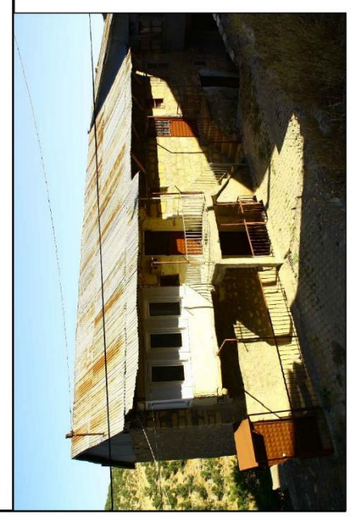

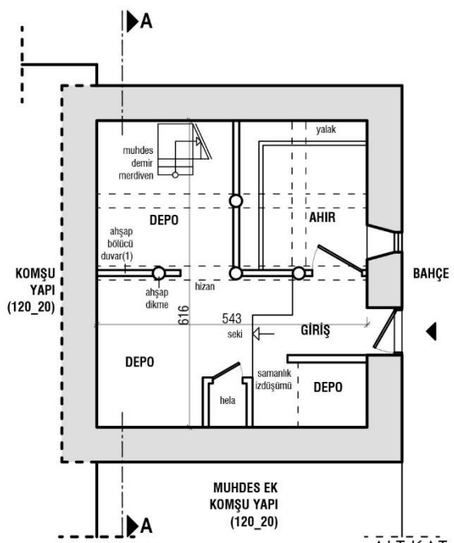
CEPHE

120_22 / HÜSEYİN ÖZTÜRK

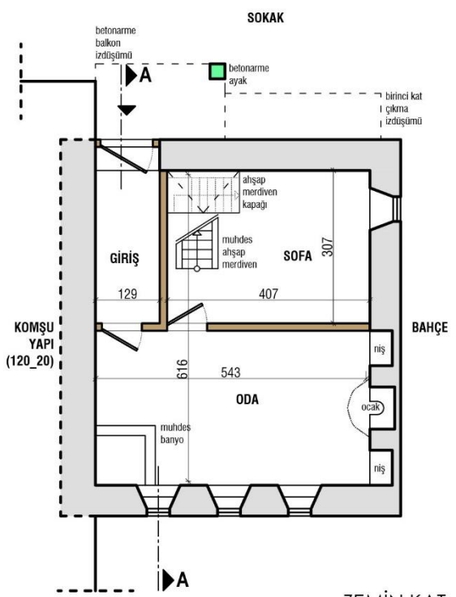

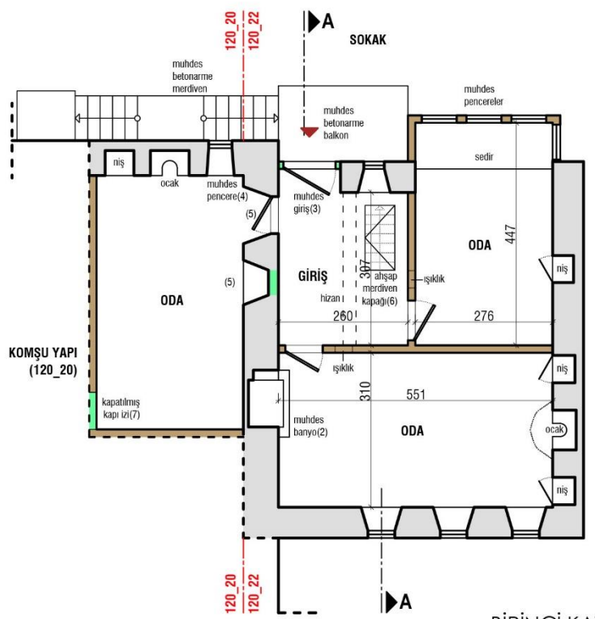

ALT KAT

ZEMİN KAT

BİRİNCİ KAT

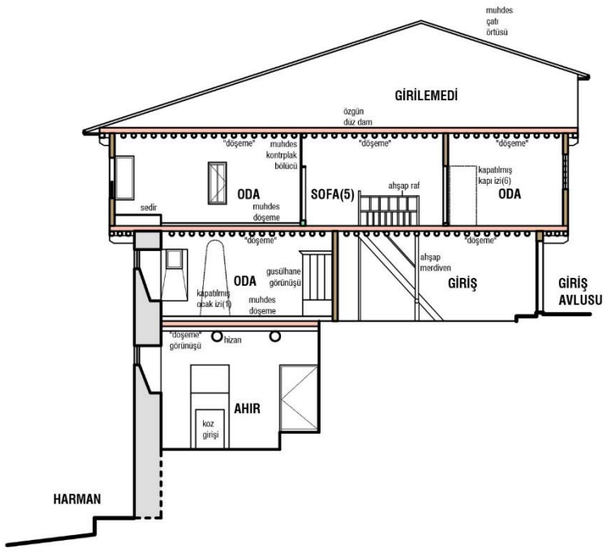
KAGİR DUVAR | AHŞAP DUVAR | MUHDES DUVAR | ÖZGÜN DÖŞEME | ÖZGÜN GİRİŞ | MUHDES GİRİŞ | KOZ GİRİŞİ

1. Bu katta, yaklaşık 12 cm çapında ahşap dikmeler ve daha küçük çaplı çıtalardan oluşturulan alçak bölücü duvarlar yer almaktadır.
2. Günümüzde banyo olarak genişletilerek kullanılan nişin, özgünde ocak veya pencere olduğu tahmin edilmektedir.
3. Sonradan eklenen betonarme merdiven ile bu kotta duvarın bir kısmı açılarak, giriş yapılmıştır.
4. Geleneksel oda düzleminde, ocağın her iki yanında niş bulunurken, burada pencereye dönüştürülmüştür.
5. Dışarıdan içeriye doğru genişleyen pencere formuna benzeyen niş ve kapının, sıra ev düzlemdeki yan bina eklenince kapatıldığı düşünülmektedir.
6. Yenilenmiş ahşap merdivenin bu katta ulaştığı yer kullanım açısından zordur. Bu sebeple ayrı yerde başka bir merdivenin olabileceği düşünülmektedir.
7. Komşu yapıya ait bu odanın, diğer ev ile bağlantılı olan kapısı sonradan kapatılmıştır.
8. Sonradan eklenen bu kısım, özgün devşirme ahşap parçalar ve karma malzemeler ile oluşturulan, üzeri trapez saç ile örtülmüş niteliksiz bir ektir.

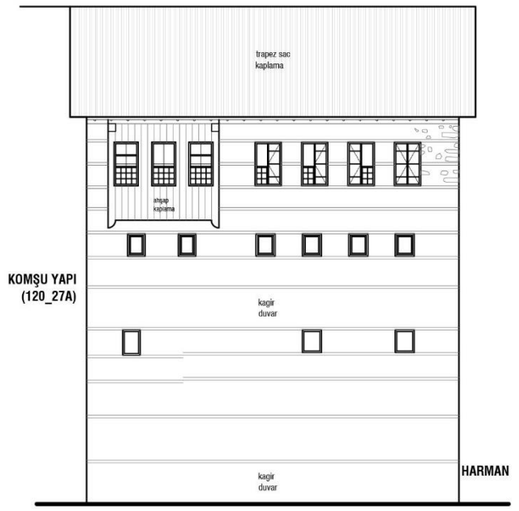
0 100 200 300 500 cm

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİNİN BİÇİMLENMESİ

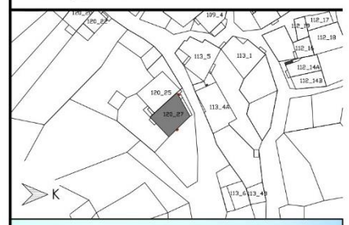
120_27 / AYDIN ÖZTÜRK

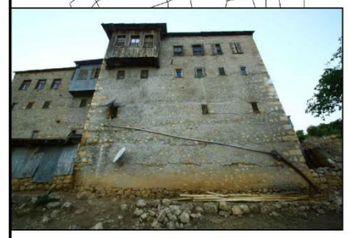

KESİT

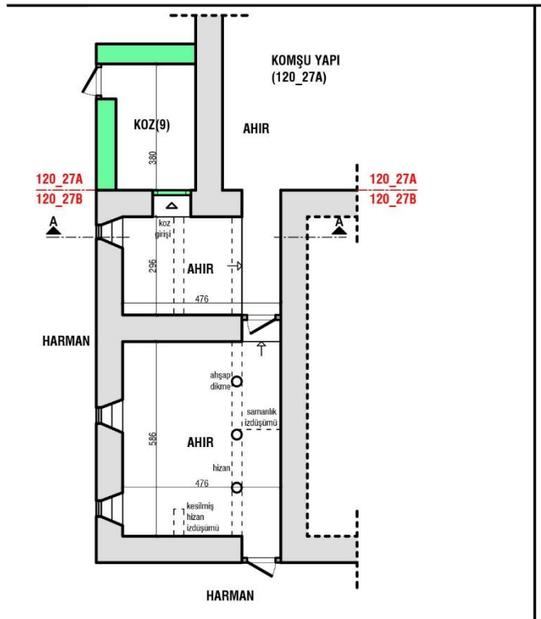
CEPHE

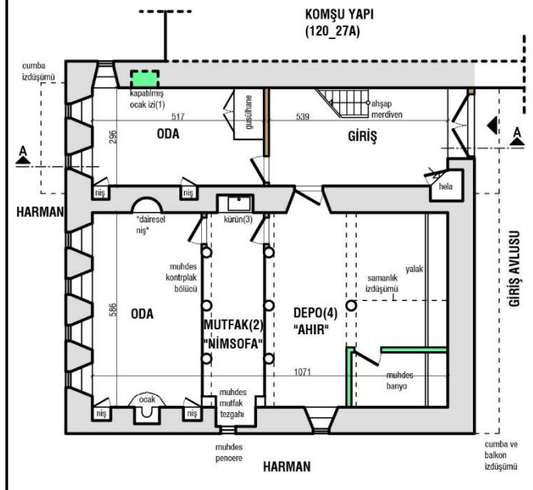

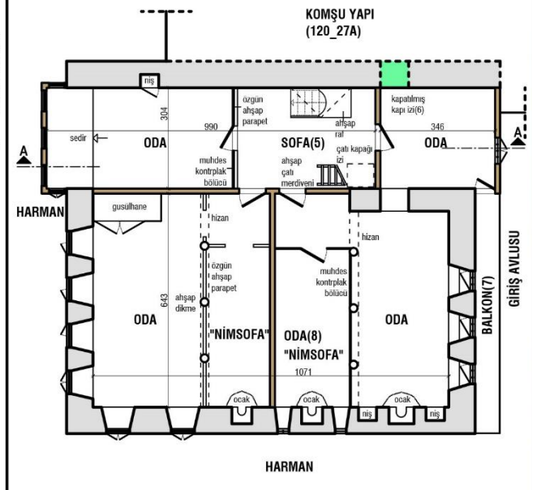

ALT KAT

ZEMİN KAT

BİRİNCİ KAT

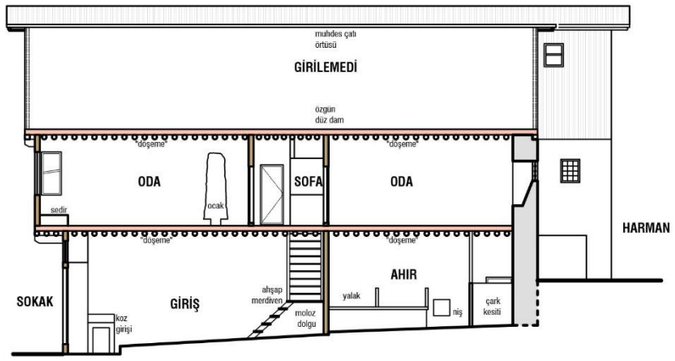
KAGİR DUVAR | AHŞAP DUVAR | MUHDES DUVAR | ÖZGÜN DÖŞEME | ÖZGÜN GİRİŞ | MUHDES GİRİŞ | KOZ GİRİŞİ

1. Duvarda kapatılmış ocak izi görünmektedir.
2. Tipolojik olarak nimsofa olduğu düşünülen mekanın, işlevini yitirerek mutfağa dönüştürüldüğü, gusülhane nişine bir tezgah eklendiği ve duvara pencere açıldığı tespit edilmiştir.
3. Özgünde nimsofada yer alan bu nişe sonradan taş bir lavabo (kürün) eklenmiştir.
4. Duvar diplerinde görünen yalaklardan da anlaşılacağı gibi, ahırın yeni fonksiyonlar için değiştirildiği bilinmektedir.
5. Muhdes kontrplak bölücü ile ayrılan odanın, özgünde sofaya dahil olduğu, bağımsız kullanmak amacıyla ayrıldığı düşünülmektedir.
6. Aynı ailenin mensuplarına ait yan ev ile bağlantılı olarak kullanılan kapının, kapatıldığı düşünülmektedir.
7. Cumbanın kapıya dönüşen penceresinden anlaşıldığı gibi, balkon sonradan eklenmiştir.
8. Muhdes kontrplaklar ile çevrilen nimsofa, bağımsız bir oda olarak kullanılmıştır
9. Komşu yapı sınırlarında bulunan koz, zaman içinde eklenmiş ve bu yapı tarafından kullanılmıştır.

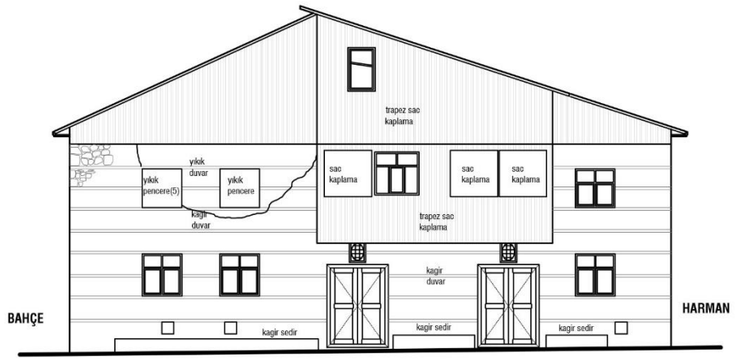
NOT: A3 patta düzenini bozmamak için bu yapı 1/150 ölçekte çizilmiştir.

0 150 300 450 750 cm

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİNİN BİÇİMLENMESİ

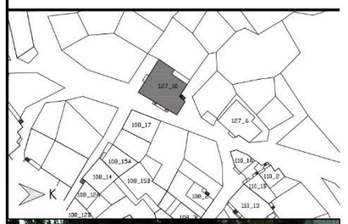

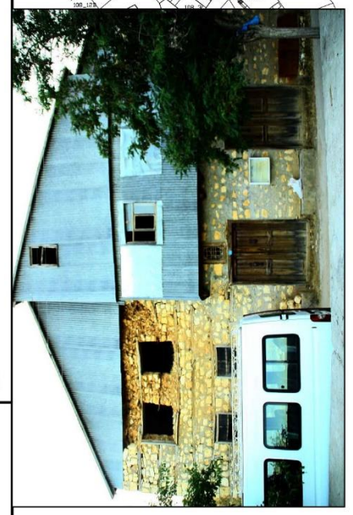
KESİT

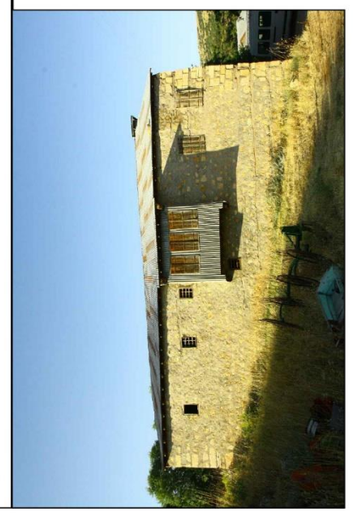

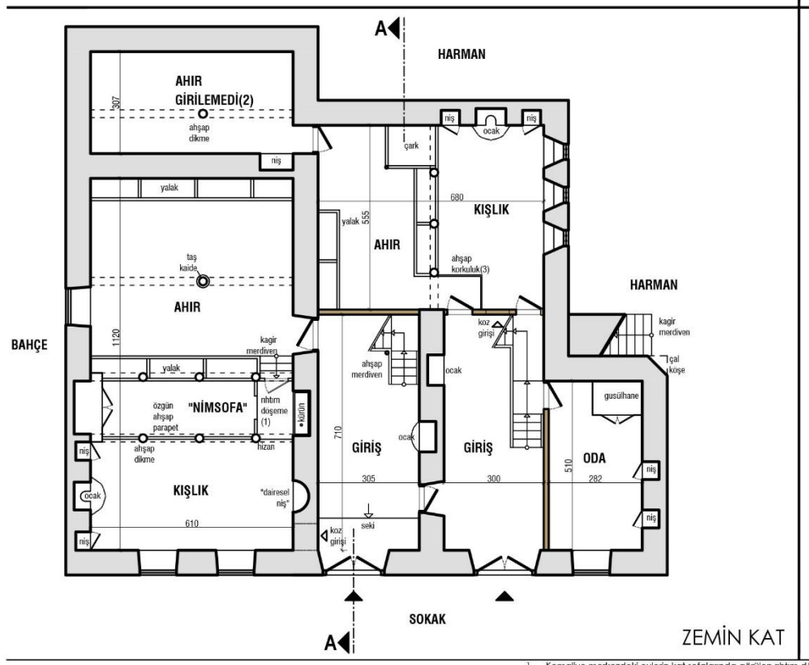
CEPHE

127_10 / KADIGİL

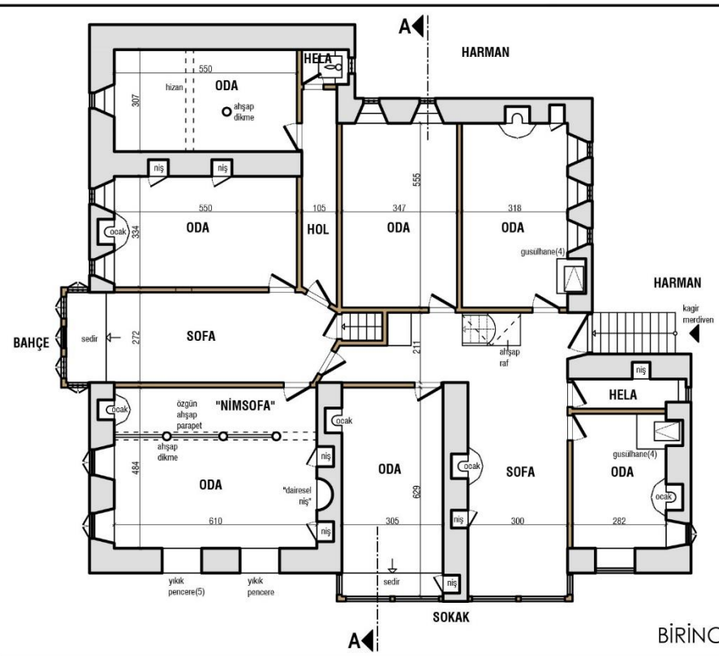

ZEMİN KAT

BİRİNCİ KAT

KAGİR DUVAR | AHŞAP DUVAR | MUHDES DUVAR | ÖZGÜN DÖŞEME | ÖZGÜN GİRİŞ | MUHDES GİRİŞ | KOZ GİRİŞİ

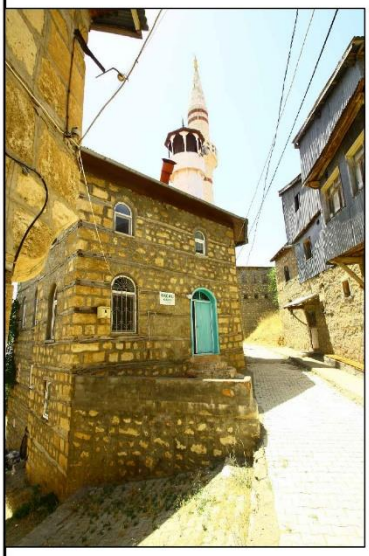
1. Kemaliye merkezdeki evlerin kat sofalarında görülen nhtrn döşemenin bir benzeridir. Toprak içine sıkıştırılmış küçük parça taşlardan oluşmaktadır.
2. Döşemesi çöktüğü için girilemeyen ahırın sadece en ve boy ölçüleri alınabilmiştir.
3. Kışlık ve ahır mekanlarının arasındaki kot farkından ötürü, alt kottaki kalın kapının etrafında ahşap korkuluk yapılmıştır.
4. Gusülhane olarak kullanıldığı bilinen ıslak hacim, tipolojiden farklı bir biçimde çözülmüştür.
5. Özellikle bu cepheye bakan duvarlarda ciddi deformasyon olmuş, bazı yerlerde duvar örgüsü bozulmuş ve böylece yapı elemanları da kaybolmuştur.

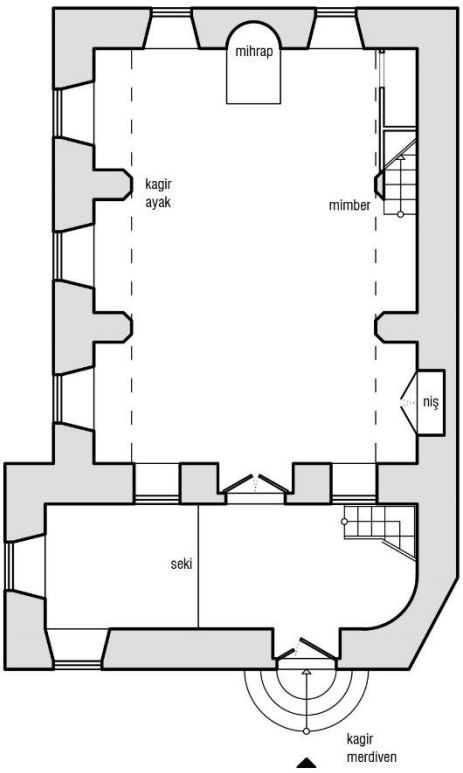
NOT: A3 pafta düzenini bozmamak için bu yapı 1/150 ölçekte çizilmiştir.

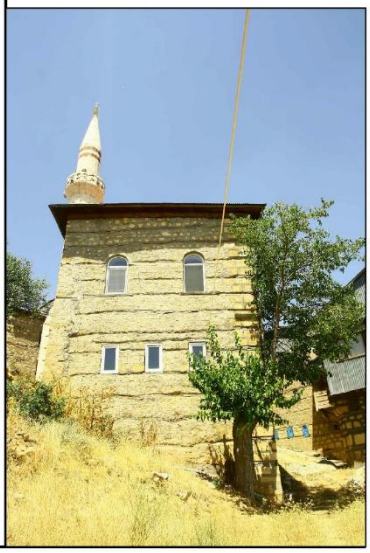
0 150 300 450 750 cm

107_1 / AKÇALI CAMİİ

VAZİYET
PLANI

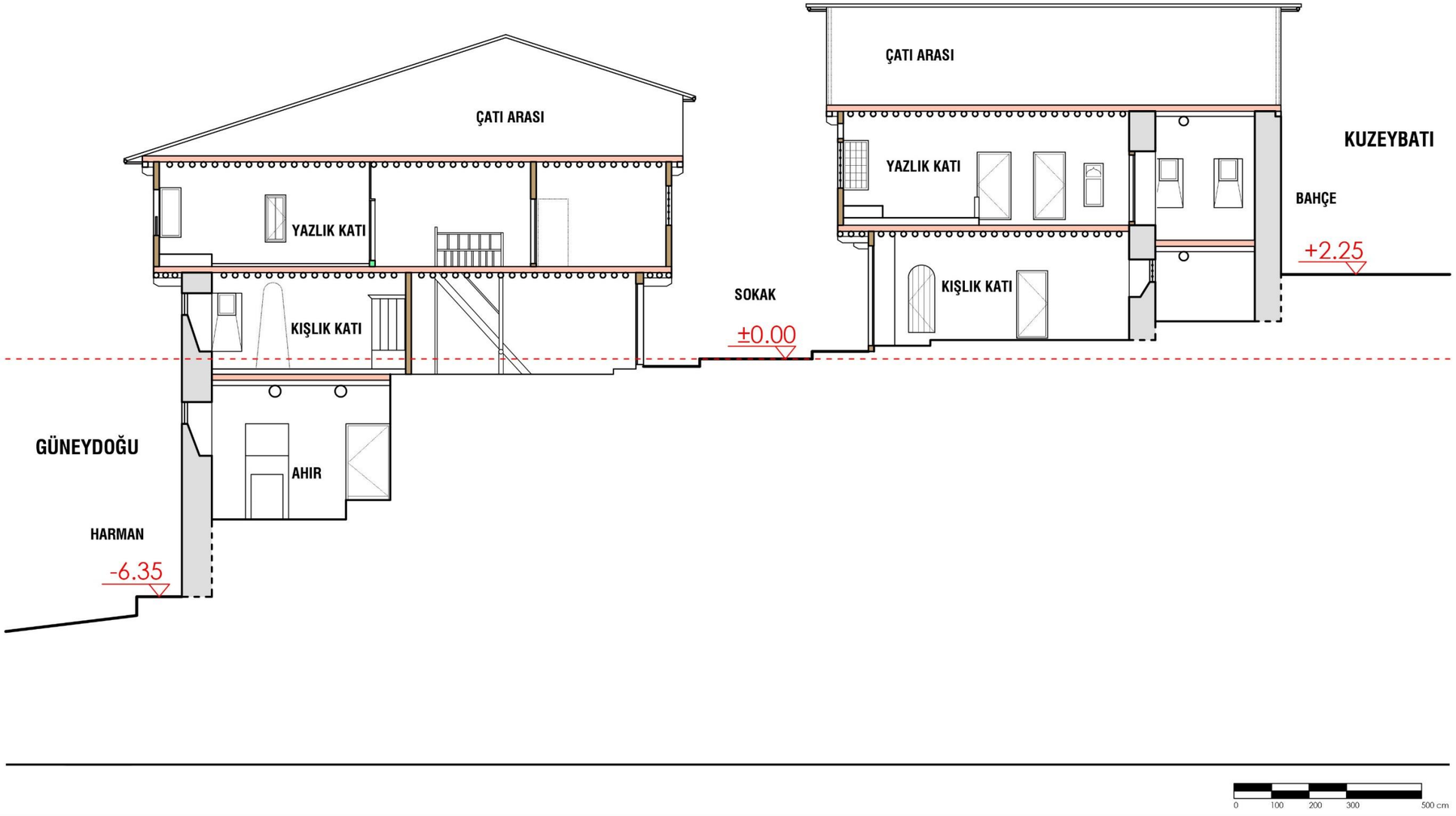
GİRİŞ KAT

KAGİR DUVAR | AHŞAP DUVAR | MUHDES DUVAR | ÖZGÜN DÖŞEME | ÖZGÜN GİRİŞ | MUHDES GİRİŞ | KOZ GİRİŞİ

0 100 200 300 500 cm

C
AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ'NDEKİ KONUTLARIN YAPI-PARSEL-SOKAK İLİŞKİSİ

ERZİNCAN İLİ KEMALİYE İLÇESİ AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİ YAPI-PARSEL-SOKAK İLİŞKİSİ

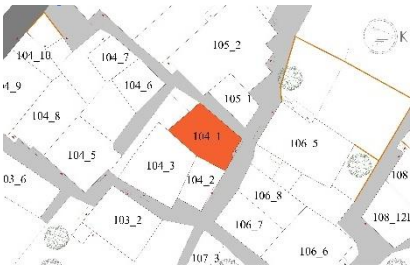

D

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ'NDEKİ GELENEKSEL KONUTLARIN ENVANTER FİŞLERİ

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	1

VAZİYET PLANI

Adı: Uzungil_Cemil Engin Evi

Ada No: 104

Parsel No: 1

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Kullanılmıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

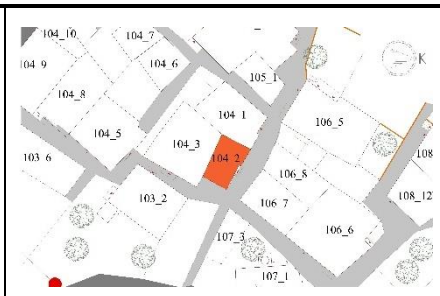
Araştırma Durumu: Girildi

KUZEYBATI CEPHESİ	KUZEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☒ Köşe
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı / ☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☒ Orta sofalı	☐ Bilinmiyor
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar		
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☐ Tek kanat	☒ Tepe penceresi
	☐ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık	
	☒ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet	
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık	
	☐ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık	
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac		
Cephe Malzemesi	☒ Moloz taş duvar	☐ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac
Yapısal Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü
Açıklama	Onarımlar ile değişen dönem eki sayılabilecek giyotin pencereler gözlemlenmiştir. Cephede sadece cumba etrafında trapez sac kullanıldığı görülmüştür.		

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	2

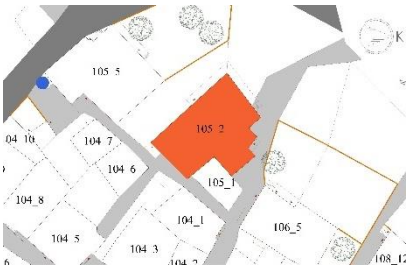
VAZİYET PLANI		**Adı:** Ademhan_Abdullah Ademhan Evi **Ada No:** 104 **Parsel No:** 2 **Yapı Türü:** Konut **Kullanım Durumu:** Kullanılmıyor **Araştırma Tarihi:** Temmuz 2017 **Araştırma Durumu:** Girildi

KUZEYDOĞU CEPHESİ	KUZEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER				
Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☒ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☒ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☐ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☒ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☐ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☒ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Açıklama	Onarımlar ile değişen dönem eki sayılabilecek giyotin pencereler gözlemlenmiştir. Cephede sadece cumba etrafında trapez sac kullanıldığı görülmüştür.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	3

VAZİYET PLANI

Adı: Muammer Ertürk Evi

Ada No: 105

Parsel No: 2

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girildi

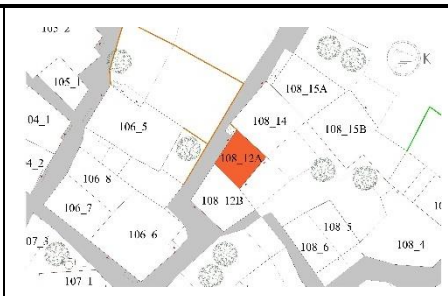
KUZEYBATI CEPHESİ	KUZEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☐ 3 katlı / ☒ 4 katlı
Plan Özellikleri	☒ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☐ Bilinmiyor
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar		
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık	
	☐ Giyotin doğrama	☒ Ahşap parapet	
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık	
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık	
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac		
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac
Yapısal Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü
Açıklama	Onarımlar ile değişen geniş açıklıklı pencereler gözlemlenmiştir. Cephede sadece cumba etrafında ve giriş kapılarında trapez sac kullanıldığı görülmüştür.		

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	4

VAZİYET PLANI

Adı: İsmail Birkan Evi

Ada No: 108

Parsel No: 12A

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Kullanılmıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girildi

KUZEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☒ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☐ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☐ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☒ Moloz taş duvar	☐ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Açıklama	Onarımlar ile değişen özgün açıklıklı ahşap pencereler gözlemlenmiştir. Kışlık katına girilememiştir.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	5

VAZİYET PLANI

Adı: Nuri Öztürk Evi

Ada No: 109

Parsel No: 7

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Kullanılmıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girildi

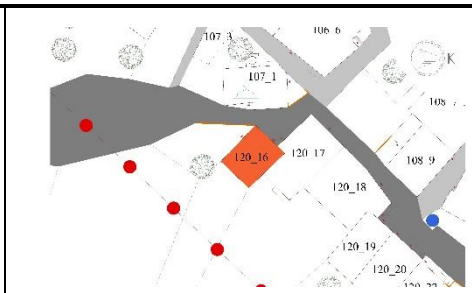
GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ	KUZEYDOĞU CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☒ Orta sofalı	☐ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☐ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Açıklama	Onarımlar ile değişen özgün açıklıklı ahşap pencereler gözlemlenmiştir. Cephede sadece cumba etrafında trapez sac kullanıldığı görülmüştür.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	6

VAZİYET PLANI

Adı: Recep Öztürk Evi

Ada No: 120

Parsel No: 16

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

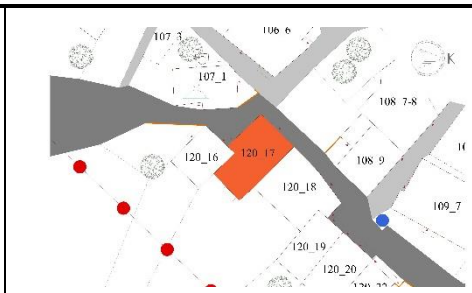
Araştırma Durumu: Girildi

GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ	KUZEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☒ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☐ 3 katlı	☒ 4 katlı
Plan Özellikleri	☒ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☐ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Açıklama	Onarımlar ile değişen özgün açıklıklı ahşap pencereler gözlemlenmiştir. Cephede sadece cumba etrafında trapez sac kullanıldığı görülmüştür. Kapı doğramaları değişmiştir.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	7

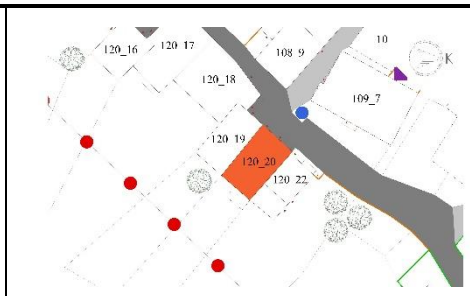
VAZİYET PLANI		**Adı:** Tıkırgil_Mehmet Öztürk Evi **Ada No:** 120 **Parsel No:** 17 **Yapı Türü:** Konut **Kullanım Durumu:** Kullanılmıyor **Araştırma Tarihi:** Temmuz 2017 **Araştırma Durumu:** Girildi

GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ	KUZEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER				
Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☒ Orta sofalı	☐ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☐ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	8

VAZİYET PLANI

Adı: Ferit - Mustafa Öztürk Evi

Ada No: 120

Parsel No: 20

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girildi

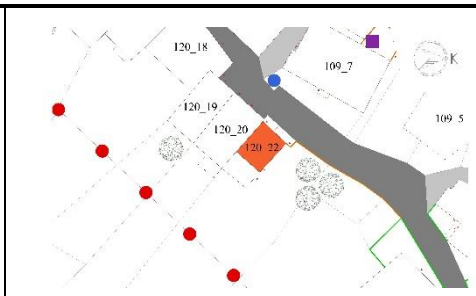
GÜNEYDOĞU CEPHESİ	KUZEYBATI CEPHESİ	KUZEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☐ 3 katlı	☒ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☐ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama	Ayrı kullanıcılar için ikiye bölünmüş ve farklı girişleri vardır. Cephedeki tüm kapı ve pencere doğramaları değişmiştir.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	9

VAZİYET PLANI

Adı: Hüseyin Öztürk Evi

Ada No: 120

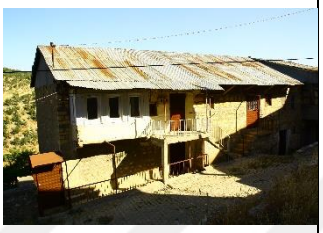
Parsel No: 22

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girildi

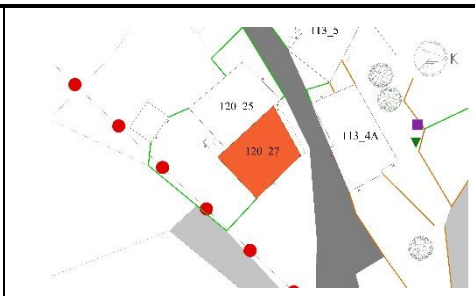
GÜNEYDOĞU CEPHESİ	KUZEYBATI CEPHESİ	KUZEYDOĞU CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☒ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☐ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☐ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama	Onarımlar ile bütün kapı ve pencere doğramaları değişmiştir. Ayrı kullanıcılar için ikiye bölünmüş ve farklı girişleri vardır. Güneydoğu cephesinde muhdes bir eki bulunmaktadır.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	10

VAZİYET PLANI

Adı: Aydın Öztürk Evi

Ada No: 120

Parsel No: 27

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girildi

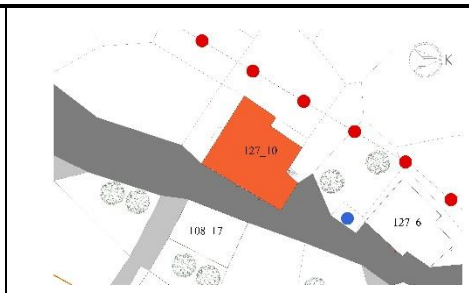
GÜNEYDOĞU CEPHESİ	KUZEYBATI CEPHESİ	KUZEYDOĞU CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı / ☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☒ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☐ Bilinmiyor
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar		
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☐ Tokmak
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık	
	☒ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet	
Kışlık Katı Pencereleri	☒ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık	
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık	
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac		
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü
Açıklama	Onarımlar ile bazı pencere doğramaları değişmiştir. Kuzeybatı cephesinde trapez sac ile kaplı bir muhdes balkon bulunmaktadır.		

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	11

VAZİYET PLANI

Adı: Kadıgil_Hasan Birkan Evi

Ada No: 127

Parsel No: 10

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Kullanılmıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girildi

GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ	KUZEYDOĞU CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☒ Orta sofalı	☐ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Açıklama	Onarımlar ile bazı pencere doğramaları değişmiştir. Cephede sadece cumba etrafında trapez sac kullanıldığı görülmüştür Güneydoğu cephesinde beden duvarının bir kısmı yıkılmış, doğramalar yok olmuştur.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	12

VAZİYET PLANI

Adı: Mustafa – Fatma Ertürk Evi
Ada No: 141
Parsel No: 15
Yapı Türü: Konut
Kullanım Durumu: Kullanılıyor
Araştırma Tarihi: Temmuz 2017
Araştırma Durumu: Girildi

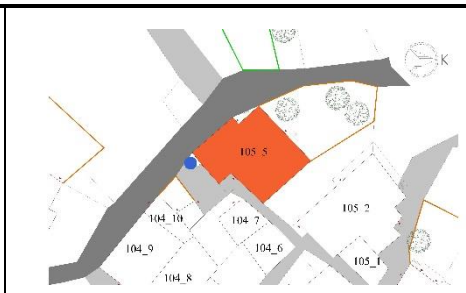
KUZEY CEPHESİ	GÜNEY CEPHESİ	BATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☒ Moloz taş duvar	☐ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Açıklama	Muhdes kapı ve pencereler gözlenmiştir. Güney cephesinde duvarın bir kısmı yıkılmıştır.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	13

VAZİYET PLANI

Adı: İmmigil_Ahmet Ertürk Evi

Ada No: 105

Parsel No: 5

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girildi

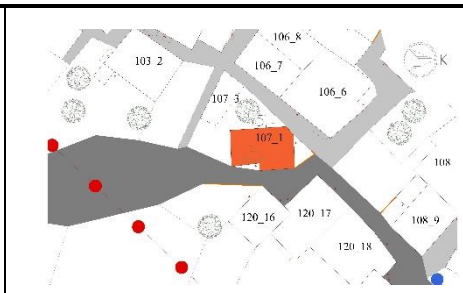
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı / ☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar		
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık	
	☒ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet	
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık	
	☐ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık	
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac		
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü
Açıklama	Onarımlar ile değişen geniş açıklıklı pencereler gözlemlenmiştir. Cephede sadece cumba etrafında trapez sac kullanıldığı görülmüştür.		

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	14

VAZİYET PLANI

Adı: Köy Camisi
Ada No: 107
Parsel No: 1
Yapı Türü: Dini Yapı
Kullanım Durumu: Kullanılıyor
Araştırma Tarihi: Temmuz 2017
Araştırma Durumu: Girildi

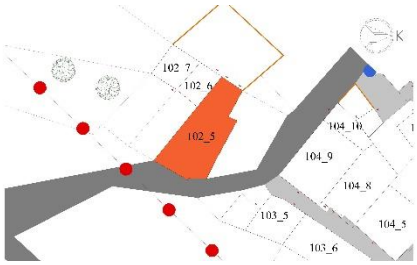
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☐ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Açıklama	Muhdes kapı ve pencereler gözlenmiştir.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	15

VAZİYET PLANI

Adı: Lütfi Zobi Evi

Ada No: 102

Parsel No: 5

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

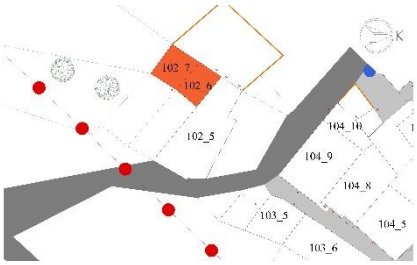
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama	Yıkılan duvarın onarıldığı görülmektedir.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	16

VAZİYET PLANI

Adı: Nihat-İsmet Zobi Evi
Ada No: 102
Parsel No: 6-7
Yapı Türü: Konut
Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor
Araştırma Tarihi: Temmuz 2017
Araştırma Durumu: Girilmedi

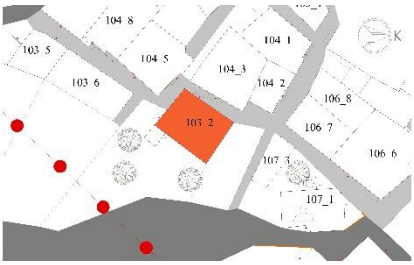
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	17

VAZİYET PLANI

Adı: Sıtkı Şişman Evi

Ada No: 103

Parsel No: 2

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

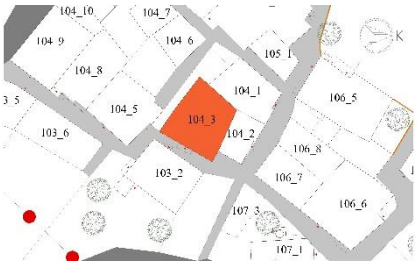
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☐ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☐ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	18

VAZİYET PLANI

Adı: Mehmet Karademir Evi

Ada No: 104

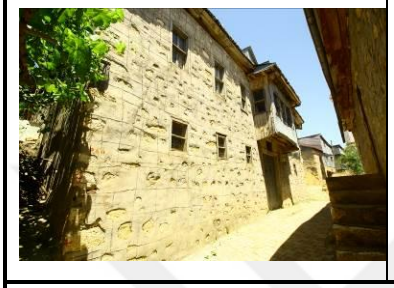
Parsel No: 3

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

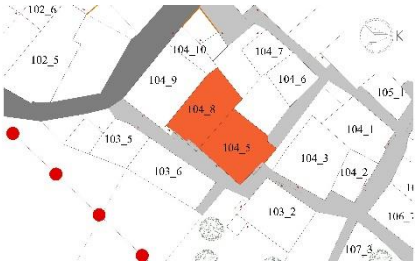
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☒ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☐ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☐ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	19

VAZİYET PLANI

Adı: Şefik-Seher Gürmen Evi

Ada No: 104

Parsel No: 5-8

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

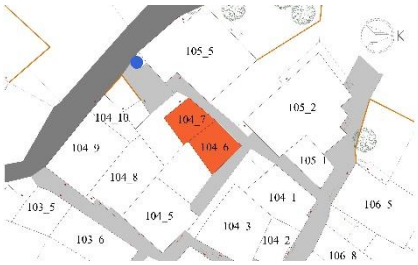
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	20

VAZİYET PLANI

Adı: Tufan-Şeref Gürmen Evi

Ada No: 104

Parsel No: 6-7

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Kullanılmıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

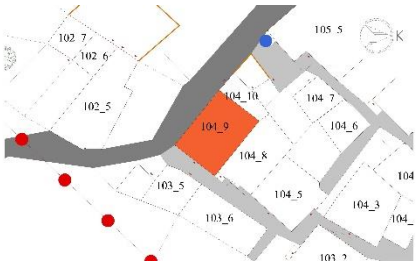
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☒ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☐ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama	Kışlık katı pencerelerine dışarıdan ahşap çakılmıştır.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	21

VAZİYET PLANI

Adı: Mustafa Gürmen Evi

Ada No: 104

Parsel No: 9

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

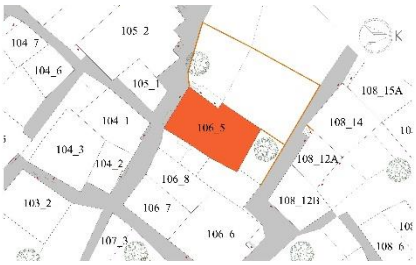
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama	Onarımlar ile değişen geniş açıklıklı pencereler gözlemlenmiştir. Cephede sadece cumba etrafında trapez sac kullanıldığı görülmüştür.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	22

VAZİYET PLANI

Adı: Turan Ademhan Evi

Ada No: 106

Parsel No: 5

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

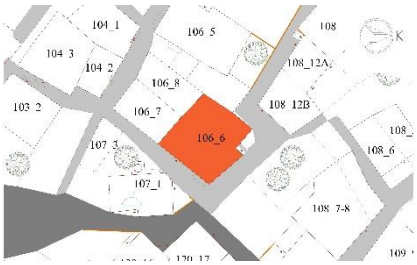
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	23

VAZİYET PLANI

Adı: Hüseyin Ademhan Evi

Ada No: 106

Parsel No: 6

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

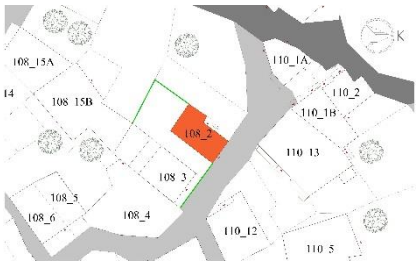
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	24

VAZİYET PLANI

Adı: Abdullah Aktaş Evi

Ada No: 108

Parsel No: 2

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

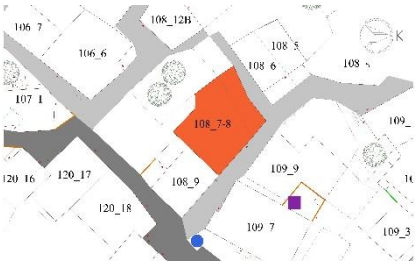
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☐ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	25

VAZİYET PLANI

Adı: Mustafa Gürel Evi

Ada No: 108

Parsel No: 7-8

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Kullanılmıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

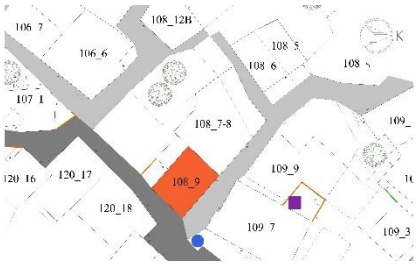
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	26

VAZİYET PLANI

Adı: Necati Gürel Evi

Ada No: 108

Parsel No: 9

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Kullanılmıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

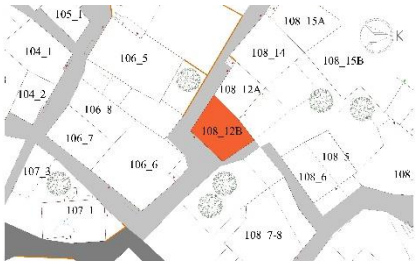
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☒ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☐ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	27

VAZİYET PLANI

Adı: Nazlı Birkan Evi

Ada No: 108

Parsel No: 12B

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

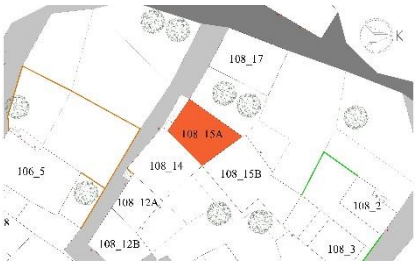
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	28

VAZİYET PLANI

Adı: Zeliha Yüksel Evi

Ada No: 108

Parsel No: 15A

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

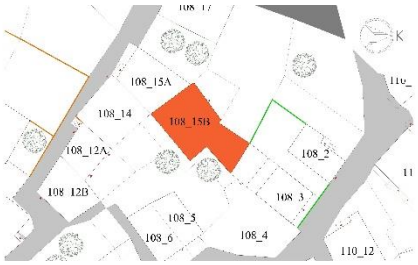
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☐ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☒ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Giyotin doğrama	☒ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Açıklama	Ahır mekanının mutfak olarak değiştirildiği bilinmektedir.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	29

VAZİYET PLANI

Adı: İsmail Yücel Evi

Ada No: 108

Parsel No: 15B

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

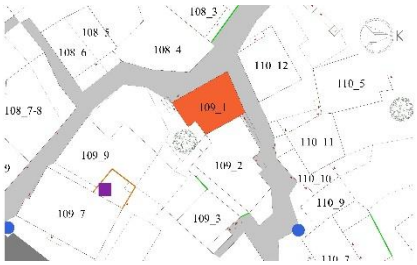
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	30

VAZİYET PLANI

Adı: Hilmi Beşe Evi

Ada No: 109

Parsel No: 1

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

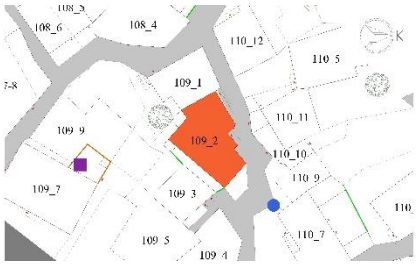
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☒ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☐ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	31

VAZİYET PLANI

Adı: Osman Yüksel Evi

Ada No: 109

Parsel No: 2

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

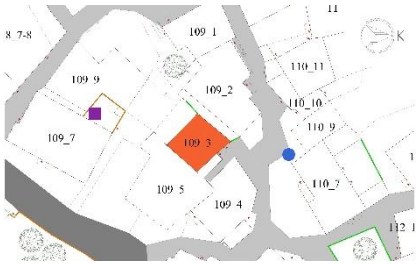
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	32

VAZİYET PLANI

Adı: Şinasi Öztürk Evi

Ada No: 109

Parsel No: 3

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

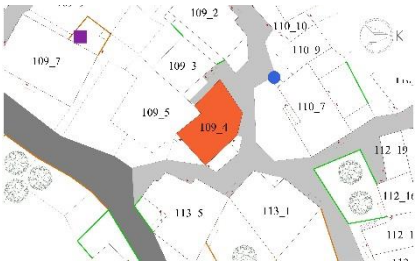
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☐ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☒ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	33

VAZİYET PLANI

Adı: Abdurrahman Kutun Evi

Ada No: 109

Parsel No: 4

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

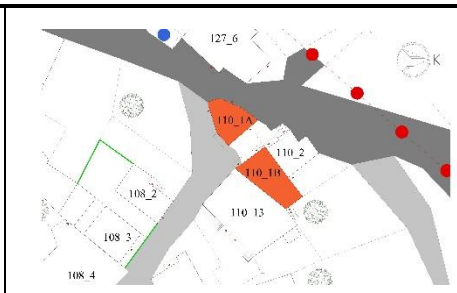
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☐ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	34

VAZİYET PLANI

Adı: Ahmet-Fatma Zengin Evi

Ada No: 110

Parsel No: 1

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

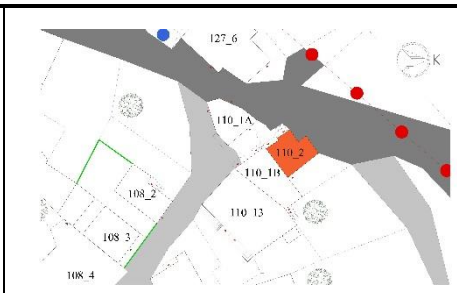
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	35

VAZİYET PLANI

Adı: Ziya Yücel Evi
Ada No: 110
Parsel No: 2
Yapı Türü: Konut
Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor
Araştırma Tarihi: Temmuz 2017
Araştırma Durumu: Girilmedi

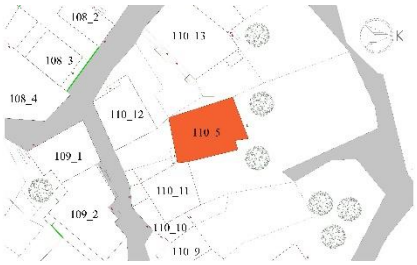
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	36

VAZİYET PLANI

Adı: Hüseyin Birkan Evi

Ada No: 110

Parsel No: 5

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Kullanılmıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

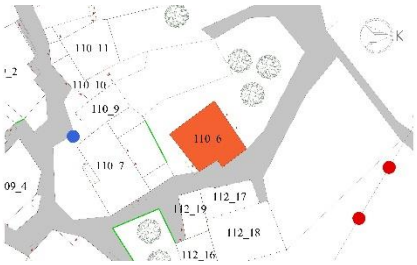
GÜNEY CEPHESİ	KUZEY CEPHESİ	BATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☐ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☒ Moloz taş duvar	☐ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama	Yapının doğu cephesi tamamen yıkılmıştır.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	37

VAZİYET PLANI

Adı: Nezahat Yüksel Evi

Ada No: 110

Parsel No: 6

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Kullanılmıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

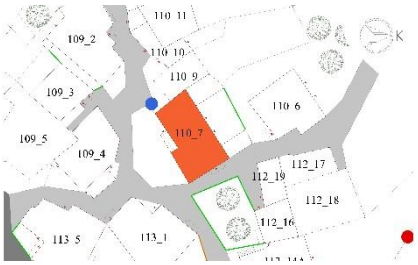
KUZEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	KUZEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☒ Moloz taş duvar	☐ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama	Yapının güneydoğu cephesinin 2023 Eylül saha ziyaretinde yıkıldığı tespit edilmiştir.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	38

VAZİYET PLANI

Adı: Zeki Beşe Evi
Ada No: 110
Parsel No: 7
Yapı Türü: Konut
Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor
Araştırma Tarihi: Temmuz 2017
Araştırma Durumu: Girilmedi

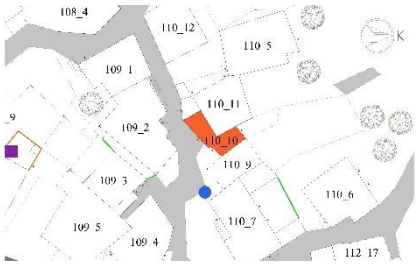
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	39

VAZİYET PLANI

Adı: Bekir Yüksel Evi

Ada No: 110

Parsel No: 10

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

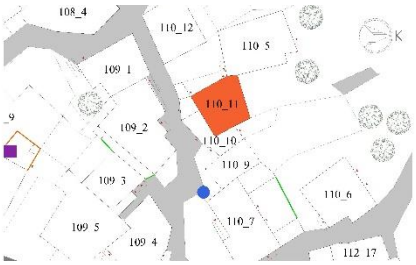
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	40

VAZİYET PLANI

Adı: Yurdagül Gürel Evi

Ada No: 110

Parsel No: 11

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

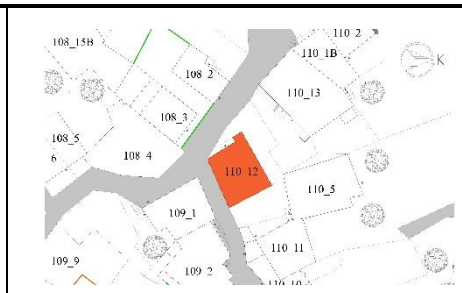
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama	Cephede muhdes bir balkon bulunmaktadır. Onarımlar ile değişen geniş açıklıklı pencereler ve kapı gözlemlenmiştir.			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	41

VAZİYET PLANI

Adı: Tevfik Ertürk Evi

Ada No: 110

Parsel No: 12

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Kullanılmıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

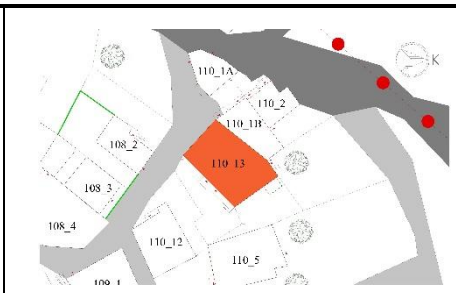
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☐ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☒ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	42

VAZİYET PLANI

Adı: Mehmet Sezgin Evi
Ada No: 110
Parsel No: 13
Yapı Türü: Konut
Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor
Araştırma Tarihi: Temmuz 2017
Araştırma Durumu: Girilmedi

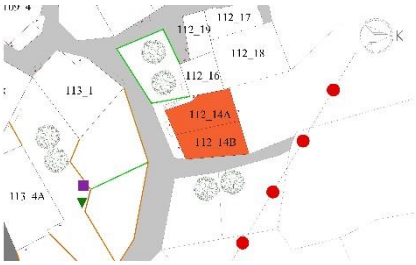
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	43

VAZİYET PLANI

Adı: Zeki-Veysel Beşe Evi

Ada No: 112

Parsel No: 14

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

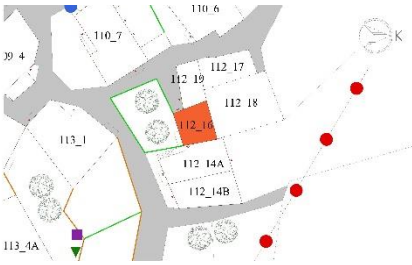
KUZEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı / ☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar		
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi
	☒ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık	
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet	
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık	
	☐ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık	
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac		
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü
Açıklama	Onarımlar ile değişen geniş açıklıklı pencereler ve kapatılmış çift kanatlı kapı gözlemlenmiştir.		

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	44

VAZİYET PLANI

Adı: Ali Refik Beşe Evi

Ada No: 112

Parsel No: 16

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Kullanılmıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

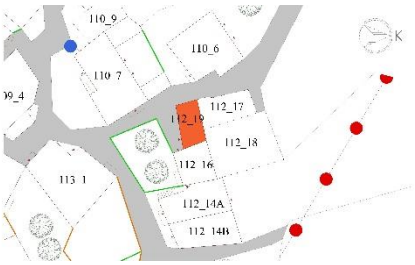
KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☐ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Giyotin doğrama	☒ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☒ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☐ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☒ Moloz taş duvar	☐ Çimento(gez) sıva	☐ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	45

VAZİYET PLANI

Adı: Zeki Beşe Evi

Ada No: 112

Parsel No: 19

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

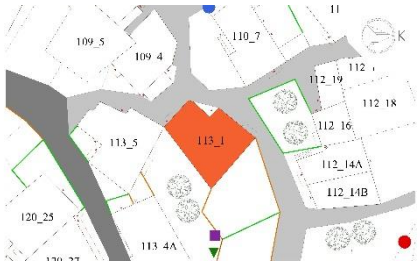
GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	KUZEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☒ 1 katlı	☐ 2 katlı	☐ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☐ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☒ Moloz taş duvar	☐ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	46

VAZİYET PLANI

Adı: Ethem Fırat Evi

Ada No: 113

Parsel No: 1

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Kullanılmıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

Araştırma Durumu: Girilmedi

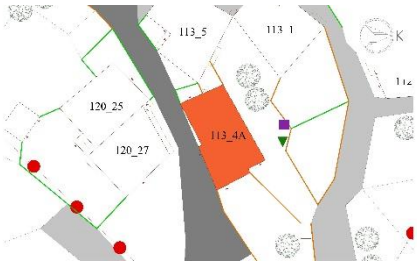
GÜNEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	KUZEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı / ☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar		
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☐ Tek kanat	☒ Tepe penceresi
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık	
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet	
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık	
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık	
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac		
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac
Yapısal Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü
Özgünlük Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü
Açıklama			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	47

VAZİYET PLANI

Adı: Abdulvahap Yüksel Evi
Ada No: 113
Parsel No: 4A
Yapı Türü: Konut
Kullanım Durumu: Kullanılıyor
Araştırma Tarihi: Temmuz 2017
Araştırma Durumu: Girilmedi

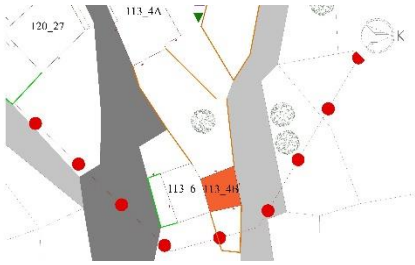
GÜNEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	KUZEYDOĞU CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☒ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☐ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☒ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	48

VAZİYET PLANI

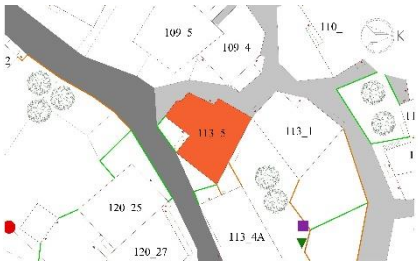
Adı: Kadir Yüksel Evi
Ada No: 113
Parsel No: 4B
Yapı Türü: Konut
Kullanım Durumu: Kullanılıyor
Araştırma Tarihi: Temmuz 2017
Araştırma Durumu: Girildi

KUZEYBATI CEPHESİ	KUZEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☒ 2 katlı	☐ 3 katlı / ☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar		
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☐ Tepe penceresi
	☒ Çift girişli	☐ Çift kanat	☐ Tokmak
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık	
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet	
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık	
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık	
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac		
Cephe Malzemesi	☒ Moloz taş duvar	☐ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü
Açıklama			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	49

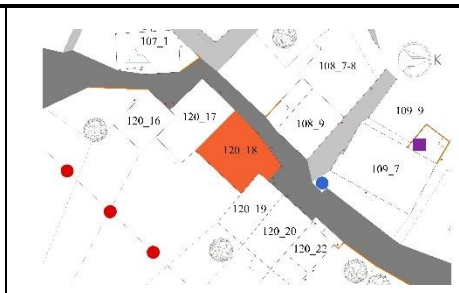
VAZİYET PLANI		**Adı:** Nurettin-Celal Güzel Evi **Ada No:** 113 **Parsel No:** 5 **Yapı Türü:** Konut **Kullanım Durumu:** Mevsimsel kullanılıyor **Araştırma Tarihi:** Temmuz 2017 **Araştırma Durumu:** Girilmedi

KUZEYBATI CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER				
Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk		☐ Ahşap parmaklık	
	☒ Giyotin doğrama		☐ Ahşap parapet	
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak		☒ Ahşap parmaklık	
	☒ Ahşap doğrama		☐ Metal parmaklık	
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	50

VAZİYET PLANI

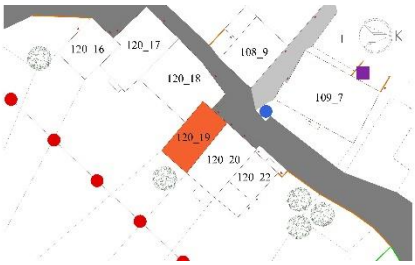
Adı: Veysel Yüksel Evi
Ada No: 120
Parsel No: 18
Yapı Türü: Konut
Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor
Araştırma Tarihi: Temmuz 2017
Araştırma Durumu: Girilmedi

KUZEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	KUZEYBATI CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı / ☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☒ Yıkılmış
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar		
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık	
	☒ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet	
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık	
	☒ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık	
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac		
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü
Açıklama			

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	51

VAZİYET PLANI		**Adı:** Hasan Öztürk Evi **Ada No:** 120 **Parsel No:** 19 **Yapı Türü:** Konut **Kullanım Durumu:** Mevsimsel kullanılıyor **Araştırma Tarihi:** Temmuz 2017 **Araştırma Durumu:** Girilmedi

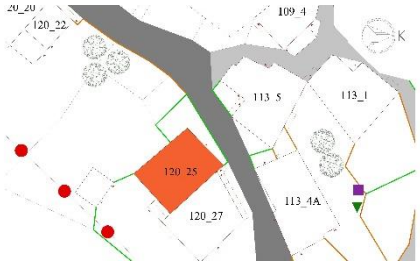
	GÜNEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☐ 3 katlı	☒ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☒ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☒ Tek girişli	☐ Tek kanat	☐ Tepe penceresi	
	☐ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☐ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☐ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☒ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☒ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	52

VAZİYET PLANI

Adı: Abdullah Öztürk Evi

Ada No: 120

Parsel No: 25

Yapı Türü: Konut

Kullanım Durumu: Mevsimsel kullanılıyor

Araştırma Tarihi: Temmuz 2017

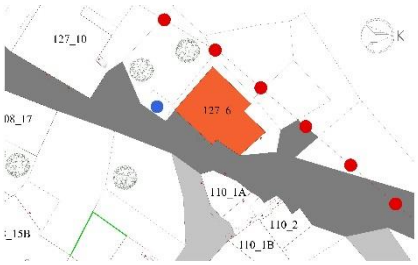
Araştırma Durumu: Girilmedi

KUZEYBATI CEPHESİ	KUZEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Giyotin doğrama	☒ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☐ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	53

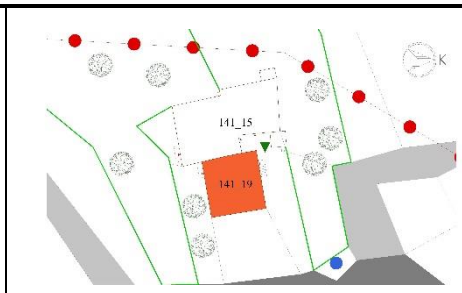
VAZİYET PLANI	
	Adı: Muhittin Birkan Evi **Ada No:** 127 **Parsel No:** 6 **Yapı Türü:** Konut **Kullanım Durumu:** Mevsimsel kullanılıyor **Araştırma Tarihi:** Temmuz 2017 **Araştırma Durumu:** Girilmedi

GÜNEYBATI CEPHESİ	KUZEYDOĞU CEPHESİ	GÜNEYDOĞU CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☐ Bitişik	☒ Ayrık	☐ Köşe	
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı	☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor	
Cephe Özellikleri	☐ Tek katta cumba	☒ İki katta cumba	☐ Yıkılmış	
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar			
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi	
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak	
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık		
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet		
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık		
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık		
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac			
Cephe Malzemesi	☐ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☐ Trapez sac	
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☐ Orta	☒ Kötü	
Açıklama				

AKÇALI (SOSİK) KÖYÜ GELENEKSEL MİMARİ ENVANTER FİŞİ	NO	54

VAZİYET PLANI		**Adı:** Ahmet-Nazmiye Ertürk Evi **Ada No:** 141 **Parsel No:** 19 **Yapı Türü:** Konut **Kullanım Durumu:** Kullanılmıyor **Araştırma Tarihi:** Temmuz 2017 **Araştırma Durumu:** Girilmedi

GÜNEY CEPHESİ	DOĞU CEPHESİ	KUZEY CEPHESİ
		

MİMARİ ÖZELLİKLER

Ada İçindeki Konumu	☒ Bitişik	☐ Ayrık	☐ Köşe
Kat Sayısı	☐ 1 katlı	☐ 2 katlı	☒ 3 katlı / ☐ 4 katlı
Plan Özellikleri	☐ Yan sofalı	☐ Orta sofalı	☒ Bilinmiyor
Cephe Özellikleri	☒ Tek katta cumba	☐ İki katta cumba	☐ Yıkılmış
Yapım Sistemi ve Malzeme	☒ Ahşap hatıllı yığma moloz taş duvar, ahşap döşeme ve bölme duvar		
Giriş Kapısı	☐ Tek girişli	☒ Tek kanat	☒ Tepe penceresi
	☒ Çift girişli	☒ Çift kanat	☒ Tokmak
Yazlık Katı Pencereleri	☒ Çift kanatlı ahşap kepenk	☐ Ahşap parmaklık	
	☐ Giyotin doğrama	☐ Ahşap parapet	
Kışlık Katı Pencereleri	☐ Tek kanatlı ahşap kapak	☒ Ahşap parmaklık	
	☒ Ahşap doğrama	☐ Metal parmaklık	
Çatı Biçimlenişi	☒ Düz dam üzeri ahşap konstrüksiyon + Trapez sac		
Cephe Malzemesi	☒ Moloz taş duvar	☒ Çimento(gez) sıva	☐ Trapez sac
Yapısal Durumu	☒ İyi	☐ Orta	☐ Kötü
Özgünlük Durumu	☐ İyi	☒ Orta	☐ Kötü
Açıklama			

TEZDEN ÜRETİLMİŞ YAYINLAR

Konferans Bildirileri

1. Ünlü T., Çiftçi A.; "Architectural Features Of Traditional Houses In Akçalı (Sosik) Village, Kemaliye District, Erzincan", On The 100th Anniversary Of The Republic Of Turkey International Symposium On Young Researchers 'Turkish Architecture From Past To Present', Gazi University, Ankara, Turkey, 22-24 March 2023, pp. 410-421.